

NATIONALITEITEN

Een onderzoek naar de actoren en handelingen op het
terrein van de nationaliteitsaangelegenheden, 1945-1991

CONCEPT

A.H. Netiv

Den Haag, december 1992

Dit rapport is een gezamenlijk produkt van de DAZ/DIV en PIVOT in het kader van het convenant tussen de secretaris-generaal van het ministerie van Justitie en de Algemene Rijksarchivaris

PIVOT

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een projectorganisatie, die in mei 1991 door de Algemene Rijksarchivaris, namens de Minister van WVC belast met het beheer van de overgedragen archieven van de rijksorganen, in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor is de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn in de nieuwe archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van de democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld, want eerder overgedragen archieven worden ook eerder openbaar en toegankelijk voor het publiek. Voor de Nederlandse archiefdiensten betekent de verkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, zij overstroomd zouden worden met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheidshandelen zou immers bij de invoering van de nieuwe wet ineens moeten worden overgebracht naar de depots van de Rijksarchiefdienst. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom geschat op ongeveer 500 strekkende kilometer archief over de periode 1943-1973, en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar en hanteerbaar is, en de opslag ervan te kostbaar, zal in het kader van PIVOT de Rijksarchiefdienst samen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen treffen om deze vloed te kanaliseren. Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moeten tevens reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Al onder de oude wet zijn grote achterstanden geconstateerd in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst. In inspectierapporten van deze dienst was daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' van de Algemene Rekenkamer uit 1988 is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC heeft toegezegd: fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar, de geschatte looptijd van het project. Daarnaast zullen de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, zelf immers verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen inzetten om de operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover worden vastgelegd in convenanten, die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemene Rijksarchivaris al hebben gesloten of nog zullen sluiten.

Selectie en bewerking van archieven

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. Wat moet worden vernietigd, en wat 'voor

de eeuwigheid' door de Rijksarchiefdienst bewaard? De tot nu toe gehanteerde selectiemethodes zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend, in de eerste plaats omdat zij te arbeidsintensief en dus te kostbaar zijn en in de tweede plaats omdat de basis van de tot nu toe gevoerde selectie niet altijd duidelijk geformuleerd was.

Bij de selectie tot nu toe werden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats, die zij innemen en een geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. PIVOT hanteert als uitgangspunt, dat de informatieve waarde van een document (zowel op papier als op andere informatiedragers) nauwelijks objectief te bepalen is, want de informatiewaarde varieert per persoon, afhankelijk van de gehanteerde vraagstelling. De selectie moet uitgevoerd worden vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen, die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd. Niet de informatiewaarde van documenten vormt het uitgangspunt, maar de waardebeoordeling van taken van overheidsorganisaties. Het doel van de selectie moet ons inziens zijn: het mogelijk maken van de reconstructie van dit overheidshandelen op hoofdlijnen. Wanneer het geselecteerde archiefmateriaal die hoofdlijnen weerspiegelt, is de selectie naar onze mening geslaagd.

Anders gezegd, PIVOT draait de vroeger gehanteerde methode 'archief (al dan niet geselecteerd) wordt gesignaleerd en aangeboden voor overname', dus gericht op acquisitie, om: we gaan nu op basis van wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen na welke handelingen overheidsorganen verrichten, dus wat voor neerslag er zou **moeten** zijn, en brengen deze in kaart om de selectie over het gehele taakveld te kunnen uitvoeren.

PIVOT acht het dus niet langer wenselijk de archiefstukken zelf te selecteren. Geselecteerd moeten worden de handelingen van de overheid zelf, met andere woorden, niet het archiefstuk, maar de context en grondslag van het archiefstuk wordt gewaardeerd.

Uiteindelijk zal PIVOT de overdracht van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking, die de archieven en andere gegevensverzamelingen moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Zonodig zal PIVOT daarbij een adviserende rol spelen, bijvoorbeeld door het opstellen van een bewerkingsplan. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatieverzorging (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat'.

Institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in

het handelen van de overheidsorganen is PIVOT in eerste instantie institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden ingezet door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries. Zij zullen te zamen ongeveer 150 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening nemen, die globaal samenvallen met de huidige directoraten-generaal, of wanneer deze te groot zijn, delen daarvan. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de jaren 1940-1990.

Als uitgangspunt bij de onderzoeken wordt een door ons in samenwerking met medewerkers van enkele departementen ontworpen model gebruikt, het Model Institutioneel Onderzoek (MIO). In het MIO worden de te gebruiken begrippen en de te volgen onderzoeksmethode beschreven. Een aantal belangrijke begrippen zijn 'actor' en 'handeling'. Actoren zijn instellingen of personen, binnen of buiten de rijksoverheid, die handelingen verrichten op een bepaald beleidsterrein. Op het beleidsterrein 'nationaliteitsaangelegenheden' zijn de actoren bijvoorbeeld de minister, en namens hem de betreffende (onder)afdelingen op het departement van Justitie, andere organen zoals de burgemeesters in Nederland, de Gouverneur van Suriname en Nederlandse diplomatieke vertegenwoordigers in het buitenland, maar ook individuele burgers. Omdat de PIVOT-onderzoeken zich alleen uitstrekken tot handelingen van de rijksoverheidsorganen worden de handelingen van de actoren daarbuiten niet nader onderzocht. Wel is het voor de beeldvorming van het geheel belangrijk ook deze te signaleren, omdat zij een rol kunnen spelen in het werkproces van de rijksoverheidsorganen. Zo opteren individuele burgers voor een nationaliteit door middel van kennisgevingen, waarvan de Minister van Justitie een register bijhoudt.

Handelingen zijn de eenheden, waarin de werkzaamheden van overheidsorganen, verricht in het kader van de hun toegemeten taak, in de PIVOT-rapporten worden beschreven. Voorbeelden van handelingen op het beleidsterrein 'Nationaliteitsaangelegenheden' zijn 'het adviseren van de Minister van Justitie bij het voorbereiden van een wet betreffende een nadere regeling van de rechtsgang in nationaliteitsaangelegenheden' en 'het verlenen van de Nederlandse nationaliteit bij ministeriële beschikking'.

Als bronnen voor de beschrijving van deze handelingen gebruiken de onderzoekers de in de onderzoeksperiode vigerende wetten en regelgeving, interne instructies, administratieve handleidingen, organisatie-rapporten, instellingsbeschikkingen van departementsafdelingen, commissies en andere organisatie-onderdelen. Tenslotte bestuderen zij literatuur betreffende het beleidsterrein en interviewen zij (voormalige) ambtenaren en andere deskundigen die werkzaam zijn of waren binnen het beleidsterrein.

De beschreven handelingen worden gekarakteriseerd naar status en plaats in het geheel van handelingen en in het beleidsvormingsproces. Is een handeling beleidsvoorbereidend, -vaststellend, -evaluerend of -uitvoerend? Deze karakterisering is een belangrijk hulpmiddel bij de latere selectie, maar kan en mag niet als een absoluut criterium voor bewaren dan wel vernietigen van de neerslag van die handeling worden gebruikt. Zo zal

de karakterisering 'beleidsuitvoerend' van een handeling niet altijd automatisch leiden tot het oordeel 'vernietigen'. Per ministerie en per beleidsterrein zal, in overleg met de betreffende instelling(en), aan de hand van de PIVOT-rapporten moeten worden bezien, welke archieven en andere gegevensverzamelingen moeten worden geselecteerd voor de 'eeuwigheid'. Dit rapport vormt daarmee tevens het handvat voor de acties na de selectie, de bewerking door de overheidsorganen van het geselecteerde bestand en de uiteindelijke overdracht aan de Rijksarchiefdienst.

Inspectie Nieuwe Stijl

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen, dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overdracht van archieven en andere informatieverzamelingen. Daarbij kunnen de PIVOT-onderzoeksresultaten een belangrijke rol spelen. Wanneer eenmaal inzicht is verkregen in de processen binnen de overheidsorganisatie en bepaald is, welke neerslag van welke handelingen voorgoed bewaard moet blijven en welke niet, zal men daar voortaan rekening mee kunnen houden. Met de binnen PIVOT opgedane ervaring zullen wij dus adviezen kunnen geven over de toekomstige inrichting van de informatievoorziening bij de betreffende overheidsinstellingen. Dit betekent een wat andere invulling van de aloude inspectietaak, die aan de Algemene Rijksarchivaris is opgedragen krachtens de Archiefwet, artikel 19 ('De algemene rijksarchivaris oefent toezicht uit op de zorg voor de archiefbescheiden van de rijksorganen'). De Inspectie Nieuwe Stijl (INS), die momenteel door ons wordt opgezet, zal zich naast het al bestaande toezicht op de (materiële) kwaliteit van het archiefbeheer bij de rijksoverheidsorganen, meer gaan richten op het adviseren ten aanzien van de organisatie van het gegevensbeheer. Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensverzamelingen zullen vormen.

Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen onderzoekt PIVOT de mogelijkheden. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches, in de toekomst wellicht beeldplaat. Uitbreiding van de opslagcapaciteit van bestaande depots kan worden bereikt door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus). Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee dan bij het moderne gegevensbeheer hun voordeel kunnen doen.

INHOUDSOPGAVE

	Pag.
1. Verantwoording van het onderzoek	
1. Periode	1
2. Indeling	1
3. Gebruikte bronnen	1
4. Welke actoren en handelingen?	2
5. Karakteristieken van handelingen	3
2. Het taakgebied nationaliteitsaangelegenheden	
1. Begrenzing van het taakgebied	4
2. Ontwikkelingen in het taakgebied 1945-1991	6
3. Actoren in het taakgebied nationaliteitsaangelegenheden	
A. Actoren bij het tot stand brengen van wet- en regelgeving m.b.t. de nationaliteit van personen	16
B. Actoren bij het uitvoeren van wet- en regelgeving m.b.t. de nationaliteit van personen	22
4. In dit onderzoek te beschrijven actoren	30
A. Actoren bij het tot stand brengen van wet- en regelgeving m.b.t. de nationaliteit van personen	
B. Actoren bij het uitvoeren van wet- en regelgeving m.b.t. de nationaliteit van personen	30
5. De actor "de Minister van Justitie"	30
3. De taken en handelingen van de actoren in het deeltaakgebied "het tot stand brengen van wet- en regelgeving en verdragen m.b.t. de nationaliteit van personen"	
1. De Minister van Justitie	31
2. De Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht	34
3. De Staatscommissie voor de Burgerlijke Wetgeving	34
4. Commissie Nationaliteitswetgeving ter Regeling van het Nederlandschap als Nationaliteit voor het Toekomstig Koninkrijk.	34
5. Permanente Commissie van Advies voor de Zaken van de Burgerlijke Stand en voor Nationaliteitsaangelegenheden	35
6. De Commissie Nationaliteit van Gehuwde Personen	36
7. De Commissie Nationaliteitsprocedure	37
4. De taken en handelingen van de Minister van Justitie in het deeltaakgebied 'het uitvoeren van wet- en regelgeving en verdragen m.b.t. de nationaliteit	

van personen'	
1. Taken en handelingen t.a.v. het Nederlander-	38
schap	
2. Taken en handelingen t.a.v. het Nederlands	48
onderdaanschap	
3. Taken en handelingen t.a.v. de behandeling	49
van personen als Nederlander	
Bijlage I: Wet- en regelgeving en verdragen op het	51
gebied van nationaliteitsaangelegenheden	
Bijlage II: Organisatie-eenheden van het Ministerie van	52
Justitie die zich met het taakgebied nationaliteitsaan-	
gelegenheden hebben beziggehouden	
Bijlage III: Handelingen bij het tot stand brengen van	71
wetten, AMVB's en ministeriële regelingen	
Bijlage IV: Organisatie-eenheden die zich met het tot	77
stand brengen van wet- en regelgeving m.b.t. de natio-	
naliteit van personen hebben beziggehouden	
Bijlage V: Organisatie-eenheden die zich met het ver-	82
lenen van het Nederlanderschap door naturalisatie	
hebben beziggehouden.	
Bijlage VI: Organisatie-eenheden die zich met het	84
registreren van opties, het (doen) verliezen van	
het Nederlanderschap en het verlenen van onthef-	
fingen van bepalingen die verlies van het Neder-	
landerschap tot gevolg hebben, beziggehouden hebben	
Bijlage VII: Commissies die zich met het taakgebied	87
nationaliteitsaangelegenheden hebben beziggehouden	
Bijlage VIII: Handelingen van actoren die niet tot de	91
Nederlandse rijksoverheid behoren en die niet in dit	
rapport beschreven worden.	
Bijlage IX: Onderdelen van de rijksoverheid die zich	93
met nationaliteitsaangelegenheden bezighielden/houden	
Literatuurlijst	94
Lijst van gebruikte begrippen, termen en afkortingen	95
PIVOT-publicaties	

1. VERANTWOORDING VAN HET ONDERZOEK

1.1 Periode

Dit rapport bestrijkt de periode 1945-1991. Het onderzoek bij Justitie, zoals afgesproken in het convenant tussen de Secretaris-Generaal van Justitie en de Algemene Rijksarchivaris, beslaat de periode van 1940 tot 1990. Dit rapport laat de periode 1940-1945 buiten beschouwing, omdat voor wat betreft de Tweede Wereldoorlog, vanwege de sterk afwijkende situatie in die tijd, in het convenant is vastgelegd dat later een apart onderzoek naar die periode zal worden uitgevoerd. Het onderzoek is tot en met 1991 doorgetrokken omdat dat zonder veel extra werk gedaan kon worden en zo een goede basis geboden kan worden voor het bijhouden van dit soort gegevens in de toekomst.

1.2 Indeling

Het rapport begint met een definiëring van het te beschrijven taakgebied en een korte, historische inleiding. Daarna volgt een globale beschrijving van de taken en handelingen die in dat taakgebied werden of worden uitgevoerd, met de actoren die taken en handelingen uitvoer(d)en. Het hoofdstuk eindigt met een lijst van te beschrijven actoren.

In de volgende hoofdstukken wordt per deeltaakgebied een opsomming van de te beschrijven actoren gegeven met de taken en handelingen die zij uitvoer(d)en. Per actor worden de actoren ten opzichte van wie hij een taak of een handeling uitvoert genoemd. Iedere taak en/of handeling wordt kort beschreven, met daarbij de periode waarin de handeling werd uitgevoerd, de bron waaraan de handeling ontleend is en een karakteristiek van de handeling volgens de bij PIVOT in gebruik zijnde definities¹. Als het een handeling van de Minister van Justitie betreft wordt tevens verwezen naar de organisatie-eenheden binnen het ministerie die de handeling in de loop der jaren hebben uitgevoerd.

Tenslotte zijn in een aantal bijlagen een lijst van gebruikte wet- en regelgeving, beschrijvingen van organisatie-eenheden en commissies en overzichten van handelingen van niet beschreven actoren vervat. Deze zaken zijn in bijlagen verwerkt omdat het feitelijke informatie betreft die een aanvulling vormt op het verslag en die in de tekst storend zou werken.

1.3 Gebruikte bronnen

Voor de begrenzing van het taakgebied is vooral gebruik gemaakt van literatuur en het Model Institutioneel Onderzoek van PIVOT. Bij het schrijven van de historische inleiding is

¹ Zie de Lijst van gebruikte begrippen, termen en afkortingen achterin dit rapport.

literatuur gebruikt en het dossier van een wetsontwerp.

De beschrijving van de taken en handelingen is voornamelijk gebaseerd op wet- en regelgeving. De bijlagen betreffende organisatie-eenheden van het Ministerie van Justitie zijn samengesteld op basis van de door de Minister van Justitie genomen besluiten betreffende de organisatie van zijn ministerie, met de desbetreffende bijlagen. Waar deze besluiten niet voldoende informatie gaven is tevens gekeken naar Staatsalmanakken en bijlagen bij de organisatiebesluiten. De organisatiebesluiten zijn als primaire bron gebruikt omdat zij betrouwbaarder leken dan de Staatsalmanak, die immers, tenzij de ambtenaren van het ministerie de moeite hebben genomen de redactie in te lichten omtrent de actuele situatie, gewoon wordt overgeschreven van het voorgaande jaar. Eenmaal is een personeelsdossier gebruikt voor aanvullende informatie.

De bijlage betreffende de commissies is voornamelijk opgebouwd uit informatie die aanwezig is op het Ministerie van Justitie, namelijk het Register Werkgroepen en Commissies van de Afdeling DAZ/DIV van Justitie, waarin kopieën van instellings- en opheffingsbesluiten of, als dat niet mogelijk was, brieven en nota's zijn verzameld. Het register bevat bijna alle commissies en werkgroepen die ooit door de Minister van Justitie zijn ingesteld dan wel waar een ambtenaar van het ministerie in heeft gezeten. Dit register is gebruikt omdat het de meest complete bron is; het is de enige bron waarin bijna alle commissies e.d. vermeld staan. Waar nodig is het register aangevuld met informatie uit literatuur en Staatscouranten.

1.4 Welke actoren en handelingen?

In dit rapport worden alleen handelingen beschreven van die actoren, die onder de werking van de Archiefwet 1962 vallen, wiens archief naar de Rijksarchiefdienst moet worden overgebracht en die niet in een ander PIVOT-rapport aan de orde komen.

Niet alles wat een actor doet wordt beschreven. Er wordt uitgegaan van de handelende actor, d.w.z. die actor die een handeling uitvoert zoals die in het Model Institutioneel Onderzoek is beschreven: een (in het rapport op te nemen) handeling vindt plaats op het raakvlak tussen de rijksoverheid en haar omgeving. Een handeling levert een produkt van de overheid ten behoeve van haar omgeving. Deze omgeving kan ook een, niet in een direct hiërarchisch verband tot de actor staand, ander onderdeel van de rijksoverheid zijn. Werkzaamheden van de overheid die geen produkt opleveren worden geen handelingen maar activiteiten genoemd. Als een actor een andere actor verzoekt om een advies, is de actor die het verzoek doet géén handelende actor, omdat de activiteit van die actor immers geen produkt oplevert. De actor die adviseert levert wél een produkt, namelijk een advies. Deze handeling wordt in dit rapport in beeld gebracht. Activiteiten komen niet aan de orde, maar kunnen wel worden teruggevonden

als men een beschrijving van de procedure waar de handeling deel van uitmaakt vervaardigt.

1.5 Karakteristieken van handelingen

Om tot een verantwoorde selectie te kunnen komen wordt van iedere handeling vastgesteld welke plaats hij inneemt ten opzichte van het beleidsvormingsproces: is hij beleidsvoorbereidend, beleidsvaststellend of beleidsevaluerend, dan wel beleidsuitvoerend? Om inzicht te krijgen in het belang en het effect van handelingen binnen het beleidsvormingsproces worden het karakter en de status van de handeling nader vastgesteld. In de Lijst van gebruikte termen en afkortingen wordt aangegeven hoe de gebruikte termen gedefinieerd en afgekort worden.

Bij het karakteriseren van iedere handeling is eerst gekeken naar de plaats ten opzichte van het beleidsvormingsproces. Daarbij is de definitie van beleidsvaststelling nogal streng gehanteerd. Iedere handeling bijvoorbeeld die deel uitmaakt van het wetgevingsproces zou 'beleidsvaststellend' genoemd kunnen worden, omdat al deze handelingen uiteindelijk 'deel uitmaken van de handelingen die zich richten op de omschrijving en bindendverklaring van beleid'. In dit verslag is er vanuit gegaan dat bij het voorbereiden van wetgeving nog voldoende keuzevrijheid en mogelijkheid tot verandering is, en te weinig onherroepelijke beslissingen, zodat men kan spreken van 'de ontwikkeling van het beleid (inclusief de alternatieven) en de voorbereiding van beleidsbeslissingen', d.w.z. beleidsvoorbereidend.

Na de plaats in het beleidsvormingsproces komt de status van het produkt van het proces waar de handeling deel van uitmaakt aan de orde. Een produkt kan een besluit van algemene strekking zijn, een beschikking, een plan of een overeenkomst tussen twee of meer overheidsorganen. Als het produkt van de handeling niet valt te karakteriseren als één van deze vier, wordt 'overige' ingevuld.

Tenslotte wordt de handeling zelf gekarakteriseerd door één van de tien termen die in de Lijst van gebruikte termen en afkortingen worden omschreven. Van die tien termen wordt 'uitvoerend' gebruikt als de handeling niet met één van de andere termen te karakteriseren valt en de vorm van de handeling (niet de inhoud van het beleid) vaststaat.

2. Het taakgebied nationaliteitsaangelegenheden

2.1 Begrenzing van het taakgebied

Wat zijn nationaliteitsaangelegenheden?

De term nationaliteit is een afgeleide van het Latijnse woord *natio* wat tegenwoordig als geboorte of natie dan wel volk vertaald wordt. Ondanks deze verre voorvader deed het begrip nationaliteit zelf pas in 1835 zijn intrede in de geschiedenis, toen het voor het eerst werd opgenomen in de 'Dictionnaire de l'Académie Française'. Vanuit Frankrijk verspreidde de term zich over Europa. De opkomst van het begrip viel samen met de groei van het nationalisme in Europa. Nationaliteit werd dan ook, conform haar historische en taalkundige oorsprong, hoofdzakelijk gebruikt om het (etnisch) behoren tot een bepaald volk aan te duiden.

Nationaliteit heeft tegenwoordig op een aantal manieren betekenis²:

1. Zonder rechtsgevolgen:

- etnisch: het behoren tot een natuurlijke gemeenschap van mensen die wonen op eenzelfde gebied, dezelfde herkomst, gewoonten en taal hebben en verenigd zijn door een gemeenschappelijk leven en sociaal bewustzijn;
- sociologisch: het op grond van objectieve criteria behoren tot een bepaalde samenleving of staatsverband;
- moreel: het zich op grond van subjectieve criteria met een samenleving of een staatsverband verbonden voelen.

2. Met rechtsgevolgen:

- Juridisch: een formele band tussen een individu en een staat:
- algemeen juridisch: de nationaliteit die een persoon bezit op grond van algemene nationaliteitsrechtelijke regelingen. Deze nationaliteit dient als aanknopingspunt voor alle aan het bezit van een nationaliteit verbonden rechtsgevolgen;
 - 'sachlich beschränkt': de nationaliteit die een persoon bezit op grond van één van de verschillende regelingen die een land hanteert. De 'sachlich beschränkte' nationaliteit wordt slechts in een beperkt aantal wetten en verordeningen als nationaliteitscriterium gehanteerd;
 - functioneel: indien bepaalde categorieën personen, die volgens algemene nationaliteitsrechtelijke regelingen vreemdelingen zijn, niettemin krachtens een bijzondere, niet-nationaliteitsrechtelijke regeling als onderdaan van de staat worden beschouwd.
 - effectief: een gekwalificeerde vorm van de juridische nationaliteit, in die zin dat zij een werkelijke relatie tussen een staat en een persoon aangeeft;
 - 'Schutz-angehörigkeit': een verzamelbegrip voor de status van de bevolking van koloniën, die kan variëren tussen een

² G.R. de Groot en M. Tratnik, Nationaliteitsrecht, p. 1-9.

iets betere dan die van vreemdelingen en vrijwel volledige gelijkstelling met de eigen nationale in Europa.

Het PIVOT-onderzoek heeft alleen belangstelling voor de relaties tussen burgers onderling indien de rijksoverheid daar bemoeienis mee heeft (gehad). Dat is met etnische, sociologische en morele nationaliteit niet het geval. Nationaliteit heeft in dit rapport dan ook de betekenis van juridische nationaliteit, die uit zijn aard wèl een relatie tussen de rijksoverheid en de burger betreft.

Nationaliteit in juridisch-technische zin is een koppelbegrip, dat op zichzelf geen inhoud heeft. De nationaliteit krijgt slechts waarde door de rechtsgevolgen die er door een nationaal of internationaal rechtssysteem aan gekoppeld worden. Rechten en plichten ontleen hun bestaan niet aan de nationaliteit doch aan een aparte rechtsbron die de nationaliteit als aanknopingspunt gebruikt van het personele geldingsbereik van rechten en plichten.

Het taakgebied nationaliteitsaangelegenheden bevat alle aangelegenheden waarin de rijksoverheid bemoeienis heeft met de nationaliteit van personen. De aan de nationaliteit gekoppelde rechtsgevolgen blijven buiten beschouwing.

Het taakgebied nationaliteitsaangelegenheden is te verdelen in:

1. het tot stand brengen van wet- en regelgeving en verdragen m.b.t. de nationaliteit van personen;
2. het uitvoeren van wet- en regelgeving en verdragen m.b.t. de nationaliteit van personen.

De wetten, regels en verdragen m.b.t. de nationaliteit van personen en de neerslag van de uitvoering van deze wet- en regelgeving en verdragen zijn de produkten van de taak van de rijksoverheid m.b.t. nationaliteitsaangelegenheden.

Samenvatting

Het taakgebied nationaliteitsaangelegenheden omvat het tot stand brengen van wet- en regelgeving en verdragen m.b.t. de nationaliteit van personen (nationaliteit in juridische zin) en het uitvoeren van deze wet- en regelgeving en verdragen.

2.2 Ontwikkelingen in het taakgebied 1945-1991

Nederlanderschap en Nederlands onderdaanschap in het algemeen

De eerste bepalingen omtrent de nationaliteit in het in 1815 tot stand gekomen Koninkrijk der Nederlanden waren vervat in de artikelen 5 tot en met 12 van het Burgerlijk Wetboek. Het Burgerlijk Wetboek was al in 1822-29 gereed gekomen en zou oorspronkelijk op 1 februari 1831 worden ingevoerd, maar de invoering werd uitgesteld vanwege de Belgische opstand. Nadat de nodige wijzigingen waren aangebracht werd het wetboek ingevoerd op 1 oktober 1838. Het onafhankelijk worden van België leidde in 1839 tevens tot een verdrag m.b.t. de toescheiding van staatsburgers.

De bepalingen in het Burgerlijk Wetboek hielden in dat ieder een die binnen het Koninkrijk of de koloniën van het Koninkrijk werd geboren uit aldaar gevestigde ouders automatisch Nederlander was. Het uitgangspunt van deze bepalingen was het territorialiteitsbeginsel.

Sinds 1848 eist de Grondwet dat 'de wet bepaalt wie Nederlander is' (in de huidige Grondwet bevat artikel 2, lid 1, de formulering: 'De wet regelt wie Nederlander is').

De Grondwet van 1848 bepaalde tevens dat men Nederlander moest zijn om burgerschapsrechten (staatkundige rechten in dit geval) te hebben³.

De eerste wet betreffende het Nederlanderschap was de wet van 28 juli 1850, Stb 44. Deze wet regelde het Nederlanderschap 'ten aanzien van het genot van burgerschapsrechten'. Nederlanders voor wat betreft het genot van burgerschapsrechten waren slechts zij die uit ouders, binnen het Koninkrijk in Europa gevestigd, geboren werden.

De invoering van deze wet had een vreemde tegenstrijdigheid tot gevolg. Het BW bepaalde wie Nederlanders waren in de zin van het burgerlijk recht. Deze groep omvatte het grootste deel van de bevolking van Nederland, maar ook van Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao (de Nederlandse Antillen). De wet van 1850 bepaalde wie het staatsrechtelijk Nederlanderschap bezaten. Deze groep omvatte slechts het grootste deel van de bevolking van Nederland.

In de Grondwet van 1887 verviel de bepaling dat men Nederlander moest zijn om burgerschapsrechten te hebben. De tegenstrijdigheid tussen art. 5 tot en met 12 van het BW en de wet van 1850 werd kort daarna opgeheven door de invoering van de Wet op het Nederlanderschap van 12 december 1892 op 1 juli 1893, die beide verving.

³ L.G. Karper: *De 21 Ministers van Justitie naar wie de vergaderzalen zijn vernoemd*, Ministerie van Justitie, mei 1979, p. 7.

Mr. N.E. Algra, Mr. H.C.J.G. Janssen: *Rechtsingang*, Groningen, 1989¹², p. 65.

Mr. A.C. van den Blink: *De procedure tot vaststelling van het Nederlanderschap*, Deventer, 1989, p. 4.

De wet van 1892

De nieuwe wet ging uit van het afstammingsbeginsel. Nederlanders waren zij die het kind waren van een Nederlandse vader of, bij gebrek aan een vader, een Nederlandse moeder. Allen die voor 1893 volgens het BW of de wet van 1850 het Nederlanderschap hadden bezeten behielden dat, behalve de inheemse bevolking van Nederlands-Indië. De afstammelingen van de Nederlanders volgens art. 5 tot en met 12 BW en de wet van 1850 werden dus Nederlander volgens de wet van 1892. Daarnaast werden Nederlander degenen die genaturaliseerd werden en de vrouwen die met een Nederlander trouwden. Men kon het Nederlanderschap verliezen door het treden in vreemde staats- of krijgsmilitaire dienst. Het was mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het treden in vreemde staats- of krijgsmilitaire dienst. Het verlenen van die ontheffing is enige malen collectief geschied, o.a. bij KB van 22 juli 1959, waarin aan Nederlanders met terugwerkende kracht vanaf 10 mei 1940 verlof verleend wordt om in burgerlijke staatsdienst te treden in een aantal immigratielanden.

Vrouwen konden ook hun Nederlanderschap verliezen door een huwelijk met een vreemdeling. Na ontbinding van het huwelijk konden door het huwelijk Nederlands geworden vrouwen het Nederlanderschap verliezen door kennisgeving aan bepaalde autoriteiten. Nederlandse vrouwen die het Nederlanderschap waren verloren door een huwelijk met een vreemdeling konden na ontbinding van het huwelijk hun oude nationaliteit herkrijgen door kennisgeving.

De in Nederlands-Indië geboren inheemse bevolking en hun nakomelingen werden vreemdelingen volgens de wet van 1892. Aan deze toestand werd een eind gemaakt door de wet op het Nederlands onderdaanschap van 1910. Het Nederlands onderdaanschap werd toegekend aan allen die uit aldaar gevestigde ouders in Nederlands-Indië geboren werden. Nederlandse onderdanen-niet-Nederlanders waren geen Nederlanders maar bezaten wel de Nederlandse nationaliteit; zij waren geen vreemdelingen meer. In 1927 werd, bij wet van 10 juni, het Nederlands onderdaanschap het Nederlands onderdaanschap uitgebreid tot de inwoners van Suriname en Curaçao voor zover zij geen Nederlander waren.

De soevereiniteitsoverdracht van Indonesië

In 1949 werd Indonesië onafhankelijk en vond er een toescheiding van Nederlandse onderdanen-niet Nederlanders plaats tussen Nederland en Indonesië (Wet Soevereiniteitsoverdracht Indonesië 21 december 1949). De toescheiding betrof alle Nederlandse onderdanen, dus ook zij die Nederlands onderdaan waren omdat zij in Suriname of de Nederlandse Antillen geboren waren. De Nederlandse onderdanen werden als volgt verdeeld:

- Indonesiër werden de tot de inheemse bevolking van Indonesië behorende Nederlandse onderdanen. Als zij buiten Indonesië waren geboren en in Nederland of buiten de Unie woonachtig waren konden zij opteren voor het Nederlanderschap;
- Indonesiër werden de in Indonesië geboren, of aldaar woonachtig zijnde, uitheemse Nederlandse onderdanen. Zij kregen

wel de gelegenheid te opteren voor het Nederlandschap of een andere nationaliteit;

- Indonesiër werden de tot de inheemse bevolking van Indonesië behorende Nederlandse onderdanen, die in Suriname of de Nederlandse Antillen woonachtig waren, doch buiten het Koninkrijk geboren waren, alsmede hun minderjarige kinderen. Zij konden binnen twee jaar na de soevereiniteitsoverdracht opteren voor de Nederlandse nationaliteit;

- Nederlands onderdaan bleven de in het Koninkrijk geboren afstammelingen van tot de inheemse bevolking van Indonesië behorende personen. Zij konden binnen twee jaar voor de Indonesische nationaliteit opteren;

- Nederlands onderdaan bleven ook de in Suriname of de Nederlandse Antillen uit andere niet-Nederlanders geboren personen;

- Nederlands onderdaan bleven tevens de inwoners van Nieuw-Guinea, over wiens nationaliteit niets beslist werd omdat de soevereiniteit over dit gebied niet op de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië overging.

Nederlanders die in Indonesië geboren waren bleven Nederlanders, maar kregen de gelegenheid om binnen een half jaar na de soevereiniteitsoverdracht te verklaren dat zij Indonesiër wilden zijn.

Veel mensen die in 1949 in Suriname voor de Indonesische nationaliteit hadden geopteerd of automatisch Indonesiër waren geworden merkten bij de discussies rond het Statuut van het Koninkrijk dat zij in Suriname van kiesrecht uitgesloten zouden worden, omdat dit volgens art. 46 van het statuut aan Nederlanders die Surinaams ingezetene waren was voorbehouden. Na protesten uit de Indonesische gemeenschap in Suriname bood de wet van 3 november 1954 de gelegenheid aan in Suriname woonachtig zijnde Indonesiërs om kosteloos tot Nederlander genaturaliseerd te worden⁴.

Door de onafhankelijkheid van Indonesië en het streven naar een grotere autonomie van Suriname en de Nederlandse Antillen was het Statuut voor het Koninkrijk noodzakelijk geworden. In het nieuwe Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, Stb. 1954, nr. 503 en 596, werd nationaliteit tot aangelegenheid van het Koninkrijk verklaard. Dat betekende dat alle wetten en algemene maatregelen van bestuur met betrekking tot de nationaliteit van personen voortaan Rijkswetten en algemene maatregelen van Rijksbestuur werden⁵.

Opheffing Nederlands onderdaanschap

⁴ Mr. P.D. Haarmans: *De toescheidingsovereenkomst in de praktijk*, Paramaribo, 1987, p. 36-43.
Schoorman & Jordens, *Nationaliteitswetgeving*, p. 107.

⁵ Mr. P.D. Haarmans, *De toescheidingsovereenkomst in de praktijk*, Paramaribo, 1987, p. 11 en 42.
Schoorman & Jordens, *Nationaliteitswetgeving*, p. 102-103.

Het Nederlands onderdaanschap werd in 1951, bij de Wet nadere regelen omtrent nationaliteit en ingezetenschap, opgeheven met terugwerkende kracht tot 27 december 1949. Dat betekent dat alle Nederlandse onderdanen die bij de toescheiding van onderdanen tussen Nederland en Indonesië Nederlands onderdaan waren gebleven, Nederlander in de zin van de wet van 1892 werden, behalve de bevolking van Nieuw-Guinea, dat nog een twistpunt vormde tussen Nederland en Indonesië.

Personen, die het Nederlands onderdaanschap na 27 december 1949 hadden behouden, en zij, die het hadden verkregen op grond van geboorte in Nederlands Nieuw-Guinea na die datum, verloren het Nederlands onderdaanschap op 1 oktober 1962 op basis van artikel 2 van de Rijkswet van 14 september 1962, Stb 358. Deze personen werden, als zij woonplaats of hoofdverblijf binnen het Koninkrijk hadden, nog drie jaar als waren zij Nederlanders behandeld.

Personen die het Nederlands onderdaanschap op grond van deze wet verloren konden, als zij gedurende minstens een jaar, direct voorafgaand aan de overdracht van het bestuur over Nieuw-Guinea, onafgebroken woonplaats of hoofdverblijf in het Koninkrijk hadden gehad, een verzoek om naturalisatie tot Nederlander bij KB indienen. Deze verzoeken konden tot drie jaar na de bestuursoverdracht worden ingediend en moesten voor alle individuen apart gedaan worden. Hier volgden vrouw en kinderen niet, zoals toen nog te doen gebruikelijk was, de naturalisatie van de man⁶.

Zelfstandige nationaliteit vrouwen

Bij wet van 14 november 1963 werd de automatische verwerving van het Nederlandschap door vreemdelingen die met een Nederlandse man trouwden afgeschaft. Vrouwen die het Nederlanderschap al vóór het in werking treden van deze wet, op 1 maart 1964, door hun huwelijk hadden verworven konden daarvan, staande het huwelijk, afstand doen door een kennisgeving aan de aangewezen autoriteit.

De bepalingen dat vrouwen na ontbinding van hun huwelijk door kennisgeving hun Nederlandschap konden herkrijgen of juist verliezen door kennisgeving bleven bestaan, met dien verstande dat een vrouw geen afstand meer kon doen van het Nederlanderschap als zij daardoor staatloos zou worden.

Bij dezelfde wet werd het automatische verlies van het Nederlandschap door Nederlandse vrouwen die een vreemdeling huwden afgeschaft. Vrouwen die hun Nederlandschap voor het in werking treden van deze wet op deze manier hadden verloren konden dat, staande het huwelijk, weer terugkrijgen door kennisgeving aan de in art. 12a van de wet op het Nederlanderschap bedoelde autoriteit.

Vrouwen die niet het Nederlandschap, maar het Nederlands onderdaanschap hadden verloren door hun huwelijk en die het Nederlands onderdaanschap hadden bezeten door hun geboorte in Suriname of de Nederlandse Antillen konden, het Nederlanderschap

⁶ Schuurman & Jordens, *Nationaliteitswetgeving*, p. 107 en Rijkswet van 14 september 1962, p. 72-74.

schap verkrijgen na ontbinding van het huwelijk. Na het onafhankelijk worden van Suriname konden deze vrouwen het Nederlandschap alleen verkrijgen als zij op het moment van kennisgeving niet in Suriname woonden.

Vrouwen die door hun geboorte in Suriname of de Nederlandse Antillen Nederlands onderdaan waren en door hun huwelijk Nederlander waren geworden konden van dat Nederlandschap geen afstand doen na ontbinding van het huwelijk. Als zij immers het Nederlandschap door hun huwelijk niet verkregen hadden zij het door de wet van 1951 wel gekregen⁷.

Toescheidingsovereenkomst t.g.v. onafhankelijkheid Suriname De, tot nu toe, laatste grote toescheiding staatsburgers vond plaats bij het onafhankelijk worden van Suriname op 25 november 1975. In 1972 was er, bij KB van 5 januari, een Koninkrijkscommissie ingesteld die de voor de rijkdelen een keuze diende voor te bereiden uit realiseerbare staatkundige alternatieven voor de bestaande rechtsvorm. De Koninkrijkscommissie kreeg in 1974, nadat de verkiezingen in Suriname een regering aan de macht brachten die onafhankelijkheid voorstond, de opdracht tot uitbreiding van haar taak met het voorbereiden van een verdrag dat die onafhankelijkheid zou moeten regelen. Tot die voorbereiding hoorde ook het maken van een ontwerp-nationaliteitenregeling⁸.

In de Toescheidingsovereenkomst die uiteindelijk tot stand kwam werden de volgens categorieën Nederlanders Surinamer:

- de meerderjarige personen die in Suriname waren geboren en aldaar op de dag van de onafhankelijkheid woonplaats hadden;
- de meerderjarige personen die buiten Suriname waren geboren uit een wel in Suriname geboren vader c.q. moeder en op de dag van de onafhankelijkheid in Suriname woonplaats hadden;
- de meerderjarige personen die niet in Suriname waren geboren, het Nederlandschap hadden verkregen ingevolge de Wet Souvereiniteitsoverdracht Indonesië in 1949 en die zowel op 27 december 1949 als op de dag van de onafhankelijkheid in Suriname woonplaats hadden;
- de meerderjarige personen die niet in Suriname waren geboren, het Nederlandschap hadden verkregen door naturalisatie bij of krachtens de wet en die zowel ten tijde van het indienen van het verzoek tot naturalisatie als op de dag van de onafhankelijkheid in Suriname woonplaats hadden;
- de meerderjarige personen die niet in Suriname waren geboren, het Nederlandschap hadden verkregen in verband met het huwelijk, van rechtswege of door kennisgeving, en die zowel op het tijdstip van de huwelijksluiting als op dag van de onafhankelijkheid in Suriname woonplaats hadden.

Tevens kregen bij de Toescheidingsovereenkomst de volgende categorieën Nederlanders het recht tot optie voor het Surinamerschap:

⁷ Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 42-46 en 75-77.

⁸ KB van 4 juli 1974, Stcrt 135.

- de meerderjarige personen die op de dag van de onafhankelijkheid niet hun woonplaats in Suriname hadden, maar wel in Suriname waren geboren of aldaar vóór 25 november 1975 de Nederlandse nationaliteit hadden verkregen ingevolge de Wet Souvereiniteitsoverdracht Indonesië in 1949, door naturalisatie krachtens de wet of door of ten gevolge van het huwelijk. Van dit optierecht kon tot 1 januari 1986 zowel in als buiten Suriname gebruik worden gemaakt;
- de personen die gehuwd waren, indien op grond van de Toescheidingsovereenkomst de andere echtgenoot de Surinaamse nationaliteit had verworven. Dit optierecht kon men ook uitoefenen als het huwelijk na 25 november 1975 gesloten was;
- de personen die op de dag van de onafhankelijkheid woonplaats hadden in Suriname en niet door een andere bepaling van de Toescheidingsovereenkomst recht hadden op het Surinamerschap. Van dit optierecht kon tot 25 november 1978 gebruik worden gemaakt.

De volgende groepen, die door de Toescheidingsovereenkomst Surinamer waren geworden, kregen het recht tot optie voor het Nederlanderschap:

- personen, die in Suriname waren geboren en daar op 25 november 1975 ook woonplaats hadden, van wie de vader c.q. de moeder buiten Surinamer als Nederlander was geboren. Dit optierecht verviel op 25 november 1976;
- personen, die in Suriname waren geboren en daar op 25 november 1975 ook woonplaats hadden, die een op de onafhankelijkheidsdag een publiekrechtelijk dienstverband hadden met Nederland of de Nederlandse Antillen. Dit optierecht verviel op 25 november 1976⁹.

De nieuwe wet op het Nederlanderschap

Ondertussen was om een aantal redenen vervanging van de uit 1892 daterende Wet op het Nederlanderschap gewenst. De wet zelf was onoverzichtelijk geworden door de vele wijzigingen. Meer wijzigingen leken niet gewenst, terwijl het nationaliteitsrecht toch op een aantal punten veranderd diende te worden. Zo maakte een consequente doorvoering van het beginsel van rechtsgelijkheid van man en vrouw nieuwe bepalingen noodzakelijk voor de verkrijging van het Nederlanderschap door de echtgenoot en kinderen van een Nederlandse. Het leek ook niet langer verantwoord om aan erkenning familierechtelijk niet, maar nationaliteitsrechtelijk wel terugwerkende kracht te verlenen. Regels voor de vaststelling van het bezitten of niet-bezitten waren dringend gewenst. Tenslotte moest de Nederlandse wet aangepast worden aan het Verdrag van New York tot beperking van de staatloosheid (1957), het Verdrag van Straatsburg tot beperking van meervoudige nationaliteit (1963) en de Overeenkomst van Bern tot beperking van gevallen van

⁹ Mr. P.D. Haarmans, *De toescheidingsovereenkomst in de praktijk*, Paramaribo, 1987, p. 43-46 en 53-70.

staatloosheid (1973)¹⁰.

De belangrijkste veranderingen ten opzichte van de oude wet zijn onder andere dat een kind het Nederlanderschap bij geboorte of adoptie verkrijgt door het Nederlander zijn van de moeder, ook als de vader nog leeft en het kind erkent. Een kind kan dus, als de ouders verschillende nationaliteiten bezitten, zowel het Nederlanderschap als de nationaliteit van een ander land bezitten.

Naturalisatie gebeurt niet meer per wet, of bij besluit van de Minister van Justitie, maar bij KB, eventueel, bij personen die niet aan bepaalde voorwaarden voldoen, de Raad van State gehoord.

Een regeling voor het vaststellen van het Nederlanderschap is ook in de wet opgenomen.

Regelingen, opgesteld ten gevolge van de Tweede Oorlog

De bijzondere omstandigheden tijdens de Tweede Wereldoorlog schiepen de noodzaak voor bijzondere maatregelen.

Ten eerste werd bij KB van 22 mei 1943, Stb. D 16, bepaald dat Nederlanders en Nederlandse onderdanen, die na 9 mei 1940 de nationaliteit of het onderdaanschap hadden verkregen van een staat, waarmee Nederland op die datum (en daarna voortdurend) geen diplomatieke betrekkingen onderhield, het Nederlanderschap of het Nederlands onderdaanschap niet verloren, behalve als de Kroon dat uitdrukkelijk verklaarde. Deze verklaring moest worden afgedrukt in de Staatscourant.

Op 4 oktober 1944 werd bij KB bepaald dat Nederlanders en Nederlandse onderdanen, die na 9 mei 1940 in staats- of krijgsmacht waren getreden bij een niet-vijandelijke mogendheid, een niet-vijandelijk bewind of een niet aan het vijandelijk gezag onderworpen krijgsmacht die vijandelijkheden verrichtte tegen een vijandelijke mogendheid, en die voor deze dienst geen verlof hadden gevraagd of gekregen, hierdoor hun nationaliteit niet zouden verliezen.

Ook werd de mogelijkheid geschapen om Nederlanders en Nederlandse onderdanen die op andere wijze na 9 mei 1940 in vreemde staats- of krijgsmacht waren getreden, alsnog, ook zonder hun verzoek, verlof daartoe te verlenen¹¹.

Na de bevrijding bleek dat veel mensen die een kennisgeving tot behoud, verkrijging of herkrijging van het Nederlanderschap wilden doen dat, ten gevolge van de oorlog, niet binnen de gestelde termijn of bij de juiste instantie hadden kunnen doen. Daarom werd in de Termijnenwet Nederlanderschap van 6 augustus 1949, Stb. J 359, bepaald dat de na 31 augustus 1938 verstreken termijnen werden verlengd tot aan 1 januari 1953. Kennisgevingen, gedaan aan vreemde gezanten, consuls en bureaus ter behartiging van Nederlandse belangen, die na 10 mei 1940 de Nederlandse belangen in bezet gebied waarnamen, of aan

¹⁰ Schuurman & Jordens, Nationaliteitswetgeving, p. XIII.

¹¹ Schuurman & Jordens, Nationaliteitswetgeving, p. 60-61.

vertegenwoordigers of ambtenaren van Nederlandse militaire missies bij geallieerde bezettingsautoriteiten, waren geldig¹². Eveneens na de bevrijding was men bang dat er een toestroom naar Nederland op gang zou komen van Duitse vrouwen die door hun huwelijk met een Nederlander de Nederlandse nationaliteit verkregen hadden. Ook vreesde men dat in Duitsland of door Duitsland geannexeerd of bezet gebied gesloten huwelijken tussen Nederlanders en buitenlandse, niet-Duitse vrouwen slechts tot stand waren gebracht om de vrouw toegang tot Nederland te verschaffen.

Om de verwachte toevloed van buitenlandse vrouwen te voorkomen werden in het Besluit gevolgen van het huwelijk met vijandelijke onderdanen II, Stb. F 278, maatregelen getroffen. Aan alle bovengenoemde vrouwen, die na 10 mei 1940 met een Nederlander gehuwd waren, werd de Nederlandse nationaliteit ontnomen of onthouden.

Ter uitvoering van het Besluit F 278 werd de Commissie voor huwelijken met vrouwen van vijandelijke of andere vreemde nationaliteit ingesteld. Deze commissie behandelde circa 12.000 aanvragen voor toelating tot Nederland van vrouwen op wie de regeling van toepassing was. Aanvankelijk werden nauwelijks vrouwen toegelaten, maar al snel versoepelde de commissie haar normen voor toelating, ook vanwege de toestand in Duitsland. Uiteindelijk werden de vrouwen toegelaten, tenzij zeer ernstige redenen van staatsbelang zich daartegen verzetten. Op die manier werd slechts 7 % van de vrouwen de toegang geweigerd.

Daar tenslotte bijna niemand meer op grond van Besluit F 278 buiten Nederland werd gehouden en het besluit anderzijds de verbreking van het gezinsverband in de hand werkte (Nederlandse mannen kregen meestal geen toegang tot de staat waar hun vrouw onderdaan was en de vrouw kon niet naar Nederland komen), werd het besluit bij wet van 29 december 1950, Stb. K 658, ingetrokken. In de overgangsregeling werd bepaald dat de niet-Duitse vrouwen die na 10 mei 1940 met een Nederlander waren getrouwd Nederlandse werden met ingang van de datum van het huwelijk. Duitse vrouwen die na 10 mei 1940 met een Nederlander waren getrouwd konden voor het Nederlanderschap opteren als zij tenminste een jaar in Nederland hoofdverblijf hadden gehad of als het huwelijk voortduurde en tenminste een jaar geleden werd gesloten¹³.

Dat de stemming een aantal jaren na de oorlog wat verzoenlijker was dan vlak erna bleek ook uit de wet van 30 juli 1953, Stb. 363, die aan staatlozen, die hun Nederlanderschap waren kwijtgeraakt door in vijandelijke staats- of krijgsmacht te treden, de gelegenheid bood bij de Minister van Justitie een verzoek om verlening van het Nederlanderschap in te dienen¹⁴.

¹²Schuurman & Jordens, Nationaliteitswetgeving, p. 66-67.

¹³Zie de Memorie van Toelichting bij het ontwerp van de wet van 29 december 1950 en de correspondentie betreffende de commissie, in: dossier Wetten 0475 II, archief Ministerie van Justitie.

¹⁴Schuurman & Jordens, Nationaliteitswetgeving, p. 69.

Bij wet van 23 december 1953, Stb. 620, tenslotte werd het KB van 22 mei 1943, Stb. D 16, ingetrokken. Allen, die door de werking van het besluit D 16 het Nederlanderschap of Nederlands onderdaanschap niet hadden verloren of het juist hadden verkregen, verloren de Nederlandse nationaliteit met ingang van 1 maart 1954. Vrouwen, die op grond van de wet het Nederlanderschap kwijt raakten omdat zij plotseling met een vreemdeling gehuwd bleken te zijn en die zelf niet onder de werking van het besluit D 16 vielen, konden na ontbinding van het huwelijk het Nederlanderschap door kennisgeving terugkrijgen. Dat gold ook voor de kinderen die door de verandering van nationaliteit van hun vader het Nederlanderschap kwijtraakten. Zij konden de kennisgeving binnen een jaar na het bereiken van de meerderjarigheid, of, als zij al meerderjarig waren, tot 1 maart 1955 aan de autoriteiten doen toekomen¹⁵.

Het vaststellen van nationaliteit

De eerste poging tot het opstellen van een wettelijke regeling van een procedure voor het vaststellen van de nationaliteit van een persoon werd in 1955 ondernomen naar aanleiding van vragen uit de Tweede Kamer. De Commissie Nationaliteitsprocedure werd bij besluit van de Minister van Justitie van 26 februari 1955 ingesteld om te onderzoeken of het wenselijk was de rechtsgang in nationaliteitsaangelegenheden nader te regelen en zo ja, welke wettelijke voorzieningen te dezer zake dienden te worden getroffen. De commissie bracht op 9 juni 1956 een rapport uit. Het op basis van het rapport van deze commissie opgestelde ontwerp is nooit in de Tweede Kamer gekomen, waarschijnlijk vanwege een negatief advies van de Hoge Raad, die vreesde dat haar werklast veel te hoog zou worden.

In 1965 werd in art. 43 van de Vreemdelingenwet bepaald dat een persoon, aan wie de toegang tot Nederland werd geweigerd of die aan enige maatregel was onderworpen die slechts op vreemdelingen kon worden toegepast, de Hoge Raad kon verzoeken te bepalen dat hij ten onrechte als vreemdeling werd behandeld. Er kwam geen procedure voor mensen die om een andere reden hun Nederlanderschap vastgesteld wilden zien.

Een door het Ministerie van Justitie en een Subcommissie van de Staatscommissie voor Burgerlijk Recht in 1971 opgesteld ontwerp van een wet betreffende de nationaliteitsvaststelling heeft nooit de Kamer bereikt.

Uiteindelijk is in de nieuwe wet op het Nederlanderschap van 1984 opgenomen dat de rechtbank te Den Haag voortaan de nationaliteit van personen, die dat om welke reden dan ook zouden verzoeken, zou vaststellen. Beroep van de uitspraken van de rechtbank is alleen mogelijk in cassatie bij de Hoge Raad. Het Openbaar Ministerie moet op ieder verzoek worden gehoord, opdat, zo nodig, het oordeel van de administratie tot gelding kan komen.

Bij de invoering van de nieuwe rechtsgang per 1 oktober 1986

¹⁵ Schuurman & Jordens, Nationaliteitswetgeving, p. 70-71.

is art. 43 van de Vreemdelingenwet 1965, dat immers overbodig was geworden, afgeschaft¹⁶.

Behandeling als Nederlander

Zoals bij de definiëring van het taakgebied al opgemerkt is nationaliteit een koppelbegrip. Niet de nationaliteit zelf, maar de juridische rechten en plichten die aan het hebben van de nationaliteit worden gekoppeld hebben een direct effect op de bezitter van de nationaliteit. Er kan bepaald worden dat aan een bepaalde groep mensen dezelfde rechten worden toegekend als aan het bezit van een bepaalde nationaliteit verbonden zijn.

In Nederland is deze speciale regeling getroffen voor de Molukkers die in 1951 en 1952 door de zorg van de Nederlandse regering naar Nederland zijn gebracht. Degenen die in 1976 in Nederland woonden en die het Nederlanderschap nog niet verworven hadden werden vanaf 1 januari 1977 behandeld als Nederlanders bij toepassing van de Nederlandse wetgeving. Kinderen van een vader als hierboven bedoeld werden, indien zij in Nederland woonden, ook als Nederlander behandeld. Molukkers die niet tot deze groep behoorden, maar zich er wel verwant mee voelden en zich voor 1 oktober 1965 in Nederland hadden gevestigd, konden een verzoek indienen om ook als Nederlander te worden behandeld, als zij ten tijde van het verzoek in Nederland woonden¹⁷.

2.3. Actoren in het taakgebied nationaliteitsaangelegenheden

A. Het tot stand brengen van wet- en regelgeving en verdragen m.b.t. de nationaliteit van personen

Zie voor een uitgebreide beschrijving van hoe wetten, algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen tot stand komen het PIVOT-rapport nr. 12 over het taakgebied wetgeving: 'So many laws argue so many sins'. Wet- en regelgeving met betrekking tot nationaliteitsaangelegenheden komt op precies dezelfde manier tot stand als alle overige wet- en regelgeving. Voor de duidelijkheid is hier nog eens het hele proces kort beschreven, met daarna een opsomming van de betrokken actoren.

Ook het proces om een verdrag tot stand te brengen wordt kort beschreven, met daarna een opsomming van de actoren die er een rol in spelen.

De onderstaande handelingen zijn, alleen van belang voor zover zij worden uitgevoerd met betrekking tot nationaliteitsaange-

¹⁶Mr. A.C. van den Blink: *De procedure tot vaststelling van het Nederlanderschap*, Deventer, 1989, p. 4.

¹⁷Schuurman & Jordens, Nationaliteitswetgeving, p. 199-200.

legenheden.

Alle beleidsterreinen vallen onder de verantwoordelijkheid van een minister. Als de minister wordt genoemd kunnen daarmee ook de onder hem ressorterende ambtenaren bedoeld worden.

A.1 Het tot stand brengen van wetten

Vorbereiding

Iemand neemt het initiatief tot het opstellen van een wetsontwerp, daarna wordt het ontwerp daadwerkelijk opgesteld, waarbij veel adviezen worden ingewonnen, en als het ontwerp af is wordt het door verschillende instanties op diverse aspecten getoetst. Eén van deze instanties kan de Commissie voor Toetsing van Wetgevingsprojecten zijn. Tenslotte kan het ontwerp worden ingediend.

Indiening

De voor het betreffende wetsontwerp verantwoordelijke minister brengt het, als het een regeringsontwerp betreft, ter sprake in de Ministerraad. De Raad van State adviseert de Ministerraad of een ontwerp ingediend kan worden en zo ja, of er eerst nog wat aan verbeterd moet worden. De Ministerraad beslist uiteindelijk over indiening naar aanleiding van het advies van de Raad van State en het door de verantwoordelijke minister in de Ministerraad gebrachte nader rapport. De Ministerraad biedt het ontwerp als voorstel aan de Koning aan. De Koning dient het voorstel bij de Tweede Kamer in. Als het voorstel eenmaal in de Tweede Kamer behandeld wordt kunnen er nog nota's van wijziging worden ingediend door de regering. De Tweede Kamer kan het voorstel wijzigen door voorstellen van amendement in te dienen. Het voorstel wordt toegelicht door de verantwoordelijke minister, eventueel bijgestaan door een Regeringscommissaris.

Als het een initiatiefvoorstel betreft dienen de leden van de Tweede Kamer het in bij de Tweede Kamer als geheel. De indieners van het voorstel lichten het toe.

Het beslissen over hoe de wet er uiteindelijk komt uit te zien heet vaststellen.

Vaststelling

Een regeringsvoorstel en een initiatiefvoorstel moeten allebei door de Eerste en de Tweede Kamer van de Staten-Generaal worden vastgesteld. De voorstellen worden eerst door een commissie behandeld en pas dan door een hele Kamer. Als het een initiatiefvoorstel betreft kan de voor het beleidsterrein verantwoordelijke minister de Staten-Generaal adviseren. Bij een regeringsvoorstel kunnen de Koning en de verantwoordelijke minister meteen na het vaststellen van het voorstel door de Staten-Generaal het voorstel bekrachtigen door er hun handtekening onder te zetten. Bij een initiatiefvoorstel moet eerst de Ministerraad, die immers nog geen kans heeft gehad het voorstel te bespreken, beslissen over bekrachtiging van het voorstel. Als een voorstel eenmaal vastgesteld is moet het nog bekendgemaakt worden om kracht van wet te krijgen.

De Minister van Justitie is verantwoordelijk voor de uitgave van het Staatsblad, waarin wetten worden gepubliceerd.

Evaluatie

Iedere minister die verantwoordelijk is voor een bepaald beleidsterrein houdt in de gaten of de wetten op dat terrein wel voldoen, evenals de Tweede Kamer. Zo niet, dan begint het hele proces weer van voren af aan. De Commissie voor Toetsing van Wetgevingsprojecten toetst ook bestaande wetgeving.

Actoren die een rol spelen in het proces:

- de Ministerraad;
- de Minister van Justitie, als verantwoordelijke minister en als coördinerend minister voor het algemeen wetgevingsbeleid;
- eventueel mede verantwoordelijke ministers;
- de Tweede Kamer;
- Tweede Kamerleden;
- een (staats)commissie (ambtelijk of niet-ambtelijk):
 - de Staatscommissie ter Bevordering van de Codificatie van het Internationaal Privaatrecht;
 - de Staatscommissie voor de Burgerlijke Wetgeving;
 - de Commissie Nationaliteitswetgeving ter Regeling van het Nederlanderschap als Nationaliteit voor het Toekomstig Koninkrijk;
 - De Commissie Nationaliteit van Gehuwde Personen;
 - De Commissie Nationaliteitsprocedure;
 - Permanente Commissie van Advies voor de Zaken van de Burgerlijke Stand en voor Nationaliteitsaangelegenheden;
- een individuele jurist;
- maatschappelijke organisaties;
- de Minister van Buitenlandse Zaken;
- de Minister van Binnenlandse Zaken;
- de Minister van Financiën;
- het Kabinet van (Surinaamse en) Nederlands-Antilliaanse Zaken;
- een interdepartementale werkgroep;
- de Commissie voor de Toetsing van Wetgevingsprojecten;
- de Koning;
- de Raad van State;
- de Staten-Generaal als geheel;
- een commissie uit iedere Kamer van de Staten-Generaal.

Actoren bij het tot stand brengen van Rijkswetten (vanaf 1954 was nationaliteit een aangelegenheid van het Koninkrijk) zijn naast de bovengenoemde nog:

- de Ministerraad van het Koninkrijk in plaats van de Ministerraad;
- soms het voortgezet overleg tussen de Minister-President, twee Nederlandse ministers en de Gevolmachtigd Minister en een door de betrokken regering aan te wijzen minister of gemachtigde of twee Gevolmachtigd Ministers;
- soms de Raad van State van het Koninkrijk in plaats van de Raad van State;
- de Gevolmachtigd Minister van een Rijksdeel;

- de bijzondere gedelegeerde van een Rijksdeel;
- soms de Minister voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken.

A.2 Het tot stand brengen van algemene maatregelen van bestuur

Vorbereiding

De wet geeft de opdracht of de verantwoordelijke minister neemt het initiatief tot het opstellen van een AMVB. Een ontwerp wordt opgesteld, waarbij door diverse instanties geadviseerd kan worden, en getoetst. Daarna wordt het ontwerp bekendgemaakt. Dat kan op zeer veel verschillende wijzen gebeuren en is vaak voorgeschreven in de wet die de opdracht geeft tot het opstellen van een AMVB. Een ontwerp kan o.a. bekend worden gemaakt in de Staatscourant, die onder verantwoordelijkheid van de Minister van Binnenlandse Zaken valt. Na bekendmaking wordt het ontwerp ingediend.

Indiening

Een ontwerp-AMVB wordt door de verantwoordelijke minister in de Ministerraad gebracht, waarna die beraadslagt over indiening. Daarna maakt de Koning het ontwerp aanhangig bij de Raad van State, die advies uitbrengt omtrent indiening van het voorstel. De verantwoordelijke minister stelt een nader rapport op n.a.v. het advies en stelt ook eventuele wijzigingen op. Als het advies van de Raad van State ingrijpende kritiek bevat moet, sinds 1985, het ontwerp opnieuw in de Ministerraad behandeld worden. De verantwoordelijke minister dient het ontwerp in bij de Koning, die het vaststelt.

Vaststelling

De Koning stelt een AMVB vast bij Koninklijk Besluit, waarna de verantwoordelijke minister het contraseign plaatst. Daarna moet de AMVB nog bekendgemaakt worden om van kracht te zijn. De Minister van Justitie is verantwoordelijk voor de uitgave van het Staatsblad, waarin AMVB's worden gepubliceerd.

Evaluatie

Iedere minister die verantwoordelijk is voor een bepaald beleidsterrein houdt in de gaten of de algemene maatregelen van bestuur op dat terrein wel voldoen. Zo niet, dan begint het hele proces weer van voren af aan.

Actoren die een rol spelen in het proces:

- de Minister van Justitie als verantwoordelijke minister;
- eventueel mede verantwoordelijke ministers;
- een (staats)commissie (ambtelijk of niet-ambtelijk):
 - de Staatscommissie ter Bevordering van de Codificatie van het Internationaal Privaatrecht;
 - de Staatscommissie voor de Burgerlijke Wetgeving;
 - de Commissie Nationaliteitswetgeving ter Regeling van

het Nederlandschap als Nationaliteit voor het Toekomstig Koninkrijk;

- Permanente Commissie van Advies voor de Zaken van de Burgerlijke Stand en voor Nationaliteitsaangelegenheden;
- De Commissie Nationaliteit van Gehuwde Personen;
- De Commissie Nationaliteitsprocedure;
- een individuele jurist;
- een interdepartementale werkgroep (ambtelijk);
- de Minister van Justitie;
- de Minister van Binnenlandse Zaken;
- de Minister van Financiën;
- de Tweede Kamer;
- soms de Commissie voor de Toetsing van Wetgevingsprojecten;
- de Ministerraad;
- de Raad van State;
- de Koning.

Actoren bij het tot stand brengen van algemene maatregelen van Rijksbestuur (vanaf 1954 was nationaliteit een aangelegenheid van het Koninkrijk) zijn naast de bovengenoemde nog:

- de Gevolmachtigde Ministers;
- de Ministerraad van het Koninkrijk in plaats van de Ministerraad;
- soms het voortgezet overleg tussen de Minister-President, twee Nederlandse ministers en de Gevolmachtigd Minister en een door de betrokken regering aan te wijzen minister of gemachtigde of twee Gevolmachtigd Ministers;
- soms de Raad van State van het Koninkrijk in plaats van de Raad van State;
- soms de Minister van Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken.

A.3 Het tot stand brengen van ministeriële regelingen

Vorbereiding

De wet of een AMVB geeft de opdracht of de verantwoordelijke minister neemt het initiatief tot het opstellen van een ministeriële regeling. Een ontwerp wordt opgesteld, waarbij door diverse instanties geadviseerd kan worden. Daarna wordt het vastgesteld.

Vaststelling

De verantwoordelijke minister stelt een regeling vast, maar kan advies omtrent het vaststellen vragen aan de Raad van State. Indien hij dat doet moet hij deze regeling eerst aan de Ministerraad voorleggen. Na vaststelling moet de regeling bekendgemaakt worden. Een ministeriële regeling wordt bekendgemaakt in de Staatscourant of een bijlage daarvan. De Minister van Binnenlandse Zaken is verantwoordelijk voor de uitgave van de Staatscourant. Soms wordt een ministeriële regeling ook elders gepubliceerd, maar daar moet dan wel melding van worden gemaakt in de Staatscourant.

Evaluatie

Iedere minister die verantwoordelijk is voor een bepaald

beleidsterrein houdt in de gaten of de ministeriële regelingen op dat terrein wel voldoen. Zo niet, dan begint het hele proces weer van voren af aan.

Actoren die een rol spelen in het proces:

- de Minister van Justitie als verantwoordelijke minister;
- een (staats)commissie (ambtelijk of niet-ambtelijk):
 - de Staatscommissie ter Bevordering van de Codificatie van het Internationaal Privaatrecht;
 - de Staatscommissie voor de Burgerlijke Wetgeving;
 - de Commissie Nationaliteitswetgeving ter Regeling van het Nederlanderschap als Nationaliteit voor het Toekomstig Koninkrijk;
 - Permanente Commissie van Advies voor de Zaken van de Burgerlijke Stand en voor Nationaliteitsaangelegenheden;
 - De Commissie Nationaliteit van Gehuwde Personen;
 - De Commissie Nationaliteitsprocedure;
- een individuele jurist;
- een interdepartementale werkgroep (ambtelijk);
- de Minister van Justitie;
- de Minister van Binnenlandse Zaken;
- de Minister van Financiën;
- de Ministerraad;
- de Raad van State.

Actoren bij het tot stand brengen van ministeriële Rijksregelingen (vanaf 1954 was nationaliteit een aangelegenheid van het Koninkrijk) zijn naast de bovengenoemde nog:

- de Rijksministerraad;
- de Gevolmachtigd Ministers;
- de Raad van State van het Koninkrijk;
- Kabinet van Nederlands-Antilliaanse Zaken.

A.4 Het tot stand brengen van verdragen

Verdragen werden vanaf de grondwetswijziging van 1922, tot die van 1953, door de Koning gesloten en bekrachtigd, zonder tussenkomst van de Staten-Generaal. Wel werden aan de Staten-Generaal mededelingen betreffende het sluiten van verdragen gedaan. Vanaf de grondwetswijziging van 1953 werden verdragen worden door of met machtiging van de Koning gesloten en, voor zover de overeenkomst dat eist, door de Koning bekrachtigd. Verdragen werden zo spoedig mogelijk aan de Staten-Generaal meegedeeld.

Voorbereiding

De op het desbetreffende beleidsterrein verantwoordelijke minister en meestal ook de Minister van Buitenlandse Zaken bereiden het Nederlandse standpunt voor, waarbij zij advies krijgen van diverse instanties, waaronder eventueel de Tweede Kamer. Degene die de onderhandelingen voert doet dat met

machtiging van de regering, dat wil in dit geval zeggen de Ministerraad. De onderhandelaar kan een minister zijn, maar ook een speciaal door de regering benoemde commissie of delegatie.

Vaststelling

Degene die de onderhandelingen namens de Nederlandse regering heeft gevoerd, of een lid (leden) van de regering tekenen het verdrag, evenals de vertegenwoordigers van andere landen. Daarna moet het verdrag in ieder land dat er aan deelneemt goedgekeurd worden. In Nederland wordt de goedkeuring verleend door de Staten-Generaal. Voordat het wordt goedgekeurd wordt het verdrag meestal al in het Tractatenblad, dat onder verantwoordelijkheid van de Minister van Buitenlandse Zaken valt, geplaatst.

De goedkeuring door de Staten-Generaal kan stilzwijgend geschieden. Als niet binnen 30 dagen nadat de overeenkomst aan de Kamers is voorgelegd één vijfde van de leden op uitdrukkelijke goedkeuring heeft aangedrongen, is het verdrag door de Staten-Generaal stilzwijgend goedgekeurd. Daarna kan het verdrag door de regering worden bekrachtigd (geratificeerd). Vanaf de grondwetswijziging van 1953, tot de wijziging van 1956 kon de Staten-Generaal voor het verstrijken van de termijn van 30 dagen aan de regering mededelen dat geen uitspraak verlangd werd. Zo'n mededeling werd dan door de regering beschouwd als het afzien, door de Staten-Generaal, van het recht op preventieve controle.

De goedkeuring door de Staten-Generaal kan ook uitdrukkelijk geschieden. In dat geval moet een wet, die goedkeuring van het verdrag inhoudt, worden ingediend. Sinds 1983 eist de Grondwet niet meer dat de uitdrukkelijke goedkeuring bij wet moet geschieden. Uitzonderingsgevallen op het goedkeuren bij wet moeten wel bij wet bepaald worden.

Het proces van het vaststellen van een goedkeuringswet verloopt net zo als het vaststellen van iedere andere wet. Na deze uitdrukkelijke goedkeuring ratificeert (bekrachtigt) de regering het verdrag.

Evaluatie

Iedere minister die verantwoordelijk is voor een bepaald beleidsterrein houdt in de gaten of de verdragen op dat terrein wel voldoen, evenals de Tweede Kamer. Het opzeggen van verdragen gebeurt op dezelfde manier als het sluiten van verdragen, uitgezonderd de goedkeuring bij wet door de Staten-Generaal.¹⁸

Actoren die een rol spelen in het proces:

- de Ministerraad;
- de verantwoordelijke minister(s);

¹⁸Algra en Jansen, Rechtsingang, p. 36.

J.G. Brouwer, Verdragsrecht in Nederland, p. 85-91, p. 121-129, 163-170, 253-260.

- de Minister van Buitenlandse Zaken;
- het Kabinet van (Surinaamse en) Nederlands-Antilliaanse Zaken;
- de Koninkrijkscommissie 1972-1974;
- een (staats)commissie (ambtelijk of niet-ambtelijk):
 - de Commissie Nationaliteitswetgeving ter Regeling van het Nederlandschap als Nationaliteit voor het Toekomstig Koninkrijk;
- de Commissie uit de Tweede Kamer voor Buitenlandse Zaken.

N.B.: de actoren die alleen een rol spelen in het tot stand brengen van de wet tot ratificatie van het verdrag worden hier niet opgenoemd, zie onder A.1.

B. Het uitvoeren van wet- en regelgeving m.b.t. de nationaliteit van personen

Een persoon kan de Nederlander zijn of een vreemde nationaliteit hebben. Een Nederlander bezit alle rechten, verbonden aan het Nederlandschap, en de Nederlandse nationaliteit. Een vreemdeling bezit geen van beide.

Het Nederlands onderdaanschap is een tussenvorm. Het Nederlands onderdaanschap is een vorm van nationaliteit die een deel van de rechten, die aan het Nederlandschap gekoppeld zitten, met zich meebrengt. Het Nederlands onderdaanschap is ingesteld voor personen afkomstig uit of inwoner van de Nederlandse koloniën. Men wilde deze personen niet alle rechten, verbonden aan de Nederlandse nationaliteit, schenken, maar hen wel onderscheiden van de vreemdelingen uit gebieden die niet in een dergelijke betrekking tot Nederland stonden. Nederlandse onderdanen waren geen vreemdelingen.

Tenslotte is het ook mogelijk aan personen met een vreemde nationaliteit de rechten, verbonden aan het Nederlandschap, te geven, zonder dat zij het Nederlandschap of het Nederlands onderdaanschap bezitten.

Als gevolg van het bovenstaande zijn er drie groepen taken en handelingen m.b.t. de nationaliteit van personen te onderscheiden:

- B.1 taken en handelingen m.b.t. het Nederlandschap;
- B.2 taken en handelingen m.b.t. het Nederlands onderdaanschap;
- B.3 taken en handelingen m.b.t. de behandeling als Nederlander van niet-Nederlanders.

De taken en handelingen m.b.t. het Nederlandschap vormen de grootste groep, ook al omdat het Nederlands onderdaanschap sinds 1962 niet meer bestaat en de behandeling als Nederlander slechts toegepast is op de Molukse gemeenschap.

B.1 Taken en handelingen m.b.t. het Nederlandschap

Een natuurlijk persoon kan het Nederlandschap verkrijgen of verliezen.

Er zijn vier manieren om het Nederlandschap te verkrijgen.

Men kan voldoen aan (een aantal) voorwaarden die de Nederlandse wetgever stelt, bijvoorbeeld een Nederlandse moeder hebben. Dit Nederlanderschap is automatisch. Er is geen actor nodig die een handeling uitvoert.

Men kan ook het Nederlanderschap automatisch verwerven, doordat de Nederlandse wetgever aan een handeling van een natuurlijke persoon de verwerving van het Nederlanderschap gekoppeld heeft, bijvoorbeeld het trouwen met een Nederlandse man door een buitenlandse vrouw. Als de persoon de handeling uitvoert, verwerft hij automatisch het Nederlanderschap, er is dus geen actor nodig om hem het Nederlanderschap te verlenen.

Een persoon kan zich tot Nederlander laten naturaliseren.

Actoren die in dit processen een rol spelen:

- de Minister van Justitie;
- de Koningin;
- in sommige gevallen de Staten-Generaal;
- in sommige gevallen de Raad van State.

Men kan ook het Nederlanderschap verwerven door te voldoen aan een aantal voorwaarden die de Nederlandse wetgever stelt en door zelf een kennisgeving te doen van de wens tot verkrijging van de Nederlandse nationaliteit. Men opteert dan voor het Nederlanderschap. De optie voor het Nederlanderschap geschiedt door kennisgeving aan bepaalde autoriteiten. Deze autoriteiten stellen de Minister van Justitie in kennis van het feit dat er een persoon Nederlander geworden is en worden daardoor actoren, evenals de persoon die opteert voor het Nederlanderschap. De Minister van Justitie houdt een register van opties bij en is dus zelf ook een actor, evenals de Minister van Justitie van de Nederlandse Antillen die hetzelfde doet m.b.t. personen die hun woonplaats in de Nederlandse Antillen hebben.

Actoren die in deze processen een rol spelen zijn dus:

- de natuurlijke persoon zelf;
- bepaalde autoriteiten¹⁹;

¹⁹ Deze autoriteiten zijn, al naar gelang het geval, de volgende:

- a. burgemeesters in Nederland
- b. de ambtenaren, aangewezen door
 - de Gouverneur van de Koningin in Suriname
 - de Gouverneur van de Koningin in de Nederlandse Antillen
 - de met het algemeen bestuur belaste functionaris in Nieuw-Guinea
 - de Gouverneur-Generaal van de Koningin in Nederlandsch-Indië
 - de Hoge Commissaris of Commissarissen van de Koningin in de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië.
- c. Nederlandse diplomatieke en consulaire ambtenaren in den

- de Minister van Justitie;
- de Minister van Justitie van de Nederlandse Antillen.

Er zijn vier manieren om het Nederlanderschap te verliezen. Men kan voldoen aan (een aantal) voorwaarden die de Nederlandse wetgever stelt, bijvoorbeeld inwoner zijn van een onafhankelijk wordende kolonie. Dit verlies van Nederlanderschap is automatisch. Er is geen actor nodig die een handeling uitvoert.

Het Nederlanderschap kan automatisch verloren gaan, doordat de Nederlandse wetgever aan een handeling van een natuurlijke persoon een automatisch verlies van het Nederlanderschap gekoppeld heeft. Voorbeelden zijn het trouwen met een vreemdeling door een Nederlandse vrouw, het treden in vreemde staats- of krijgsmacht, het voor een lange periode in een ander land vestigen zonder te melden dat men Nederlander wil blijven of het zich laten naturaliseren tot een andere nationaliteit. Als de persoon de handeling uitvoert, verliest hij automatisch het Nederlanderschap, er is dus geen actor nodig om hem het Nederlanderschap te ontnemen.

Een natuurlijke persoon kan het Nederlanderschap ook verliezen doordat het hem ontnomen wordt.

De actor die deze handeling uitvoert is:
de Minister van Justitie.

Een persoon kan ook het Nederlanderschap verliezen door te voldoen aan een aantal voorwaarden die de Nederlandse wetgever stelt en door zelf een kennisgeving te doen van de wens tot verlies van de Nederlandse nationaliteit. Men opteert dan voor verlies van het Nederlanderschap. De optie voor verlies geschiedt door kennisgeving aan bepaalde autoriteiten. Deze autoriteiten stellen de Minister van Justitie in kennis van het feit dat een persoon de Nederlandse nationaliteit heeft verloren en worden daardoor actoren, evenals de persoon die opteert voor verlies van het Nederlanderschap. De Minister van Justitie houdt een register van opties bij en is dus zelf ook een actor, evenals de Minister van Justitie van de Nederlandse Antillen die hetzelfde doet m.b.t. personen die hun woonplaats in de Nederlandse Antillen hebben.

Actoren die in deze processen een rol spelen zijn dus:

- de natuurlijke persoon zelf;
- bepaalde autoriteiten (zie noot 19);

vreemde

d. vreemde gezanten of consuls of bureaus ter behartiging van Nederlandse belangen (na 10/05/1940 in vijandelijk en bezet gebied) of vertegenwoordigers of ambtenaren van Nederlandse militaire missies bij geallieerde bezettingsautoriteiten.

- de Minister van Justitie;
- de Minister van Justitie van de Nederlandse Antillen.

Naast het verwerven en verliezen van het Nederlanderschap kan men ook nog opteren voor het niet-ontvangen van het Nederlanderschap. Dit gebeurt in gevallen waarin de wetgever onder bepaalde voorwaarden personen in de gelegenheid stelt om onder automatische verwerving van het Nederlanderschap uit te komen. De optie voor niet-ontvangen geschiedt door kennisgeving aan bepaalde autoriteiten. Deze autoriteiten stellen de Minister van Justitie in kennis van het feit dat een persoon de Nederlandse nationaliteit niet wenst te ontvangen en worden daardoor actoren, evenals de persoon die opteert voor niet-ontvangst. De Minister van Justitie houdt een register van opties bij en is daarom een actor, evenals de Minister van Justitie van de Nederlandse Antillen die hetzelfde doet m.b.t. personen die hun woonplaats in de Nederlandse Antillen hebben.

Actoren die in deze processen een rol spelen zijn dus:

- de natuurlijke persoon zelf;
- bepaalde autoriteiten (zie noot 19);
- de Minister van Justitie;
- de Minister van Justitie van de Nederlandse Antillen.

Een persoon, die op grond van een wettelijke bepaling het Nederlanderschap automatisch zou verliezen kan het Nederlanderschap behouden door een kennisgeving van de wens tot behoud van het Nederlanderschap aan bepaalde autoriteiten te doen. Dit gold bijvoorbeeld voor personen die niet in het Koninkrijk geboren waren en meer dan tien jaar buiten het Koninkrijk woonden. De autoriteiten ontvangen slechts, dus de enige actor die een handeling uitvoert is:

de natuurlijke persoon zelf.

In sommige gevallen kan een persoon ontheffing verkrijgen van het automatisch verlies van het Nederlanderschap als gevolg van een handeling die hij uitvoert. Als men bijvoorbeeld met toestemming in vreemde staats- of krijgsmacht treedt heeft dat niet het verlies van het Nederlanderschap tot gevolg.

De actoren die hierin een rol spelen zijn:

- de Koningin;
- de Minister van Justitie.

Soms ontstaat er verschil van mening over de nationaliteit van een persoon. Dan moet vastgesteld worden of de betreffende persoon wel of geen Nederlander is. Actoren die hierbij een rol kunnen spelen zijn de Minister van Justitie, de Minister van Buitenlandse Zaken, de rechtbank te 's-Gravenhage, of het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen (als de persoon woonachtig is in de N.A.) en het Openbaar Ministerie. Beroepen

in cassatie in deze zaken worden behandeld door de Hoge Raad.

Actoren in dit proces zijn dus:

- de Minister van Justitie;
- de Minister van Justitie van de Nederlandse Antillen;
- het Openbaar Ministerie;
- de Hoge Raad.

Het kan voor staten nuttig zijn te weten wie wel of niet de nationaliteit van hun staat bezit. Daarom bestaan er soms afspraken tussen landen om elkaar te informeren betreffende het feit dat een burger van de ene staat de nationaliteit van de andere verworven heeft. Vreemde staten laten de Minister van Justitie weten dat een Nederlander de nationaliteit van hun staat heeft verworven. De Minister van Justitie verwerkt die kennis in een register. Evenzo zendt de Minister van Justitie andere staten bericht als één van hun inwoners Nederlander is geworden.

Actoren die in dit proces een rol spelen zijn dus:

- de vreemde staat;
- de Minister van Justitie.

Ook voor gewone burgers kan het interessant zijn om te weten wie de Nederlandse nationaliteit heeft verkregen dan wel verloren. Daarom wordt in sommige gevallen een mededeling in de Staatscourant gepubliceerd. Dat gebeurt in Nederland in opdracht van de Minister van Justitie. De Minister van Binnenlandse Zaken is de verantwoordelijke minister voor het publiceren van de Staatscourant.

Actoren zijn dus:

- de Minister van Justitie;
- de Minister van Binnenlandse Zaken.

B.2 Taken en handelingen m.b.t. het Nederlands onderdaanschap

Deze taken en handelingen zijn uitgevoerd in de periode 1910 (Wet op het Nederlands onderdaanschap) en 1962 (de overdracht van Nieuw-Guinea aan de VN).

Het Nederlands onderdaanschap werd in 1910 ingesteld voor de bevolking van Nederlands-Indië, die zijn Nederlandse nationaliteit was kwijt geraakt als gevolg van de wet van 1892. In 1927 werd het Nederlands onderdaanschap het Nederlands onderdaanschap uitgebreid tot de inwoners van Suriname en Curaçao voor zover zij geen Nederlander waren. Het Nederlands onderdaanschap werd in 1951, opgeheven met terugwerkende kracht tot 27 december 1949, behalve voor de bevolking van Nieuw-Guinea. Men kon op drie manieren het Nederlands onderdaanschap ver-

krijgen.

Men kon voldoen aan (een aantal) voorwaarden die de Nederlandse wetgever stelde, bijvoorbeeld geboren zijn uit in Nederlands-Indië gevestigde ouders. Dit Nederlands onderdaanschap was automatisch. Er was geen actor nodig die een handeling uitvoerde.

Men kon ook het Nederlands onderdaanschap automatisch verwerven, doordat de Nederlandse wetgever aan een handeling van een natuurlijke persoon de verwerving van het Nederlands onderdaanschap gekoppeld had, bijvoorbeeld het trouwen met een Nederlandse onderdaan door een buitenlandse vrouw of het zich, als ex-Nederlands onderdaan, weer in het Koninkrijk vestigen. Als de persoon de handeling uitvoerde, verwierf hij automatisch het Nederlands onderdaanschap, er was dus geen actor nodig om het Nederlands onderdaanschap te verlenen.

Men kon daarnaast het Nederlands onderdaanschap verwerven door te voldoen aan een aantal voorwaarden die de Nederlandse wetgever stelde en door zelf een kennisgeving te doen aan bepaalde autoriteiten van de wens tot verkrijging van het Nederlands onderdaanschap. Men opteerde dan voor het Nederlands onderdaanschap. De persoon die opteerde voor het Nederlands onderdaanschap werd zo een actor.

Er waren drie manieren om het Nederlands onderdaanschap te verliezen.

Men kon voldoen aan (een aantal) voorwaarden die de Nederlandse wetgever stelde, bijvoorbeeld inwoner zijn van een onafhankelijk wordende kolonie of behoren tot de groep Nederlandse onderdanen die in 1951 collectief bij wet tot Nederlander gemaakt werden. Dit verlies van het Nederlands onderdaanschap was automatisch. Er was geen actor nodig die een handeling uitvoerde.

Het Nederlands onderdaanschap kon automatisch verloren gaan, doordat de Nederlandse wetgever aan een handeling van een natuurlijke persoon een automatisch verlies van het Nederlands onderdaanschap gekoppeld had. Voorbeelden zijn het trouwen met een vreemdeling door een vrouw die Nederlands onderdaan was, het treden in vreemde staats- of krijgsmacht, het verblijven in een vreemd land zonder zich te melden bij de Nederlandse consulaire ambtenaar of het zich laten naturaliseren tot een andere nationaliteit. Als de persoon de handeling uitvoert, verliest hij automatisch het Nederlands onderdaanschap, er is dus geen actor nodig om hem het dat te ontnemen.

Een natuurlijke persoon kon het Nederlands onderdaanschap ook verliezen doordat het hem, op zijn verzoek, ontnomen werd. Dat kon gebeuren bij KB, of bij beschikking van de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, de Gouverneur van Suriname of de Gouverneur van Curaçao/de Nederlandse Antillen.

Men kon een verzoek tot vervallenverklaring van het Nederlands onderdaanschap indienen als men naast het Nederlands onderdaanschap een vreemde nationaliteit bezat, beide buiten zijn wil om had verkregen en de laatste vijf jaar voor het verzoek buiten het land woonplaats had.

De actoren die deze handeling uitvoerden waren dus:

- de Koningin;
- de Minister van Justitie;
- de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië;
- de Gouverneur van Suriname;
- de Gouverneur van Curaçao/de Nederlandse Antillen.

In sommige gevallen kon een persoon ontheffing verkrijgen van het automatisch verlies van het Nederlands onderdaanschap als gevolg van een handeling die hij uitvoerde. Als men bijvoorbeeld met verlof in vreemde staats- of krijgsmacht trad had dat niet het verlies van het Nederlands onderdaanschap tot gevolg.

De actoren die hierin een rol speelden zijn:

- de Koningin;
- de Minister van Justitie.

B.3 Taken en handelingen m.b.t. de behandeling als Nederlander

De behandeling als Nederlander is op één groep van toepassing, de in Nederland verblijvende Molukkers.

De behandeling als Nederlander kan men op drie manieren verkrijgen.

Men kan voldoen aan (een aantal) voorwaarden die de Nederlandse wetgever stelt, bijvoorbeeld door de zorg van de Nederlandse regering in 1951 of 1952 naar Nederland gekomen zijn of het kind zijn van een dergelijke persoon. De behandeling als Nederlander is dan automatisch. Er is geen actor nodig die een handeling uitvoert.

Iemand die niet aan de bovengenoemde voorwaarden voldoet, maar wel aan een aantal andere, kan een verzoek indienen bij de Minister van Justitie om een verklaring van uitbreiding van de wet tot zijn geval.

De actor in deze is dus:

de Minister van Justitie.

Men kan ook de behandeling als Nederlander verwerven door te voldoen aan een aantal voorwaarden die de Nederlandse wetgever stelt en door zelf een kennisgeving te doen van de wens tot behandeling als Nederlander. Men opteert dan voor behandeling als Nederlander. De optie geschiedt door kennisgeving aan de burgemeester van de woonplaats. De burgemeesters ontvangen slechts, dus de enige actor die een handeling uitvoert is:

de natuurlijke persoon zelf.

In alle gevallen heeft degene die als Nederlander behandelt

wil worden een bewijs nodig. Iedereen op wie de Wet betreffende de positie van Molukkers 1976 van toepassing (is verklaard) kan bij de burgemeester van de plaats waar hij (laatstelijk) woonplaats heeft (gehad) een verklaring aanvragen dat hij als Nederlander wordt behandeld. Weigert de burgemeester een dergelijke verklaring af te geven dan kan de verklaring worden aangevraagd bij de Minister van Justitie.

In deze procedure spelen twee actoren een rol:

- de burgemeesters;
- de Minister van Justitie.

Er zijn twee manieren om de behandeling als Nederlander te verliezen.

De behandeling als Nederlander kan automatisch verloren gaan, doordat de Nederlandse wetgever aan een handeling van een natuurlijke persoon een automatisch verlies van de behandeling als Nederlander gekoppeld heeft. Voorbeelden zijn het zich naar Indonesië begeven met repatriëring als doel, het treden in vreemde staats- of krijgsmacht, het voor een lange periode in een ander land vestigen of het zich laten naturaliseren tot een andere nationaliteit. Als de persoon de handeling uitvoert, verliest hij automatisch de behandeling als Nederlander, er is dus geen actor nodig om hem het de behandeling als Nederlander te ontnemen.

Een persoon kan ook de behandeling als Nederlander verloren doen gaan door te voldoen aan een aantal voorwaarden die de Nederlandse wetgever stelt en door zelf een kennisgeving te doen van de wens tot beëindiging van de behandeling als Nederlander. Men opteert dan voor beëindiging. De optie geschiedt door kennisgeving aan bepaalde autoriteiten.

Actor in deze processen is de natuurlijke persoon zelf.

In sommige gevallen kan een persoon ontheffing verkrijgen van het automatisch verlies van de behandeling als Nederlander als gevolg van een handeling die hij uitvoerde. Als men bijvoorbeeld met verlof in vreemde staats- of krijgsmacht trad heeft dat niet het verlies van het de behandeling als Nederlander tot gevolg.

De actoren die hierin een rol speelden zijn:

- de Koningin;
- de Minister van Justitie.

2.4 In dit onderzoek te beschrijven actoren

Het PIVOT-onderzoek is gericht op die actoren waarvan het archief, volgens de Archiefwet 1962 of de nieuwe Archiefwet, moet worden overgebracht naar de Rijksarchiefdienst. In dit deelonderzoek worden deze actoren behandeld, voorzover zij niet in een ander PIVOT-deelonderzoek aan de orde komen. Dat levert de volgende actoren op:

A. Actoren bij het tot stand brengen van wet- en regelgeving m.b.t. de nationaliteit van personen

A.1 tot en met A.4:

- de Minister van Justitie als verantwoordelijke minister;
- (staats)commissies, voorzover het secretariaat bij Justitie lag;
- interdepartementale werkgroepen, voorzover het secretariaat bij Justitie lag.

B. Actoren bij het uitvoeren van wet- en regelgeving m.b.t. de nationaliteit van personen

B.1 tot en met B.3:

- de Minister van Justitie.

2.5 De actor 'minister van Justitie'

In plaats van de minister van Justitie kan ook zijn staatssecretaris optreden, zoals bedoeld in art. 46, tweede lid van de Grondwet 1983 (art. 86, tweede lid, 1972 en 1963). Een staatssecretaris treedt in de gevallen waarin de minister het nodig acht en met inachtneming van diens aanwijzingen, in zijn plaats. De staatssecretaris is uit dien hoofde verantwoordelijk, onverminderd de verantwoordelijkheid van de minister. De Staatssecretaris van Justitie, die in 1970 is ingesteld, is speciaal verantwoordelijk voor het beleidsterrein nationaliteitsrecht en kan in de plaats van de Minister van Justitie treden.

Handelingen van staatssecretarissen worden opgevat als handelingen van de minister waaronder zij ressorteren. Handelingen van ambtenaren die onder een minister ressorteren worden eveneens opgevat als handelingen van die minister. Zie voor de afdelingen van het Ministerie van Justitie die zich met het taakgebied nationaliteitsaangelegenheden hebben beziggehouden Bijlage II.

3. De taken en handelingen van de actoren in het deeltaakgebied 'het tot stand brengen van wet- en regelgeving m.b.t. de nationaliteit van personen'

De Minister van Justitie treedt voor het beleidsterrein nationaliteitsaangelegenheden op als de verantwoordelijke minister bij het tot stand brengen van wetten, AMVB's en ministeriële regelingen. De opgenoemde handelingen geven een aantal specifieke opdrachten tot het (mede) tot stand brengen van wetten, AMVB's en ministeriële regelingen met betrekking tot een bepaald onderwerp weer.

Alle wetten, AMVB's en ministeriële regelingen komen op dezelfde manier tot stand, ongeacht hun onderwerp.

Dat houdt in dat de Minister van Justitie, om aan de hieronder genoemde opdrachten tot het tot stand brengen van wet- en regelgeving te voldoen, de in Bijlage III opgesomde handelingen uitvoert (zie ook het PIVOT-rapport Wetgeving: So many laws argue so many sins).

Taken en handelingen

De organisatie-eenheden binnen het Ministerie van Justitie die deze handelingen hebben uitgevoerd zijn opgesomd in Bijlage IV.

De handelingen 'het toelichten van een wetsvoorstel in de openbare vergadering van de Tweede Kamer' en 'het toelichten van een wetsvoorstel in de openbare vergadering van de Eerste Kamer', worden door de Minister van Justitie of de Staatssecretaris van Justitie zelf uitgevoerd, evenals de handeling 'het bekrachtigen (contrasigneren) van een wet'.

Handelingen ten opzichte van de samenleving in het algemeen

ACTOR: minister van Justitie

(1) HANDELING:

Het voorbereiden van wetten m.b.t. de nationaliteit van personen.

Periode: 1945-1991

Karakteristiek: BVO, AG, UI

Bron: Besluit van de Minister van Justitie van 30 december 1911, nr. 610, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23 september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090. Verslag van een bespreking betreffende de organisatiestructuur van de Eerste Afdeling, 19 januari 1956, dossier C 399 nr. 2-VIII.

ACTOR: minister van Justitie

(2) HANDELING

Het voorbereiden van wetten tot wijziging van de Wet op het Nederlanderschap.

Periode: 1968-1986

Bron: Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1968, nr. 1 P 478, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086.

ACTOR: minister van Justitie

(3) HANDELING:

Het voorbereiden van een wet houdende regels voor het doen van een zelfstandig verzoek tot naturalisatie door vrouwen die ten gevolge van het Besluit gevolgen van het huwelijk met vijandelijke onderdanen nr. II het Nederlanderschap niet verkregen hebben.

Bron: Besluit gevolgen van het huwelijk met vijandelijke onderdanen nr. II van 17 november 1945, Stb. F 278, art. 3 lid 4.

ACTOR: minister van Justitie

(4) Handeling:

Het voorbereiden van AMVB's met betrekking tot de nationaliteit van personen.

Periode: 1945-1991

Karakteristiek: BVO, AG, UI

Bron: Besluit van de Minister van Justitie van 30 december 1911, nr. 610, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23 september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Verslag van een bespreking betreffende de organisatiestructuur van de Eerste Afdeling, 19 januari 1956, dossier C 399 nr. 2-VIII.

ACTOR: minister van Justitie

(5) HANDELING:

Het voorbereiden van AMVB's met betrekking tot naturalisatie.

Periode: 1945-1984

Bron: Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap van 12 december 1892, Stb. 268, ingaande op 01-07-1893, gewijzigd bij wet van 31 december 1920, Stb. 955 en bij Rijkswet van 8 september 1976, Stb. 465, artikel 3.

ACTOR: minister van Justitie

(6) HANDELING:

Het voorbereiden van AMVB's die regelen stellen voor de uitvoering van artikel 1 (het verlenen van het Nederlanderschap bij ministeriële beschikking) van de Wet wegneming staatloosheid.

Periode: 1953-1977

Bron: Wet van 30 juli 1953, Stb. 363, houdende voorziening ter

wegneming van staatloosheid, artikel 1 lid 9.

ACTOR: minister van Justitie

(7) HANDELING:

Het voorbereiden van algemene maatregelen van rijksbestuur met betrekking tot het voor naturalisatie verschuldigde recht, de gevallen waarin ontheffing kan worden verleend en de manier waarop het moet worden voldaan.

Periode: 1977-1991

Bron: Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap van 12 december 1892, Stb. 268, gew. bij Rijkswet van 8 september 1976, Stb. 465, artikel 3. Rijkswet van 19 december 1984, houdende vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap ter vervanging van de Wet van 12 december 268, artikel 13.

ACTOR: minister van Justitie

(8) HANDELING:

Het voorbereiden van een algemene maatregel van rijksbestuur ter uitvoering van de Rijkswet houdende algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap.

Periode: 1977-1991

Bron: Wet van 19 december 1984, Stb. 628, houdende vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap, artikel 23.

ACTOR: minister van Justitie

(9) HANDELING:

Het tot stand brengen van ministeriële regelingen met betrekking tot de nationaliteit van personen.

Periode: 1945-1991

Karakteristiek: BVA, AG, KS

Bron: Besluit van de Minister van Justitie van 30 december 1911, nr. 610, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23 september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Verslag van een bespreking betreffende de organisatiestructuur van de Eerste Afdeling, 19 januari 1956, dossier C 399 nr. 2-VIII.

ACTOR: minister van Justitie

(10) HANDELING

Het geven van uitvoeringsvoorschriften en het bepalen van het tijdstip waarop de mogelijkheid wordt beëindigd voor Duitse vrouwen tot verkrijging van het Nederlanderschap door kennis-

geving

Periode: 1951-1952

Bron: Wet van 29 december 1950, Stb. 658, houdende intrekking van het Besluit gevolgen van het huwelijk met vijandelijke onderdanen Nr. II. (Stb. nr. F 278), artikel 3.

Handelingen ten opzichte van de ministers van Buitenlandse Zaken en Justitie

ACTOR: Staatscommissie (tot voorbereiding van de te nemen maatregelen ter bevordering der codificatie van het) internationaal privaatrecht

(11) HANDELING

Het adviseren bij het voorbereiden van wetten met betrekking tot de nationaliteit van personen (verband houdende met het internationaal privaatrecht).

Periode: 1897-1991

Karakteristiek: BVO, AG, AD

Bron: KB van 20 februari 1897, Stcrt. 2.

ACTOR: Staatscommissie (tot voorbereiding van de te nemen maatregelen ter bevordering der codificatie van het) internationaal privaatrecht

(12) HANDELING

Het adviseren bij het voorbereiden van AMVB's met betrekking tot de nationaliteit van personen (verband houdende met het internationaal privaatrecht)

Periode: 1897-1991

Karakteristiek: BVO, AG, AD.

Bron: KB van 20 februari 1897, Stcrt. 2.

Handeling ten opzichte van de samenleving in het algemeen

ACTOR: Staatscommissie voor de Nederlandse burgerlijke wetgeving

(13) HANDELING

Het voorbereiden van wetten met betrekking tot de nationaliteit van personen.

Periode: 1919-1991

Karakteristiek: BVO, AG, UI

Bron: KB van 13 september 1919, Stcrt. 51.

Handeling ten opzichte van de samenleving in het algemeen

ACTOR: Commissie Nationaliteitswetgeving ter regeling van het Nederlanderschap als nationaliteit voor het toekomstige Koninkrijk

(14) HANDELING

Het voorbereiden van wetten met betrekking tot de nationaliteit van personen.

Periode: 1949

Karakteristiek: BVO, AG, UI

Bron: Besluit van de Minister van Justitie en de Minister van Overzeese Gebiedsdelen van maart 1949, Stcrt. 51.

Handelingen ten opzichte van de Minister van Justitie en andere ministers die zich met nationaliteitsaangelegenheden bezighouden

ACTOR: Permanente Commissie van Advies voor de zaken van de burgerlijke stand en voor nationaliteitsaangelegenheden

(15) HANDELING

Het adviseren bij het voorbereiden van wetten met betrekking tot de nationaliteit van personen.

Periode: 1953-1991

Karakteristiek: BVO, AG, AD

Bron: Beschikking van de Minister van Justitie van 21 september 1949, 1e afd. A nr. 2483 en beschikking van de Minister van Justitie van 20 oktober 1953, Eerste Afdeling A nr. 153/2086.

ACTOR: Permanente Commissie van Advies voor de zaken van de burgerlijke stand en voor nationaliteitsaangelegenheden

(16) HANDELING

Het adviseren bij het voorbereiden van AMVB's met betrekking tot de nationaliteit van personen.

Periode: 1953-1991

Karakteristiek: BVO, AG, AD

Bron: Beschikking van de Minister van Justitie van 21 september 1949, 1e afd. A nr. 2483 en beschikking van de Minister van Justitie van 20 oktober 1953, Eerste Afdeling A nr. 153/2086.

ACTOR: Permanente Commissie van Advies voor de zaken van de burgerlijke stand en voor nationaliteitsaangelegenheden

(17) HANDELING

Het adviseren bij beleidsproblemen met betrekking tot de nationaliteit van personen.

Periode: 1953-1991

Karakteristiek: BVO, AG, AD

Bron: Beschikking van de Minister van Justitie van 21 september 1949, 1e afd. A nr. 2483 en beschikking van de Minister van Justitie van 20 oktober 1953, Eerste Afdeling A nr. 153/2086.

Handeling ten opzichte van de Minister van Justitie

ACTOR: de Commissie Nationaliteit van gehuwde personen
(Taak ten opzichte van de minister van Justitie: het tot stand brengen van verdragen met betrekking tot de nationaliteit van personen.)

(18) HANDELING

Adviseren omtrent het ontwerp-verdrag inzake de nationaliteit van gehuwde personen.

N.B.: Het ontwerp-verdrag is, op aanbeveling van de Commissie voor de Rechtstoestand van de Vrouw uit de Verenigde Naties, tijdens haar 7e zitting in maart 1953, en van de Economic and Social Council, aan de Staten Leden der Verenigde Naties rondgezonden.

Periode: 1954

Karakteristiek: BVO, AG, AD

Bron: Register Werkgroepen, Commissies etc., Afd. DAZ/DIV Ministerie van Justitie. Zie Afd. 1, dossiernr. A 54/1412.

Handelingen ten opzichte van de Minister van Justitie

ACTOR: Commissie Nationaliteitsprocedure

(19) HANDELING

Het adviseren omtrent de noodzaak de rechtsgang in nationaliteitsaangelegenheden (het vaststellen van de nationaliteit van personen) nader te regelen.

Periode: 1955-1956

Karakteristiek: BVO, AG, AD

Bron: Register Werkgroepen, Commissies etc., Afd. DAZ/DIV Ministerie van Justitie. Zie Afd. 1, dossiernr. A 54/1410, depot 0063. Staatsalmanak 1955.

(20) HANDELING

Het opstellen van een wetsontwerp dat de rechtsgang in nationaliteitsaangelegenheden (het vaststellen van de nationaliteit van personen) nader regelt.

Periode: 1955-1956

Karakteristiek: BVO, AG, UI

Bron: Register Werkgroepen, Commissies etc., Afd. DAZ/DIV Ministerie van Justitie. Zie Afd. 1, dossiernr. A 54/1410, depot 0063. Staatsalmanak 1955.

4. De taken en handelingen van de minister van Justitie in het deeltaakgebied 'het uitvoeren van wet- en regelgeving m. b.t. De nationaliteit van personen'

1. Taken en handelingen t.a.v. het Nederlanderschap ten opzichte van natuurlijke personen

ACTOR: minister van Justitie

Taak: het verlenen van het Nederlanderschap door naturalisatie (zie voor de organisatie-eenheden die deze handelingen uitvoerden Bijlage V.)

(21) HANDELING

Het voorbereiden van ontwerpen van wet tot verlening van het Nederlanderschap.

Periode: 1945-1984

Karakteristiek: UIT BS UI

Bron: Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap van 12 december 1892, Stb. 268, ingaande op 01-07-1893, gewijzigd bij wet van 31 december 1920, Stb. 955 en bij Rijkswet van 8 september 1976, Stb. 465, artikel 3.

ACTOR: minister van Justitie

(22) HANDELING

Het voorbereiden van KB's tot verlening van het Nederlanderschap

Periode: 1962-1965

N.B.: Aan personen die het Nederlands onderdaanschap op grond van art. 2 van de wet van 10 februari 1910, Stb. 55, hebben verloren. Het Nederlanderschap kan op deze gronden alleen verleend worden indien het verzoek tot verlening van het Nederlanderschap binnen drie jaar na de overdracht van Nieuw-Guinea (1 oktober 1962) is gedaan.

Karakteristiek: UIT BS UI

Bron: Rijkswet van 14 september 1962, Stb. 358, tot intrekking van de wet van 10-2-1910, Stb. 55, houdende Regeling van het Nederlands onderdaanschap van niet-Nederlanders en nationaliteitsaangelegenheden daarmee verband houdende, artikel 3.

Periode: 1985-1991

Karakteristiek: UIT BS UI

Bron: Rijkswet van 19 december 1984, Stb. 628, houdende vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap ter vervanging van de Wet van 12 december 1892, Stb. 268, artikel 7 lid 1 en art. 10.

ACTOR: minister van Justitie

(23) HANDELING

Het verlenen van het Nederlanderschap, bij ministeriële be-

schikking, aan personen die daarom verzoeken.

Periode: 1953-1977

Karakteristiek: UIT BS UI

Bron: Wet van 30 juli 1953, houdende voorziening ter wegneming van staatloosheid, artikel I lid 1. N.B.: dit betreft personen wiens staatloosheid is veroorzaakt door de werking van het eerste lid, aanhef en onder 40, van art. 7 van de Wet op het Nederlanderschap 1892).

Periode: 1977-1984

Karakteristiek: UIT BS UI

Bron: Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap van 12 december 1892, Stb. 268, gewijzigd bij Rijkswet van 8 september 1976, Stb. 465, artikel 5. Rijkswet van 8 september 1976, Stb. 465, artikel II.

ACTOR: minister van Justitie

(24) HANDELING

Het vaststellen van het voor naturalisatie verschuldigde bedrag.

Periode: 1977-1981

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Bron: KB van 10-2-1977, Stb. 70, ter uitvoering van artikel 3 lid 2 van de Wet op het Nederlanderschap 1892, Besluit Naturalisatiegelden, artikel 4.

ACTOR: minister van Justitie

(25) HANDELING

Het verlenen van ontheffing van het voor naturalisatie verschuldigde bedrag.

Periode: 1977-1981

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Bron: KB van 10-2-1977, Stb. 70, ter uitvoering van artikel 3 lid 2 van de Wet op het Nederlanderschap 1892, Besluit Naturalisatiegelden, artikel 4.

Periode: 1977-1986

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Bron: KB van 26 januari 1981, Stb. 12, houdende intrekking van het KB van 10-2-1977, Stb. 70, en vaststelling van een AMVRB ter uitvoering van artikel 3 lid 2 van de Wet op het Nederlanderschap 1892, Besluit Naturalisatiegelden, artikel 3.

Periode: 1986-1991.

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Bron: Besluit van 27 januari 1986, Stb. 18, houdende intrekking van het KB van 26-1-1981, Stb. 12, en vaststelling van een AMVRB ter uitvoering van art. 13 van de Rijkswet op het Nederlanderschap, Besluit Naturalisatiegelden, art. 3.

ACTOR: minister van Justitie

(26) HANDELING

Het vaststellen van de geslachtsnaam of voornamen van een persoon bij verlening van het Nederlanderschap.

Periode: 1977-1984

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Bron: Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap van 12 december 1892, Stb. 268, gewijzigd bij Rijkswet van 8 september 1976, Stb. 465, artikel 5b, als de naturalisatie bij ministeriële beschikking geschiedt (art. 5).

ACTOR: minister van Justitie

(27) HANDELING

Het voorbereiden van het vaststellen van de geslachtsnaam of voornamen van een persoon bij verlening van het Nederlanderschap.

Periode: 1977-1984

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Bron: Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap van 12 december 1892, Stb. 268, gewijzigd bij Rijkswet van 8 september 1976, Stb. 465, artikel 5b, als de naturalisatie bij wet geschiedt (art. 3).

Periode: 1985-1991

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Bron: Rijkswet van 19 december 1984, houdende vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap ter vervanging van de Wet van 12 december 1892, Rijkswet op het Nederlanderschap, artikel 12 lid 1 en 2, als de naturalisatie bij KB geschiedt.

ACTOR: minister van Justitie

(28) HANDELING

Het bepalen van de rechtsgevolgen van een optie voor het Nederlanderschap.

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handelingen uitvoerden Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(29) HANDELING

Het bepalen van het rechtsgevolg die een optie voor het Nederlanderschap van een Duitse vader voor zijn kinderen heeft, indien de instemming van de moeder ontbreekt.

Periode: 1963-1965

Bron: Besluit van 31 augustus 1963, houdende uitvoeringsvoorschriften met betrekking tot opties voor het Nederlanderschap

als bedoeld in artikel 11 van het Nederlands-Duits Grensverdrag, Stb. 372, artikel 8.

ACTOR: minister van Justitie

(30) HANDELING

Het voorbereiden van KB's ter ontneming van het Nederlander-schap van personen die daarom verzoeken.
Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage VI.

Karakteristiek: UIT, BS, UI

ACTOR: minister van Justitie

(31) HANDELING

Het voorbereiden van KB's tot vervallenverklaring van het Nederlanderschap, op verzoek van de meerderjarige, die naast de staat van Nederlander een andere nationaliteit bezit, beide heeft verkregen zonder de wil daartoe kenbaar te hebben gemaakt en gewoon- en hoofdverblijf buiten het Koninkrijk heeft

Periode: 1945-1984

Bron: Wet van 12 december 1892, Stb. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, gewijzigd bij wet van 21 december 1936, Stb. 209, artikel 7, 20, ingaande op 01-07-1937.

ACTOR: minister van Justitie

(32) HANDELING

Het ontnemen van het Nederlanderschap zonder dat een persoon de wil daartoe kenbaar heeft gemaakt.

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(33) HANDELING

Het voorbereiden van KB's tot vervallenverklaring van het Nederlanderschap door het na 9 mei 1940 verkrijgen van de nationaliteit of het onderdaanschap van een staat waarmee Nederland ten tijde van de verkrijging geen diplomatieke betrekkingen onderhield.

Periode: 1945-1954

Bron: Besluit van 22 mei 1943, Stb. D 16, in werking tredend op 04-06-1943, houdende voorziening ter voorkoming van ongewenste gevolgen van het na 9 mei 1940 verkrijgen van een vreemde nationaliteit of een vreemd onderdaanschap door Nederlanders of Nederlandse onderdanen uit anderen hoofde, artikel 1 en 2.

ACTOR: minister van Justitie

(34) HANDELING

Het voorbereiden van KB's waarbij een besluit tot verlening van het Nederlanderschap wordt ingetrokken, als de betrokkene heeft nagelaten na de totstandkoming van zijn naturalisatie al het mogelijke te doen om zijn oorspronkelijke nationaliteit te verliezen.

Periode: 1985-1991

Bron: Wet van 19 december 1984, Stb. 628, houdende vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap, artikel 15, d.

ACTOR: minister van Justitie

(35) HANDELING

Het voorbereiden van KB's tot verlening van ontheffing van bepalingen die verlies van het Nederlanderschap tot gevolg hebben

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handelingen uitvoerden Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(36) HANDELING

Het voorbereiden van KB's waarbij verlof wordt verleend tot het treden in vreemde staats- of krijgsmacht

Bron: Wet van 12 december 1892, Stb. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, gewijzigd bij wet van 21 december 1936, Stb. 209, artikel 7, 40.

Periode: 1945-1984

ACTOR: minister van Justitie

(37) HANDELING

Het voorbereiden van KB's tot het verlenen van verlof achteraf tot het treden in vreemde krijgsmacht of staatsdienst

Periode: 1945-1984

Bron: Besluit van 4 oktober 1944, Stb. E 127, houdende regeling van de gevolgen in bepaalde gevallen van het zich begeven in vreemde krijgsmacht of staatsdienst, artikel 3.

Periode: 1986-1991.

Bron: Wet van 2 juli 1986, Stb. 373, tot aanpassing van enige wetten aan de Rijkswet op het Nederlanderschap, artikel 5.

2. Taken en handelingen t.a.v. het Nederlandschap ten opzichte van de samenleving in het algemeen

ACTOR: minister van Justitie

(38) HANDELING

Het bekendmaken van verlening van het Nederlandschap.

Karakteristiek: UIT, BS, IN

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage V.

ACTOR: minister van Justitie

(39) HANDELING

Het bekendmaken van verleningen van het Nederlandschap bij ministeriële beschikking, ter wegneming van staatloosheid, in de Staatscourant.

Periode: 1953-1977

Bron: Wet van 30 juli 1953, Stb. 363, houdende voorziening ter wegneming van staatloosheid, artikel 1 lid 8.

ACTOR: minister van Justitie

(40) HANDELING

Het bekendmaken van de nationaliteit van personen.

Karakteristiek: UIT, OV, IN

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoeren Bijlage VI en Bureau D, Bijlage II.

ACTOR: minister van Justitie

(41) HANDELING

Het aankondigen van kennisgevingen, van de wil tot behoud of teruggave van Nederlandschap, in het buitenland gedaan, in de Staatscourant.

Periode: 1945-1977

Bron: Wet van 12 december 1892, in werking getreden op 01-07-1893, op het Nederlandschap en het ingezetenschap, artikel 11.

Opmerking: Het artikel is gewijzigd bij Rijkswet van 8 september 1976, Stb. 465, ingaande 15-03-1977

ACTOR: minister van Justitie

(42) HANDELING

Het doen afdrukken van verklaringen van verkiezing van de

Nederlandse nationaliteit in de Staatscourant.

Periode: 1949-1951

Bron: Overeenkomst betreffende de toescheiding van staatsburgers, opgenomen in de Wet Souvereiniteitsoverdracht Indonesië van 21 december 1949, Stb. J 570, artikel 12.

ACTOR: minister van Justitie

(43) HANDELING

Het doen afdrucken van verklaringen van verkiezing van de Indonesische nationaliteit in de Staatscourant en het sturen van duplicaten van die verklaringen aan de regering van Indonesië.

Periode: 1949-1951

Bron: Overeenkomst betreffende de toescheiding van staatsburgers, opgenomen in de Wet Souvereiniteitsoverdracht Indonesië van 21 december 1949, Stb. J 570, artikel 12.

ACTOR: minister van Justitie

(44) HANDELING

Het doen afdrucken van verklaringen van verwerping van de Nederlandse nationaliteit in de Staatscourant.

Periode: 1949-1951

Bron: Overeenkomst betreffende de toescheiding van staatsburgers, opgenomen in de Wet Souvereiniteitsoverdracht Indonesië van 21 december 1949, Stb. J 570, artikel 12.

ACTOR: minister van Justitie

(45) HANDELING

Het doen afdrucken van verklaringen van verwerping van de Indonesische nationaliteit in de Staatscourant.

Periode: 1949-1951

Bron: Overeenkomst betreffende de toescheiding van staatsburgers, opgenomen in de Wet Souvereiniteitsoverdracht Indonesië van 21 december 1949, Stb. J 570, artikel 12.

ACTOR: minister van Justitie

(46) HANDELING

Het aanhouden van (openbare) registers omtrent de nationaliteit van personen.

Karakteristiek: UIT, OV, BR

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoeren Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(47) HANDELING

Het aanhouden van een register van afschriften van kennisgevingen van burgers die de Nederlandse nationaliteit willen verkrijgen of behouden.

Periode: 1975-1991

Bron: Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten, gesloten tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de republiek Suriname in Paramaribo op 25 november 1975, Trb. 1975, 132, artikel 11 lid 4.

ACTOR: minister van Justitie

(48) HANDELING

Het aanhouden van een register van afschriften van kennisgevingen van burgers die de Surinaamse nationaliteit willen verkrijgen of behouden.

Periode: 1975-1991

Bron: Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten, gesloten tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de republiek Suriname in Paramaribo op 25 november 1975, Trb. 1975, 132, artikel 11 lid 4.

ACTOR: minister van Justitie

(49) HANDELING

Het aanhouden van een register van formulieren waarin opgave wordt gedaan van de verkrijging van de nationaliteit van een andere staat door een Nederlands staatsburger.

Periode: 1985-1991

Bron: Aanvullend Protocol van Straatsburg van 24 november 1977, op het Verdrag betreffende beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende de militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit, Trb. 1981, 46, artikel 1, 2 en 3 en S&J 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 278.

ACTOR: minister van Justitie

(50) HANDELING

Het aanhouden van een openbaar register van kennisgevingen van behoud/teruggave van Nederlanderschap.

Periode: 1977-1984

Bron: Wet van 12 december 1892, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, artikel 11, zoals gewijzigd bij Rijkswet van 8 september 1976, Stb. 465.

ACTOR: minister van Justitie

(51) HANDELING

Het aanhouden van een openbaar register van verkrijging en verlies van het Nederlanderschap.

Periode: 1985-1991

Bron: Rijkswet van 19 december 1984, Stb. 628, houdende vast-

stelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlandschap, artikel 22 lid 1.

3. Taken en handelingen t.a.v. het Nederlandschap ten opzichte van burgemeesters van Nederlandse gemeenten

ACTOR: minister van Justitie

(52) HANDELING

Het adviseren met betrekking tot de nationaliteit van personen.

Karakteristiek: UIT, OV, AD

Zie voor de organisatie-eenheid die deze taak uitvoerde Bureau D, Bijlage II.

ACTOR: minister van Justitie

(53) HANDELING

Het verstrekken van advies in gevallen waarin de nationaliteit van een persoon op grond van de overeenkomst tot toescheiding van staatsburgers niet kan worden vastgesteld.

Periode: 1950-1951

Bron: Circulaire van het hoofd der rijksinspectie van de bevolkingsregisters van 10 februari 1950, no. 73270, aan burgemeester en wethouders der gemeenten, punt D. 20.

ACTOR: minister van Justitie

(54) HANDELING

Het verstrekken van inlichtingen betreffende de nationaliteit van personen.

Karakteristiek: UIT, OV, IN

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(55) HANDELING

Het toezenden van formulieren van een andere staat waarin opgave wordt gedaan van het ver- of herkrijgen van de nationaliteit van die staat door een Nederlander.

Periode: 1967-1991

Bron: Overeenkomst inzake het uitwisselen van gegevens met betrekking tot het verkrijgen van nationaliteit, Parijs, 10-09-1964, Trb. 1965, 91 en 1967, 87, artikel 1, 2 en 4 en Circulaire van de Minister van Justitie van 14-06-1967, HA Privaatrecht, Afd. Nationaliteitsaangelegenheden, nr. 232/167,

aan de burgemeesters en de landdrost van de Zuidelijke IJsselmeerpolders.

4. Taken en handelingen t.a.v. het Nederlanderschap ten opzichte van de Gouverneur van Suriname

ACTOR: minister van Justitie

(56) HANDELING

Het verstrekken van inlichtingen betreffende de nationaliteit van personen.

Karakteristiek: UIT, OV, IN

(zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage VI.)

ACTOR: minister van Justitie

(57) HANDELING

Het toezenden van formulieren van een andere staat waarin opgave wordt gedaan van het ver- of herkrijgen van de nationaliteit van die staat door een Nederlander, woonachtig in Suriname.

Periode: 1967-1991

Bron: Overeenkomst inzake het uitwisselen van gegevens met betrekking tot het verkrijgen van nationaliteit, Parijs, 10-09-1964, Trb. 1965, 91 en 1967, 87, artikel 1, 2 en 4 en Circulaire van de Minister van Justitie van 14-06-1967, HA Privaatrecht, Afd. Nationaliteitsaangelegenheden, nr. 232/167, aan de burgemeesters en de landdrost van de Zuidelijke IJsselmeerpolders.

5. Taken en handelingen t.a.v. het Nederlanderschap ten opzichte van het Hoofd van de Rijksinspectie van de Bevolkingsregisters

ACTOR: minister van Justitie

(58) HANDELING

Het verstrekken van inlichtingen betreffende de nationaliteit van personen.

Karakteristiek: UIT, OV, IN

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(59) HANDELING

Het toezenden van formulieren van een andere staat waarin opgave wordt gedaan van het ver- of herkrijgen van de nationaliteit van die staat door een Nederlander, zonder vaste woon- of verblijfplaats.

Periode: 1967-1991

Bron: Overeenkomst inzake het uitwisselen van gegevens met betrekking tot het verkrijgen van nationaliteit, Parijs, 10-09-1964, Trb. 1965, 91 en 1967, 87, artikel 1, 2 en 4 en Circulaire van de Minister van Justitie van 14-06-1967, HA Privaatrecht, Afd. Nationaliteitsaangelegenheden, nr. 232/167, aan de burgemeesters en de landdrost van de Zuidelijke IJsselmeerpolders.

6. Taken en handelingen t.a.v. van het Nederlandschap ten opzichte van rechters en administratieve beroepsinstanties:

ACTOR: minister van Justitie

(60) HANDELING

Het adviseren met betrekking tot de nationaliteit van personen.

Karakteristiek: UIT, OV, IN

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(61) HANDELING

Het adviseren van rechters en administratieve beroepsinstanties terzake van het bezit van het Nederlandschap van een betrokkene bij een aanhangige zaak voor enige rechterlijke instantie.

Periode: 1985-1991

Bron: Rijkswet van 19 december 1984, Stb. 628, houdende vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlandschap, artikel 20 lid 1 en 20 lid 2.

7. Taken en handelingen t.a.v. het Nederlandschap ten opzichte van andere staten

ACTOR: minister van Justitie

(62) HANDELING

Het verstrekken van inlichtingen betreffende de nationaliteit van personen.

Karakteristiek: UIT, OV, IN

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage V en Bureau D, Bijlage II.

ACTOR: minister van Justitie

(63) HANDELING

Het sturen van duplicaten van verklaringen van verkiezing van de Nederlandse nationaliteit aan regering van Indonesië.

Periode: 1949-1951

Bron: Overeenkomst betreffende de toescheiding van staatsburgers, opgenomen in de Wet Souvereiniteitsoverdracht Indonesië van 21 december 1949, Stb. J 570, artikel 12.

ACTOR: minister van Justitie

(64) HANDELING

Het sturen van duplicaten van verklaringen van verwerping van de Nederlandse nationaliteit aan de regering van Indonesië.

Periode: 1949-1951

Bron: Overeenkomst betreffende de toescheiding van staatsburgers, opgenomen in de Wet Souvereiniteitsoverdracht Indonesië van 21 december 1949, Stb. J 570, artikel 12.

ACTOR: minister van Justitie

(65) HANDELING

Het sturen van duplicaten van verklaringen van verkiezing van de Indonesische nationaliteit aan de regering van Indonesië.

Periode: 1949-1951

Bron: Overeenkomst betreffende de toescheiding van staatsburgers, opgenomen in de Wet Souvereiniteitsoverdracht Indonesië van 21 december 1949, Stb. J 570, artikel 12.

ACTOR: minister van Justitie

(66) HANDELING

Het sturen van duplicaten van verklaringen van verwerping van de Indonesische nationaliteit aan de regering van Indonesië.

Periode: 1949-1951

Bron: Overeenkomst betreffende de toescheiding van staatsburgers, opgenomen in de Wet Souvereiniteitsoverdracht Indonesië van 21 december 1949, Stb. J 570, artikel 12.

ACTOR: minister van Justitie

(67) HANDELING

Het toezenden van formulieren aan een andere staat waarin opgave wordt gedaan van het ver- of herkrijgen van de Nederlandse nationaliteit door een burger van die staat.

Periode: 1967-1991

Bron: Overeenkomst inzake het uitwisselen van gegevens met betrekking tot het verkrijgen van nationaliteit, Parijs, 10-09-1964, Trb. 1965, 91 en 1967, 87, artikel 1 en 2 en Circulaire van de Minister van Justitie van 14-06-1967, Hoofdafdeling Privaatrecht, Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, nr. 232/167, aan de burgemeesters en de landdrost van de Zuidelijke IJsselmeerpolders.

ACTOR: minister van Justitie

(68) HANDELING

Het toetsen of een optie voor het Nederlanderschap rechtsgevolg heeft gehad.

Periode: 1967-1991

Karakteristiek: UIT, OV, TO

Bron: Overeenkomst inzake het uitwisselen van gegevens met betrekking tot het verkrijgen van nationaliteit, Parijs, 10-09-1964, Trb. 1965, 91 en 1967, 87, artikel 1 en 2 en Circulaire van de Minister van Justitie van 14-06-1967, Hoofdafdeling Privaatrecht, Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, nr. 232/167, aan de burgemeesters en de landdrost van de Zuidelijke IJsselmeerpolders.

2. Taken en handelingen t.a.v. het Nederlands onderdaanschap ten opzichte van natuurlijke personen

ACTOR: minister van Justitie

(69) HANDELING

Het voorbereiden van KB's ter ontneming van het Nederlands onderdaanschap zonder dat een persoon de wil daartoe kenbaar heeft gemaakt.

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(70) HANDELING

Het voorbereiden van KB's tot vervallenverklaring van het Nederlands onderdaanschap, op verzoek van de meerderjarige, man of ongehuwde vrouw, die naast het Nederlands onderdaanschap een vreemde nationaliteit bezit, beide heeft verkregen zonder de wil daartoe kenbaar te hebben gemaakt en gedurende de laatste vijf jaren woon- en hoofdverblijf buitenslands heeft, naar gelang de betrokkene in Nederland geboren is.

Periode: 1945-1962

Bron: Wet van 10 februari 1910, Stb. 55, houdende regeling van het Nederlands onderdaanschap van niet-Nederlanders, zoals gewijzigd bij wet van 1 december 1936, Stb. 912, artikel 2, 60.

Opmerking: Bij de wet van 21 december 1951, Stb. 593, is de toepasselijkheid van de wet beperkt tot de inwoners van Nieuw-Guinea.

ACTOR: minister van Justitie

(71) HANDELING

Het voorbereiden van KB's ter verlening van ontheffing van bepalingen die verlies van het Nederlands onderdaanschap tot gevolg hebben.

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(72) HANDELING

Het voorbereiden van KB's waarbij verlof wordt verleend aan Nederlandse onderdanen tot het treden in vreemde staats- of krijgsmacht.

Periode: (1945?) 1956-1984

Bron: Wet van 10 februari 1910, Stb. 55, houdende regeling van het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders, zoals gewijzigd bij wet van 10 juni 1927, Stb. 175, artikel 2, 30.

3. Taken en handelingen t.a.v. de behandeling van personen als Nederlander ten opzichte van natuurlijke personen

Taak:

Het verlenen van een behandeling als Nederlander van niet-Nederlanders

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handelingen uitvoeren Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(73) HANDELING

Het op verzoek uitbreiden van de behandeling als Nederlander van niet-Nederlandse Molukkers tot Molukkers die na 1952 naar Nederland gekomen zijn.

Periode: 1977-1991

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Bron: Wet van 9 september 1976, Stb. 468, houdende regelen omtrent de positie van in Nederland wonende Molukkers die niet het Nederlandschap bezitten (Wet betreffende de positie van Molukkers), artikel 3 lid 1.

ACTOR: minister van Justitie

(74) HANDELING

Het afgeven van een verklaring van behandeling als Nederlander aan personen aan wie een dergelijke verklaring door de burgermeester van hun woonplaats geweigerd is.

Karakteristiek: UIT, BS, TZ

Bron: Wet van 9 september 1976, Stb. 468, houdende regelen omtrent de positie van in Nederland wonende Molukkers die niet het Nederlandschap bezitten (Wet betreffende de positie van Molukkers), artikel 7 lid 2. Periode: 1977-1991.

ACTOR: minister van Justitie

(75) HANDELING

Het voorbereiden van KB's tot verlening van ontheffing van bepalingen die verlies van het Nederlandschap tot gevolg hebben.

Karakteristiek: UIT, BS, UI

Zie voor de organisatie-eenheden die deze handeling uitvoerden Bijlage VI.

ACTOR: minister van Justitie

(76) HANDELING

Het voorbereiden van KB's waarbij verlof wordt verleend tot het treden in vreemde staats- of krijgsmilitaire dienst.

Periode: 1977-1991

Bron: Wet van 12 december 1892, Stb. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, gewijzigd bij wet van 21 december 1936, Stb. 209, artikel 7, 40 en Wet van 9 september 1976, Stb. 468, houdende regelen omtrent de positie van in Nederland wonende Molukkers die niet het Nederlanderschap bezitten (Wet betreffende de positie van Molukkers), artikel 6.

2. Taken en handelingen t.a.v. personen als Nederlander ten opzichte van burgemeesters van Nederlandse gemeenten

ACTOR: minister van Justitie

(77) HANDELING

Het verstrekken van inlichtingen, m.b.v. een kaartstelsel, aan burgemeesters i.v.m. het afgeven van verklaringen van behandeling als Nederlander door de burgemeesters aan Molukkers.

Periode: 1977-1991

Karakteristiek: UIT, OV, IN

Bron: Circulaire van de Staatssecretaris van Justitie aan de burgemeesters inzake de Wet betreffende de positie van Molukkers (9 september 1976, Stb. 468), van 23 november 1976, nr. 557/176, artikel 1.

Opmerking: De circulaire vermeldt dat burgemeesters zich kunnen wenden tot de Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat (zie Bijlage II). Het lijkt waarschijnlijker dat deze handeling door een onderafdeling van deze afdeling wordt uitgevoerd.

Bijlage I

Wet- en regelgeving en verdragen op het gebied van nationaliteitsaangelegenheden:

Verdragen e.d.

- Verdrag van 's-Gravenhage nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit. Trb. 1937, 17, zie ook Trb. 1967, 73. Datum: 12-04-1930. Bron: Editie Schuurmans & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 83.
- Protocol van 's-Gravenhage betreffende een geval van staatloosheid. Trb. 1937, 17, zie ook Trb. 1967, 74. Datum: 12-04-1930. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 95.
- Protocol van 's-Gravenhage nopens militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit. Trb. 1937, 17, zie ook Trb. 1967, 75 en Trb. 1979, 15. Datum: 12-04-1930. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 93.
- Overeenkomst betreffende de toescheiding van staatsburgers (opgenomen in de Wet Soevereiniteitsoverdracht Indonesië). Stb. 1949, J 570. Datum: 21-12-1949. Datum inwerkingtreding: 27-12-1949. Zie S&J 1a, 106. Datum opheffing: 27-12-1951. Zie S&J 1a, p. 107. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving.
- Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, met bijlagen. Trb. 1951, 131. Datum: 28-07-1951.
- Verdrag betreffende de status van staatlozen; New York, 28 september 1954. Trb. 1957, 22, zie ook Trb. 1964, 17 en Trb. 1979, 92. Datum: 28-09-1954. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 110.
- Notawisseling tussen de Nederlandse en de Belgische regering, houdende een overeenkomst tot regeling van de dienstplicht voor jongelieden die zowel de Belgische als de Nederlandse nationaliteit bezitten. Trb. 1954, 87. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 96.
- Verdrag betreffende de nationaliteit van de gehuwde vrouw, New York. Trb. 1965, 218. Datum: 20-02-1957. Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 128.
- Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland nopens het verloop van de gemeenschappelijke landgrens, de grenswateren, het grondbezit in de nabijheid van de grens, het grensoverschrijdend verkeer over land en via de binnenwateren en andere met de grens verband houdende vraagstukken, met Bijlagen en Slotprotocol (Grensverdrag). Trb. 1960, 68. Datum: 08-04-1960.

- Facultatief protocol betreffende verkrijging van nationaliteit behorend bij het Verdrag van Wenen inzake het diplomatiek verkeer. Trb. 1984, 108. Datum: 18-04-1961.
- Verdrag tot beperking van de staatloosheid, New York. Trb. 1967, 124. Datum: 30-08-1961. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 133.
- Verdrag betreffende beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit, Straatsburg. Trb. 1964, 4. Datum: 06-05-1963. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 144.
- Protocol houdende wijziging van het verdrag van Straatsburg van 6 mei 1963. Trb. 1981, 45. Datum: 24-11-1977. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 164.
- Overeenkomst inzake het uitwisselen van gegevens met betrekking tot het verkrijgen van nationaliteit, Parijs. Trb. 1965, 91 en 1967, 81. Datum: 10-09-1964. Datum inwerkingtreding: 17-06-1967, zie S&J 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 152n.
- Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van elke vorm van rassendiscriminatie. Trb. 1966, 237. Datum: 07-03-1966.
- Protocol betreffende de status van vluchtelingen. Trb. 1967, 76. Datum: 31-01-1967.
- Overeenkomst inzake beperking van het aantal gevallen van staatloosheid, Bern. Trb. 1974, 32. Datum: 13-09-1973. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 156.
- Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten, gesloten tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de republiek Suriname, Paramaribo. Trb. 1975, 132. Datum: 25-11-1975. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 160.
- Aanvullend protocol, van Straatsburg, van 24 november 1977, op het Verdrag betreffende beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit. Trb. 1981, 46. Datum: 24-11-1977. Datum inwerkingtreding: 10-06-1985, zie S&J 1a, p. 278. Bron: Editie Schuurman & Jordens, Nationaliteitswetgeving, deel 1a, p. 169.
- Verdrag inzake uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen. Trb. 1981, 61. Datum: 18-12-1979.

Wetten

- Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap. Stb. 1892, 268. Datum: 12-12-1892. Datum inwerkingtreding: 01-07-1893.
Datum intrekking: 01-01-1985. Zie S & J 1a Nationaliteitswetgeving p. XIII. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 31.
- Wet, houdende wijziging van de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap (overgangsbepaling), Stb 1892, 268. Stb. 1910, 216. Datum: 15-07-1910. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 57.
- Wet tot wijziging van de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap. Stb. 1936, 209. Datum: 21-12-1936. Datum intrekking: 01-01-1985, zie S&J 1a, p. XIII. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 57.
- Wet, houdende nadere vaststelling van art. 2 van de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap. Stb. 1953, 233. Kamerstukken II nummer: 2378. Datum: 15-05-1953.
- Wet tot wijziging van de artikelen 8 en 9 van de wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap (Stb. 1892, 268). Stb. 1958, 342. Kamerstukken II nummer: 4426. Datum: 16-07-1958.
- Wet tot wijziging van de wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap (Stb. 1892, 268). Stb. 1962, 249. Kamerstukken II nummer: 5393. Datum: 12-07-1962.
- Wet tot wijziging van de wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap (Stb. 1892, 268) i.v.m. het huwelijk. Stb. 1963, 467. Kamerstukken II nummer: 6956. Datum: 14-11-1963.
- Wet tot wijziging van de wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap i.v.m. de onafhankelijkheid van Suriname en het sluiten van een toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten. Stb. 1975, 608. Kamerstukken II nummer: 13629. Datum: 20-11-1975.
- Rijkswet betrekking hebbende op artikel 5 van de wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap (Stb. 1892, 268). Stb. 1976, 465. Datum: 08-09-1976. Datum inwerkingtreding: 15-03-1977. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 77.
- Wet houdende regeling van het Nederlands onderdaanschap van niet-Nederlanders. Stb. 1910, 55. Datum: 10-02-1910. Datum intrekking: bij Rijkswet van 14-09-1962, Stb. 358. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 51.
- Wet tot wijziging van de wet op het Nederlands onderdaan-

schap van 1910, Stb. 55. Stb. 1927, 175. Datum: 10-06-1927.

- Wet tot wijziging van de wet op het Nederlands onderdaanschap van 1910, Stb. 55. Stb. 1936, 912. Datum: 21-12-1936.

- Wet tot wijziging van de wet op het Nederlands onderdaanschap van 1910, Stb. 55. Stb. 1951, 593. Datum: 21-12-1951.

- Rijkswet tot intrekking van de wet van 10 februari 1910, Stb. 55, houdende Regeling van het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders en nationaliteitsregelingen daarmede verband houdende. Stb. 1962, 358. Datum: 14-09-1962. Datum inwerkingtreding: 27-09-1962, zie S&J 1a, p. 74. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 72.

- Wet, houdende nadere voorziening aangaande in de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap gestelde termijnen (Termijnenwet Nederlandschap). Stb. 1949, J 359. Kamerstukken II nummer: 1169. Datum: 06-08-1949. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 64.

- Wet houdende intrekking van het besluit gevolgen van het huwelijk met vijandelijke onderdanen no. II. Stb. 1950, K 658. Datum: 29-12-1950. Datum inwerkingtreding: 13-01-1951. Zie S&J 1a, Nationaliteitswetgeving p. 67. Datum intrekking: nog niet ingetrokken zie De Groot en Tratnik, Nationaliteitsrecht, p. 52. De vrede met Duitsland werd op 23-07-1951 gesloten, zie S&J 1a p. 61n. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 66.

- Wet nadere regelen omtrent nationaliteit en ingezetenschap. Stb. 1951, 593. Datum: 21-12-1951. Zie de Overeenkomst betreffende de toescheiding van staatsburgers (opgenomen in de Wet Soevereiniteitsoverdracht Indonesië). Stb. 1949, J 570, 21-12-1949. Datum inwerkingtreding (met terugwerkende kracht): 27-12-1949, zie S&J 1a, p. 68. Datum opheffing: 27-12-1951, zie S&J 1a, p. 107. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 67.

- Wet houdende voorziening ter wegneming van staatloosheid. Stb. 1953, 363. Datum: 30-07-1953. Datum intrekking: Bij Rijkswet van 08-09-1976 (zie hierboven), per 15-09-1977. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 68.

- Wet, houdende wijziging van artikel 1, leden 3 en 4, van de wet van 30 juli 1953 (Stb. 363), houdende voorziening ter wegneming van staatloosheid. Stb. 1953, 631. Kamerstukken II nummer: 3291. Datum: 24-12-1953.

- Wet tot intrekking van het Koninklijk Besluit van 22 mei 1943, Stb. D 16. Stb. 1953, 620. Datum: 23-12-1953. Datum inwerkingtreding: 01-03-1954. Zie S&J 1a, p. 58n. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 70.

- Wet, houdende de mogelijkheid van kosteloze verlening van

nederlanderschap aan in Suriname woonachtige personen.
Stb. 1954, 476. Kamerstukken II nummer: 3727. Datum: 03-11-1954.

- Wet betreffende de positie van Molukkers (Regelen omtrent de positie van Molukkers die niet het Nederlanderschap bezitten). Stb. 1976, 468. Datum: 09-09-1976. Datum inwerkingtreding: 01-01-1977, zie S&J 1a, p. 199n. Geen datum intrekking gevonden. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 199.

- Wet tot goedkeuring van: 1. het op 30 augustus 1961 te New York tot stand gekomen Verdrag tot beperking der staatloosheid (Trb. 1967, 124); 2. het op 6 mei 1963 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag betreffende de militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit met Bijlage (Trb. 1964, 4), alsmede het Aanvullend Protocol en Protocol tot wijziging van 24 november 1977 (Trb. 1981, 45 en 46); 3. de op 13 september 1973 te Bern tot stand gekomen Overeenkomst inzake beperking van het aantal gevallen van staatloosheid (Trb. 1974, 32).
Stb. 1984, 627. Kamerstukken II nummer: 16946 (R1180).
Datum: 19-12-1984.

- Rijkswet op het Nederlanderschap. Vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap, ter vervanging van de Wet van 12 december 1892, Stb. 268 op het Nederlanderschap en het ingezetenschap (Wet op het Nederlander-schap). Stb. 1984, 628. Datum: 19-12-1984. Datum inwerkingtreding: 01-01-1985, behalve art. 17 t/m 20, die op 01-10-1986 in werking traden, zie S&J 1a Nationaliteitswetgeving p. XIII en De Groot en Tratnik, Nationaliteitsrecht, p. 58.

- Wet tot wijziging van de nieuwe Rijkswet op het Nederlander-schap. Stb. 1984, 629. Kamerstukken II nummer: 18754 (R1272).
Datum: 19-12-1984.

- Wet tot aanpassing van enige wetten aan de Rijkswet op het Nederlanderschap (art. 5 alleen gedaan). Stb. 1986, 373.
Datum: 02-07-1986. S&J 1a. Datum inwerkingtreding: 01-10-1986.
Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 279.

- Rijkswet tot wijziging van een aantal bepalingen in de wetgeving van het Koninkrijk i.v.m. het verkrijgen van de hoedanigheid van land in het Koninkrijk door Aruba. Stb. 1985, 660. Datum: 12-12-1985. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 271.

- Wet houdende regelen betreffende de weigering en intrekking van reisdocumenten (Interimwet paspoorten). Stb. 1988, 35.
Datum: 11-02-1988. Bron: Editie Schuurman & Jordens. deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 280.

- Wet, houdende regelen inzake de opnemng van buitenlandse

pleegkinderen in Nederland met het oog op adoptie (Wet opnem-
 ming buitenlandse pleegkinderen). Stb. 1988, 566. Kamerstukken
 II nummer: 20046. Datum: 08-12-1988.

Algemene maatregelen van bestuur

- Koninklijk Besluit houdende voorziening ter voorkoming van
 ongewenste gevolgen van het na 9 mei 1940 verkrijgen van een
 vreemde nationaliteit of een vreemd onderdaanschap door Neder-
 landers of Nederlandse onderdanen uit anderen hoofde. Stb.
 1943, D 16. Datum: 22-05-1943. Datum uitgave: 04-06-1943. Zie
 S&J 1a, p. 59. Datum intrekking: bij Wet tot intrekking van
 het Koninklijk Besluit van 22 mei 1943, Stb. D 16. Stb. 1953,
 620, in werking getreden 01-03-1954. Bron: Editie Schuurman &
 Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 58.

- Koninklijk Besluit houdende regeling van de gevolgen in be-
 paalde gevallen van het zich begeven in vreemde krijgs- of
 staatsdienst. Stb. 1944, E 127. Datum: 04-10-1944. Datum
 uitgave: 13-10-1944, zie S&J 1a, p. 61. Datum intrekking: 01-
 01-1985?. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Natio-
 naliteitswetgeving, p. 60.

- Koninklijk Besluit houdende vaststelling van het Besluit
 gevolgen van het huwelijk met vijandelijke onderdanen no. II.
 Stb. 1945, F 278. Datum: 17-11-1945. Datum intrekking: 13-01-
 1951, zie S&J 1a, p. 61n en 67. Bron: Editie Schuurman &
 Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 61.

- Koninklijk Besluit, houdende het verlenen van algemeen
 verlof tot het treden in burgerlijke staatsdienst in een
 aantal immigratielanden. Stb. 1959, 262. Datum: 22-07-1959.

- Koninklijk besluit, houdende uitvoeringsvoorschriften met
 betrekking tot opties voor het Nederlanderschap als bedoeld in
 artikel 11 van het Nederlands-Duits Grensverdrag. Stb. 1963,
 372. Datum: 31-08-1963. Datum inwerkingtreding: 12-09-1963.
 Datum intrekking: 25-05-1965. Zie Besluit, Stb. 1963, 372 en
 Rijkswet van 9 mei 1963, Stb. 198, art. 4 en Grensverdrag,
 art. 11. Bron: Stb. 1963, 372.

- Besluit naturalisatiegelden. Koninklijk besluit van 10
 februari 1977 tot vaststelling van een algemene maatregel van
 rijksbestuur ter uitvoering van artikel 3, tweede lid, van de
 wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap (Stb. 1892,
 268). Stb. 1977, 70. Datum: 10-02-1977. Datum inwerkingtre-
 ding: 15-03-1977. Datum intrekking: 01-02-1977. Zie S&J 1a, p.
 78. Bron: Stb. 1977, 70.

- Besluit naturalisatiegelden 1981. Koninklijk besluit houdende
 intrekking van het KB van 10-02-1977, Stb. 70, en vaststel-
 ling van een AMVB ter uitvoering van artikel 3 lid 2 van de
 Wet op het Nederlanderschap, 1892, Stb. 1981, 12. Datum: 26-
 01-1981. Datum inwerkingtreding: 01-02-1981. Datum intrekking:

01-02-1986, zie S&J 1a, p. 274. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, p. 78.

- Besluit naturalisatiegelden. Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 13 van de Rijkswet op het Nederlanderschap. Stb. 1986, 18. Datum: 27-01-1986. Datum inwerkingtreding: 01-02-1986. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 273.

Ministeriële regelingen

- Besluit van de Staatssecretaris van Justitie, houdende richtlijnen voor naturalisatie krachtens de wet. Stcrt. 1979, 65. Datum: 23-03-1979. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 191.

- Besluit tot wijziging van de Richtlijnen voor naturalisatie krachtens de wet. Stcrt. 1981, 20. Datum: 27-01-1981. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 79.

Circulaires

- Circulaire van het hoofd der rijksinspectie van de bevolkingsregisters, no. 73270, aan burgemeester en wethouders der gemeenten. Datum: 10-02-1950. Datum intrekking: 27-12-1951. Zie de Overeenkomst betreffende de toedeling van staatsburgers, opgenomen in de Wet soevereiniteitsoverdracht Indonesië, S&J 1a, p. 106. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 175.

- Circulaire van de Minister van Justitie, hoofdafdeling privaatrecht, afdeling nationaliteitsaangelegenheden, no. 232/167, aan de burgemeesters en de landdrost van de Zuidelijke IJsselmeerpolders, ter uitvoering van de Overeenkomst inzake het uitwisselen van gegevens met betrekking tot het verkrijgen van nationaliteit van 10-09-1964. Datum: 14-07-1967. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 179 en 152n.

- Circulaire van de Minister van Binnenlandse Zaken betreffende de nationaliteit van hier te lande verblijvende personen van Indonesische herkomst (I). Datum: 23-07-1968. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 180.

- Circulaire van de Minister van Binnenlandse Zaken betreffende de nationaliteit van hier te lande verblijvende personen van Indonesische herkomst (II). Datum: 09-01-1970. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 185.

- Circulaire van de Staatssecretaris van Justitie betreffende

Uitwisseling gegevens betreffende verkrijging van een nationaliteit. Datum: 12-06-1974. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 186.

- Circulaire van de Staatssecretaris van Justitie betreffende de toepassing van de Overeenkomst met Suriname inzake de toescheiding van nationaliteiten. Datum: 11-11-1975. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 187.

- Circulaire van de Staatssecretaris van Justitie aan de burgemeesters inzake de Wet betreffende de positie van Molukkers (09-09-1976, Stb. 468), nr. 557/176. Datum: 23-11-1976. Datum inwerkingtreding: 01-01-1977. Bron: Editie Schuurman & Jordens, deel 1a, Nationaliteitswetgeving, p. 202.

Bijlage II

Organisatie-eenheden van het Ministerie van Justitie die zich met het taakgebied nationaliteitsaangelegenheden hebben beziggehouden

Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht)

Periode: 1912-1956

Voorganger(s): Geen

Opvolger(s): Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: Secretaris-Generaal.

Taak:

- het voorbereiden en uitvoeren van wetten, AMVB's en KB's op het terrein van het Burgerlijk Recht en het Nationaliteitsrecht;
- het verstrekken van adviezen aan andere departementen en overheidsinstellingen op bovengenoemd terrein;

Taken die nog aan bureaus toegeschreven moeten worden:

- het verlenen van goedkeuring door de Kroon aan herziening in het algemeen belang van bij erfstelling of legaat gemaakte bedingen (Wet 1925 S 174);
- het verlenen van toestemming aan Indische juristen om inschrijving als advocaat en beëdiging als procureur te verzoeken (Wet 1951 S 386);
- aanzegging door Kroon of Minister van Justitie aan een deurwaarder om het doen van een exploit te weigeren als het in strijd zou zijn met de volkenrechtelijke verplichtingen van de Staat (Deurwaardersregl. art 13 lid 3);

Bron: Staatsalmanak 1946-1956; Besluit van de Minister van Justitie van 30 december 1911, nr. 610, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478; Overzicht van de organisatie en de voornaamste taken van het Departement van Justitie, anon., z.d. [1954 of 1955] Uitgave van het Instituut voor Bestuurswetenschappen.

Bureau A

Periode: 1939-1956

Voorganger(s): (1911-1939) Bureau C, Eerste Afdeling

Opvolger(s): (1945) Bureau C, Eerste Afdeling, (1956) Afdelingen Burgerlijk Recht, Burgerlijke Staat en Nationaliteitsaangelegenheden van de Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht).

Taak:

- burgerlijk recht;
- Internationaal privaatrecht (uitvoering en toepassing familierecht- en rechtshulpverdragen);
- (tot 01-09-1950) Rechterlijke organisatie;
- voorbereiding gunsten vanwege Koning:
 - (Boek I BW art. 86, 88) verzoeken om dispensatie huwelijksverboden;
 - (I BW 134) vergunning voltrekking huwelijk door gevolmachtigde;
 - (I BW 329) brieven van wettiging;
 - (I BW 63) toestemming verandering of aanneming ge-

- slachtsnamen;
- (BW I 473 e.v.) voorbereiding goedkeuring door Koning van brieven meerderjarig-verklaring van Hoge Raad;
- (Vanaf 1943, tot 1954) (Stb.. D 16, art. 7 lid 2 en 4 Wet op Nederlandschap) Voorbereiding KB's verlies/verval Nederlandschap,
- (Art. 7-10 idem) voorbereiding publicatie in de Staatscourant van kennisgevingen van behoud/teruggave Nederlandschap;
- (Wet op Nederlandschap art 3 lid 1) Maken van wetsontwerpen naturalisatie;
- Notariaat (m.u.v. het personeel);
- (Tot 22-11-1945) Testamentenregister (Wet 1918 S 124);
- Zaken betreffende erediensden, voor zover de behandeling daarvan (KB van 29-10-1870, Stb. 173) bij het Ministerie van Justitie behoort;
- (Vanaf 1950) Auteursrecht;
- Arbeidsrecht;
- Pachtrecht;
- Zeerecht (aanwijzing door Kroon van zeeschepen met niet-Nederlandse kapitein, Wetboek van Koophandel 341/374);
- levensverzekeringsbedrijf. (Rapport uitbrengen aan de Koning van de verslagen van de Verzekeringskamer en voorbereiding KB's m.b.t. beroepszaken);
- (Van onbekend tot 1950) Handelsrecht;
- (Vanaf onbekend) Aangelegenheden betreffende de registers van de burgerlijke stand;
- (Vanaf de tweede helft van de jaren 1940) Bureau Afwikkeling Rechtsherstel en Beheerszaken;
- (Vanaf 1949 waarschijnlijk) Bureau Overlijdensakten;
- (Vanaf 1951) Bureau Vijandelijk Vermogen;
- (Vanaf 1953) Bureau Wegneming Staatloosheid: zie aldaar;

Bron: Staatsalmanak 1939, 1946-1956; Besluit van de Minister van Justitie van 30 december 1911, nr. 610, van 20 juli 1939, AS nr. 1187, van 21 november 1945, AS nr. 107 A, van 18 juni 1946, Kab. Bureau B nr. 118 A, van 29 augustus 1950, Kabinet Bureau B nr. 1060 B 1, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478; Verslag van een bespreking d.d. 19 januari 1956, nr. 2270, doss. C 399, 2-VIII; Overzicht van de organisatie en de voornaamste taken van het Departement van Justitie, anon., z.d. [1954 of 1955], uitgave Instituut voor Bestuurswetenschappen.

Zesde Afdeling (1951 Wetgeving

Periode: 1939-1956

Voorganger(s): Geen

Opvolger(s): Afdeling Wetgeving

Ressorteert onder: Secretaris-Generaal

Taak:

- het ontwerpen van wettelijke regelingen, liggend op het terrein van het Ministerie van Justitie, zulks in samenwerking met de andere afdelingen, voor zover deze meer in het bijzonder bij die regelingen zijn betrokken;
- het voorbereiden van algemene aanwijzingen voor de andere

departementen betreffende de technische zijde van de wetgeving, met name voor wat betreft vraagstukken, welke zich bij herhaling voordoen bij wetten en algemene maatregelen van bestuur;

- het geven in afzonderlijke gevallen van advies en hulp op wetgevend gebied aan de andere departementen, zulks ter bevordering van de nodige eenheid in de wetgevende arbeid.

Bron: Staatsalmanak 1946-1957; Besluit van de Minister van Justitie van 20 juli 1939, AS nr. 1187, van 21 november 1945, Kabinet nr. 107 A, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478.

Onderafdeling Privaatrecht

Periode: 1945-1957

Voorganger(s): Geen of Zesde Afdeling

Opvolger(s): (Stafafdeling Wetgeving) Publiekrecht

Ressorteert onder: (Tot 1956) Zesde Afdeling (1951 Wetgeving), (vanaf 1956) Afdeling Wetgeving

Taak:

- Burgerlijk recht; Internationaal privaatrecht;
- Burgerlijke rechtsvordering;
- Handelsrecht;
- Verdere wetgeving van privaatrechtelijke aard.

Bron: Staatsalmanak 1946-1957; Besluit van de Minister van Justitie van 20 juli 1939, AS nr. 1187, van 21 november 1945, Kabinet nr. 107 A, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 20 juni 1957, nr. 1 P 3764.

Bureau D

Periode: 1946-1952

Voorganger(s): Geen

Opvolger(s): Geen

Ressorteert onder: Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht)

Taak: Nationaliteitsaangelegenheden. Waarschijnlijk bemoeienis met het al of niet in Nederland toelaten van vrouwen met een Duitse of andere vreemde nationaliteit die na 10 mei 1940 met en Nederlander getrouwd waren, Besluit F 278. Het ging, voor zover na te gaan, meer om vreemdelingenzaken (toelating in Nederland) dan om werkelijke nationaliteitskwesties, hoewel het beoordelen van het recht op het Nederlanderschap in individuele gevallen waarschijnlijk ook een rol speelde. Verlening Nederlanderschap.

Bron: Samenvatting van de conclusies uit het rapport over de formatie en de bezetting van de 1e Afdeling, 1 maart 1955, Bureau O&E nr. 329; Besluit van de Minister van Justitie van 18 juni 1946, Kab. Bureau B nr. 118 A.

Bureau Wegneming Staatloosheid

Periode: 1953-1961

Voorganger(s): Geen

Opvolger(s): Onderafdeling Naturalisaties, Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: (1953-1956) Bureau A, (1956-1961) Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak: Het uitvoeren van de wet van 30 juli 1953, Stb. 363, houdende voorziening tot wegneming van staatloosheid.

Bron: Staatsalmanak 1953-1955; Besluit van de Minister van

Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 12 oktober 1961, nr. 1890 P 161; Verslag van een bespreking d.d. 19 januari 1956, nr. 2270, dossier C 399 / OE -1.870: 07.125, deel 2-VIII.

Hoofdafdeling Privaatrecht

Periode: 1956-1989

Voorganger(s): Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht)

Opvolger(s): Hoofdafdeling Rechtspersonen, Nationaliteit en Burgerlijke Staat en Stafafdeling Wetgeving Privaatrecht, Directoraat-Generaal Wetgeving.

Ressorteert onder: Secretaris-Generaal

Taak:

De taken van de afdelingen van deze hoofdafdeling:

- (1956-1968) Afdeling Burgerlijk Recht;
- (1956-1968) Afdeling Burgerlijke Staat;
- (1956-1968) Afdeling Rechtspersonen;
- (1956-1968) Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, zie aldaar;
- (1956-1961) Bureau Overlijdensakten;
- (1968-1989) Stafbureau, zie aldaar;
- (1968-1986) Afdeling Burgerlijk Recht en Rechtspersonen;
- (1968-1989) Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, zie aldaar.
- (1986-1989) Afdeling Rechtspersonen;
- (1978-1979) Werkzaamheden op het gebied van de mensenrechten: Coördinatie van de bemoeiingen van het Ministerie van Justitie met zaken die in internationaal verband in behandeling zijn op het gebied van de rechten van de mens. Verzorging, in overleg met andere onderdelen van het Ministerie, van rapportage aan internationale organisaties over onderwerpen, de rechten van de mens betreffende. Deelname aan de departementale en interdepartementale behandeling van het Ministerie van Justitie rakende klachten, aanhangig bij internationale organen op het gebied van de rechten van de mens.

Bron: Staatsalmanak 1956-1957, 1986-1987; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 20 juli 1978, nr. 12 O&E 78, van 27 februari 1979, nr. 004 O&E 79, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23 september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090; Nota van het hoofd van de Directie Algemeen Beheer nr. DAB 59/78, 6 juni 1978; Brief van het hoofd Algemene Zaken nr. 118/61 van 1 augustus 1961, dossier C 399, nr. 2-VIII.

Rapport van het Stafbureau Organisatie & Efficiency, nr. 329 van 1 maart 1955, dossier C 399, nr.2-VIII.

Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden

Periode: 1956-1968

Voorganger(s): Onbekend, misschien (1946) het Bureau D, Eerste Afdeling

Opvolger(s): Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht;

Ressorteert onder: Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak: De taken van de onderafdelingen en het bureau waaruit de afdeling bestaat:

- Onderafdeling Naturalisatie: zie aldaar;
 - Onderafdeling Nationaliteitsvraagstukken: zie aldaar;
 - (Tot 12-10-1961) Bureau Wegneming Staatloosheid: zie aldaar.
- Bron: Staatsalmanak 1956-1957, 1961; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 12 oktober 1961, nr. 1890 P 161, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68.

Onderafdeling Naturalisaties

Periode: 1956-1986

Voorganger(s): (1939) Bureau A, Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht)

Opvolger(s): Onderafdeling Nationaliteit, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: (Tot 1968) Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, (vanaf 1968) Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

- behandeling van verzoeken om naturalisatie op grond van:
 - art. 3 van de Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap;
 - art. 8a van deze wet (minderjarige kinderen van een overleden vader en een Nederlandse moeder);
 - de Wet van 30 juli 1953, Stb. 363 (staatloze personen die het Nederlanderschap hebben verloren vanwege Duitse dienst in de oorlogsjaren);
 - art. 3 van de Wet van 14 september 1962, Stb. 358 (personen die i.v.m. de intrekking van de wet van 10 februari 1910, Stb. 55 de staat van Nederlands onderdaan (niet--Nederlander) hebben verloren en die zich komende uit Nieuw-Guinea in het Koninkrijk hebben gevestigd);
- (Vanaf 12-10-1961) Behandeling van verzoeken tot wegneming van staatloosheid ingevolge de Wet van 30 juli 1953, Stb. 363;
- (Vanaf 29-4-1968) Ontwerpen van naturalisatiewetten.

Bron: Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 12 oktober 1961, nr. 1890 P 161, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086; Jaaroverzicht betreffende de werkzaamheden van de Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, dossier C 399 nr. 2-VIII; Rapport O&E van 5 juni 1961, dossier C 399nr. 2-VIII.

Onderafdeling Nationaliteitsvraagstukken

Periode: 1956-1968

Voorganger(s): (1939) Bureau A, Eerste Afdeling

Opvolger(s): Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

- (1956) Vaststellen van Nederlanderschap en van Nederlands onderdaanschap, alsmede van vreemde nationaliteit;
- Wetgeving op het gebied van Nederlanderschap en Nederlands onderdaanschap;
- Ontslag uit het Nederlanderschap;

- Verlof tot het treden in vreemde staats- of krijgsmacht als bedoeld in artikel 7, onder 4, van de Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap (wordt bij KB verleend);
- Behandeling van verzoeken om inlichtingen omtrent eventueel verlies van het Nederlanderschap op grond van art. 7, onder 4, door personen die in de oorlogsjaren in Duitse dienst zijn getreden.

Bron: Staatsalmanak 1946, 1961, 1989.

Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 12 oktober 1961, nr. 1890 P 161, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68.

Jaaroverzicht betreffende de werkzaamheden van de Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden van de Hoofdafdeling Privaatrecht, dossier C 399, nr. 2-VIII.

(Stafafdeling Wetgeving) Privaatrecht

Periode: 1957-1991

Voorganger(s): Onderafdeling Privaatrecht, Afdeling Wetgeving, (1968-1978) Stafbureau, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Geen

Ressorteert onder: (1957-1989) Secretaris-Generaal of (1957-1964) Stafafdeling Wetgeving en (1964-1989) Secretaris-Generaal, (1989-1991) Directoraat-Generaal Wetgeving

Taak:

- Wetgeving burgerlijk recht (1964 m.u.v. het NBW);
- Wetgeving handelsrecht (1964 m.u.v. het NBW);
- Wetgeving burgerlijke rechtsvordering;
- Verdere wetgeving van privaatrechtelijke aard; hieronder o.a. (tot 1968?) het uitvoeren van art. 451 Wetboek van Koophandel (toezicht op waterschouten etc.);
- (vanaf 1978?) Voorbereiding van (Rijks)wetgeving tot goedkeuring en uitvoering van internationaal-privaatrechtelijke verdragen, (vanaf 1979) alsmede van wetgeving op het gebied van het personenrecht en de burgerlijke stand;
- Werkzaamheden internationaal privaatrecht;
- (Vanaf 1990, in 1991 een apart Stafbureau) het geven van adviezen en voorlichting aan Nederlandse en buitenlandse instanties omtrent het internationaal privaatrecht en het personen- en familierecht. Het t.b.v. het ministerie verstrekken van adviezen betreffende toepassing van het burgerlijk recht, waaronder begrepen het behandelen van contracten en schadezaken.

Bron: Staatsalmanak 1961, 1989-1991; Besluit van de Minister van Justitie van 20 juni 1957, nr. 1 P 3764, van 21 april 1964, nr. AZ/Stafbureau O&E 862 P 164, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 27 februari 1979, nr. 004 O&E 79, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 30 juni 1989, nr. 136/089, van 24 januari 1990, nr. AL Kabinetszaken 3767/090.

Stafbureau

Periode: 1968-1989

Voorganger(s): (1956) Onderafdeling Internationaal Privaatrecht en Onderafdeling Algemene Vraagstukken, Afdeling Burgerlijk Recht, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): (1979) Hoofdafdeling Algemene Rechtshulp, Directie Organisatie Rechtspleging en Rechtshulp en SA Wetgeving

Privaatrecht (1990) Stafafdeling Wetgeving Privaatrecht en Stafafdeling Algemeen Wetgevingsbeleid, Directoraat-Generaal Wetgeving

Ressorteert onder: Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

1. (1968-waarschijnlijk 1978). Voorbereiding - al dan niet ter assistentie van het hoofd van de hoofdafdeling - van internationaal-privaatrechtelijke verdragen in het kader van de Commission Internationale de l'Etat Civil (tot 1979 ook andere internationale organisaties: Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht, E.E.G., Raad van Europa, Benelux Economische Unie, Verenigde Naties);
2. (Tot 1978) Voorbereiding van (Rijks)wetgeving tot goedkeuring en uitvoering van internationaal-privaatrechtelijke verdragen alsmede van (tot 1979) wetgeving op het gebied van het personenrecht en de burgerlijke stand;
3. (Tot 1986) Het adviseren t.a.v. de overige bij de hoofdafdeling voorkomende aangelegenheden van wetgevende aard. (Vanaf 1986) Het leveren van een bijdrage aan het opstellen c.g. beadviseren van wetten betrekking hebbend op privaatrechtelijke aangelegenheden. Het signaleren en anticiperen t.a.v. privaatrechtelijke wijzigingen welke (mogelijk) van invloed zijn op voornoemde regelgeving en het departementale beleid terzake;
4. Het geven van adviezen en voorlichting aan Nederlandse en buitenlandse instanties omtrent het Nederlands internationaal privaatrecht en het personenrecht van Nederland en andere landen (1986: met inbegrip van de Burgerlijke Stand);
5. Behandeling van juridische aangelegenheden ter assistentie van en voorgelegd door het hoofd (vanaf 1986) of de onderscheidene afdelingen van de Hoofdafdeling Privaatrecht;
6. (1974-1979) Voorbereiding van en medewerking aan het totstandkomen van beleidsbeslissingen inzake:
 - algemene vraagstukken op het gebied van rechtshulp en rechtsbijstand;
 - de inrichting en de werking van bureaus voor consultatie, raden voor rechtsbijstand en andere organisaties voor rechtshulp;
 - het vaststellen van tarieven en vergoedingen voor rechtshulp en rechtsbijstand;
7. (1979) Coördinatie van de bemoeiingen van het Ministerie van Justitie met zaken die in internationaal verband in behandeling zijn op het gebied van de rechten van de mens. Verzorging, in overleg met andere onderdelen van het Ministerie, van rapportage aan internationale organisaties over onderwerpen, de rechten van de mens betreffende. Deelname aan departementale en interdepartementale behandeling van het Ministerie van Justitie rakende klachten, aanhangig bij internationale organen op het gebied van de rechten van de mens;
8. (Vanaf 1986) Het verstrekken van adviezen inzake schadegevallen, waarbij omwille van de uniformiteit een centrale toetsende rol voor het stafbureau is weggelegd en het adviseren omtrent zaken betreffende het burgerlijk recht (o.m. vennootschapszaken, het behandelen van Kamervragen en het participeren in commissies en werkgroepen);
9. (vanaf 1986) Het behandelen van zeer gecompliceerde casu-

stische zaken, dan wel zaken die een intensieve en langdurige behandeling behoeven.

Bron: Staatsalmanak 1989-1991; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 mei 1974, nr. 190 O&E 74, van 20 juli 1978, nr. 12 O&E 78, met de toelichting op het concept, van 27 februari 1979, nr. 004 O&E 79, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23 september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.
Nota van het hoofd Dir. Algemeen Beheer van 6 juni 1978, nr. DAB 59/78.

Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat

Periode: 1968- 1991

Voorganger(s): (1956) Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden en Afdeling Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Geen

Ressorteert onder: (1968-1989) Hoofdafdeling Privaatrecht, (1990-1991) Hoofdafdeling Rechtspersonen, Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Directoraat-Generaal Wetgeving.

Taak: de taken van de onderafdelingen:

- (1968-1986) Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden: zie aldaar;
- (1968-1986) Onderafdeling Naturalisaties: zie aldaar;
- (Vanaf 1989) Onderafdeling Nationaliteit: zie aldaar;
- (1968-1989) Onderafdeling Burgerlijke Staat: zie aldaar;
- (1968-1989) Centraal Testamenten Register.

Bron: Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23 september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden

Periode: 1968-1986

Voorganger(s): (1956) Onderafdeling Nationaliteitsvraagstukken, Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden en Afdeling Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Onderafdeling Nationaliteit, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, (tot 1989) Hoofdafdeling Privaatrecht (vanaf 1990) Hoofdafdeling Rechtspersonen, Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Directoraat-Generaal Wetgeving

Ressorteert onder: Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

- het oplossen van vragen, welke rijzen met betrekking tot de nationaliteit van personen;
- het beoordelen van verzoeken om Koninklijk verlof tot het treden in vreemde krijgs- of staatsdienst;
- het ontwerpen van wetten tot wijziging van de Wet op het Nederlanderschap;
- het oplossen van algemene vraagstukken, onder meer met betrekking tot de burgerlijke staat en de Wet op het Centraal

Testamentenregister.

Bron: Staatsalmanak 1986-1987; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1968, nr. 1 P 478, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Onderafdeling Burgerlijk Recht

Periode: 1968-1986

Voorganger(s): (1956) Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Onderafdeling Internationaal Privaatrecht, Afdeling Burgerlijk Recht, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Stafafdeling Wetgeving Privaatrecht, Directoraat-Generaal Wetgeving

Ressorteert onder: Afdeling Burgerlijk Recht en Rechtspersonen, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

- uitvoering van privaatrechtelijke wetten en verdragen en het voorbereiden van daaruit voortvloeiende beleidsbeslissingen;
- het bepalen van standpunten in privaatrechtelijke aangelegenheden, mede op verzoek van andere organen van de overheid.

Bron: Staatsalmanak 1986-1987; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Onderafdeling Nationaliteit

Periode: 1986-1991

Voorganger(s): Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden en Afdeling Naturalisaties, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Geen

Ressorteert onder: Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, (1986-1989) Hoofdafdeling Privaatrecht, (1990-1991) Hoofdafdeling Rechtspersonen, Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Directoraat-Generaal Wetgeving

Taak:

- het behandelen van verzoeken om verlening van het Nederlanderschap;
- het leveren van een bijdrage aan de totstandkoming of aanpassing van regelgeving (wetten, algemene maatregelen van bestuur, etc.) betrekking hebbend op nationaliteitsrecht;
- het signaleren van en anticiperen met betrekking tot ontwikkelingen welke (mogelijk) van invloed zijn op de regelgeving of het departementale beleid ter zake van nationaliteitsrecht;
- het behandelen van nationaliteitskwesties en incidentele vraagstukken van algemene aard;
- het vertegenwoordigen van de Staatssecretaris in beroepsprocedures bij de Raad van State;
- het verstrekken van voorlichting en informatie.

Bron: Staatsalmanak 1989-1991; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23

september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Directoraat-Generaal Wetgeving

Periode: 1989-1991

Voorganger(s): Geen

Opvolger(s): Geen

Ressorteert onder: Secretaris-Generaal

Taak:

- fungeren als organisatorisch kader, waarbinnen het wetgevingsbeleid optimaal tot zijn recht kan komen;
 - zorg dragen voor de afstemming tussen het brede beleidsterrein dat door de wetgevingsafdelingen wordt bestreken en de overige beleidsterreinen van Justitie;
 - bijdragen aan de samenhang tussen het wetgevingsbeleid bij Justitie en beleidsontwikkelingen die zich elders voordoen;
- Bron: Besluit van de Minister van Justitie van 30 juni 1989, nr. AL/Kabinetszaken 136/189.
Brief van de Minister van Justitie van 30 juni 1989, nr. 030 P 189.

Hoofdafdeling Rechtspersonen, Nationaliteit en Burgerlijke Staat

Periode: 1990-1991

Voorganger(s): (1956) Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Geen

Ressorteert onder: Directoraat-Generaal Wetgeving

Taak:

De taken van de afdelingen waaruit de hoofdafdeling bestaat:

- Afdeling Rechtspersonen;
- Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat: zie aldaar;
- Centraal Testamenten Register.

Bron: Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

1940 1945 1950 1955 1960 1965 1970 1975 1980 1985 1990

DG WETGEVING.....

EERSTE AFDELING.....

HA PRIVAATRECHT.....

HA RECHTSPERSONEN, NAT.
& BURGERLIJKE STAAT.....

Bureau A.....

Bureau Wegneming.....
Staatloosheid

Bureau D.....

Afd. Nationaliteits-....
aangelegenhedenAfd. Nationaliteit en...
Burgerlijke Staat

OA Naturalisaties.....

OA Nationaliteitsvraag-
stukkenOA Alg. Vraagstukken en
Nation.aangelegenheden

OA Nationaliteit

Stafbureau.....

CURSIEF = niveau onder SG

VET = niveau onder SG/DG

vet = niveau onder VET

normaal = niveau onder vet

-

-

CURSIEF = direct onder SGVET = direct onder SG of onder *CURSIEF*

Vet = onder VET

Normaal = onder vet

Bijlage III

Handelingen bij het tot stand brengen van wetten, AMVB's en ministeriële regelingen, 1945-1991

1. ten opzichte van de Ministerraad

Taak

Het voorbereiden van wetsontwerpen:

- het initiatief nemen tot een wetsontwerp;

Karakteristiek: BVO, AG, CO

Bron: Aantekening bij art. 82 van de Grondwet 1987, uitgave Schuurman & Jordens, p. 178.

- het opstellen van een wetsontwerp en een Memorie van Toelichting;

Karakteristiek: BVO, AG, UI

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf II.2.4.

- het voegen van een standpunt over het advies van de Commissie voor Toetsing van Wetgevingsprojecten als bijlage bij de Memorie of Nota van Toelichting op het wetsontwerp (v.a. 1987).

Karakteristiek: BVO, AG, UI

Bron: KB van 10 september 1987, Stcrt. 181 en van 11 januari 1989, Stcrt. 20, art. 5 lid 1.

Taak

Het voorbereiden van ontwerp-AMVB's:

- het initiatief nemen tot een AMVB;

Karakteristiek: BVO, AG, CO

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf V.1.

- het opstellen van een ontwerp-AMVB.

Karakteristiek: BVO, AG, UI

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf V.2.

Taak

Het voorbereiden van ontwerp-ministeriële regelingen:

N.B.: alleen een aparte handeling als de Ministerraad beslist over het vaststellen van een ministeriële regeling.

- het opstellen van een ontwerp-regeling;

Karakteristiek: BVO, AG, UI

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf VII.2.2.

2. ten opzichte van de Koning²⁰:

²⁰Hier wordt niet de Koning in de zin van de Kroon, nl. Koning en ministers, bedoeld, maar de Koning zelf.

Taak

Het indienen van wetsvoorstellen:

- het uitbrengen van een nader rapport n.a.v. het advies van de Raad van State;
Karakteristiek: BVO, AG, UI
Bron: Aanwijzingen inzake procedureregels voor de behandeling van voorstellen van wet en AMVB, Stcrt. 1985, 236, paragraaf 2.8. (indien het advies van de Raad van State ingrijpende kritiek op het wetsvoorstel bevat moet het nader rapport sinds 1985 in de Ministerraad besproken worden).

Taak

Het indienen van voorstellen van AMVB:

- het indienen van een voorstel van AMVB;
Karakteristiek: BVO, AG, UI
Bron: Draaiboek voor de wetgeving, V.7.6. en V.8.1.
- het indienen van een wijziging van een voorstel van AMVB;
Karakteristiek: BVO, AG, UI
Bron: Draaiboek voor de wetgeving, V.7.6., V.7.7. en V.8.1.
- het uitbrengen van een nader rapport n.a.v. het advies van de Raad van State.
Karakteristiek: BVO, AG, UI
Bron: Draaiboek voor de wetgeving, V.7.6. en V.8.1.

3. ten opzichte van de Tweede Kamer

Taak

Het voorbereiden van wetsontwerpen:

- het adviseren bij het opstellen van initiatief-ontwerpen van wet;
Karakteristiek: BVO, AG, AD
Bron: Aanwijzingen inzake procedureregels van voorstellen van wet en AMVB, Stcrt. 1985, 236, paragraaf 4.1.
- het toetsen van initiatief-ontwerpen van wet (eventueel);
Karakteristiek: BVO, AG, AD
Bron: Aanwijzingen inzake procedureregels van voorstellen van wet en AMVB, Stcrt. 1985, 236, paragraaf 4.1.
- het toetsen van amendementen op wetsvoorstellen (eventueel);
Karakteristiek: BVO, AG, AD
Bron: Aanwijzingen inzake procedureregels van voorstellen van wet en AMVB, Stcrt. 1985, 236, paragraaf 3.14.

Koning en ministers worden sinds de Grondwet van 1987 aangeduid als *regering*.

Taak

Het toelichten van wetsvoorstellen:

- het sturen een Memorie van Antwoord naar de commissie uit de Tweede Kamer n.a.v. een eventueel voorlopig verslag van de commissie;

Karakteristiek: BVO, AG, IN

Bron: Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 1966, art. 32 en Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf II.8.3.3.

- het sturen van een nota n.a.v. het (eind)verslag van de commissie uit de Tweede Kamer;

Karakteristiek: BVO, AG, IN

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf II.8.3.4.

- het toelichten van een wetsvoorstel tijdens de behandeling van dat voorstel in de Tweede Kamer;

Karakteristiek: BVO, AG, IN

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf II.9.4.

- het opstellen van een toelichting bij de nota van wijziging van een wetsvoorstel.

Karakteristiek: BVO, AG, IN

Bron: Aanwijzingen inzake procedureregels van voorstellen van wet en AMVB, paragraaf 3.12 en Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf II.8.4.

Taak

Het vaststellen van wetten:

- het adviseren bij het vaststellen van een wet (initiatief-ontwerp);

Karakteristiek: BVA, AG, AD

Bron: Aanwijzingen inzake procedureregels van voorstellen van wet en AMVB, paragraaf 4.4.

4. ten opzichte van de Eerste Kamer

Taak

Het toelichten van wetsvoorstellen:

- het sturen van een Memorie van Antwoord naar de commissie uit de Eerste Kamer n.a.v. van een eventueel voorlopig verslag van de commissie;

Karakteristiek: BVO, AG, IN

Bron: Reglement van Orde van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, 1983, art. 68 en Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf II.10.2.2.

- het sturen van een nota n.a.v. het verslag van de commissie uit de Eerste Kamer;

Karakteristiek: BVO, AG, IN

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf II.10.2.3.

- het toelichten van een wetsvoorstel tijdens de behandeling van dat voorstel in de Eerste Kamer.

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf II.11.3.

Karakteristiek: BVO, AG, IN

Taak

Het vaststellen van wetten:

- het adviseren bij het vaststellen van een wet (initiatief-ontwerp).

Karakteristiek: BVA, AG, AD

Bron: Aanwijzingen inzake procedureregels van voorstellen van wet en AMVB, paragraaf 4.4.

5. ten opzichte van de samenleving als geheel

Taak

Het vaststellen van wetten:

- het bekrachtigen van een wet (contrasigneren);

Karakteristiek: BVA, AG, UI

Bron: Grondwet, art. 87 lid 1, Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf III.15.

- het evalueren van een wet²¹.

Karakteristiek: BEV, AG, TO

Taak

Het voorbereiden van ontwerp-AMVB's

- het bekendmaken van een ontwerp-AMVB.

Karakteristiek: BVO, AG, IN

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf V.6.

Taak

Het indienen van voorstellen van AMVB:

- het bekendmaken van een wijziging in een voorstel van AMVB.

Karakteristiek: BVO, AG, IN

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf V.7.7.

Taak

Het vaststellen van AMVB's:

- het bekrachtigen van een AMVB;

Karakteristiek: BVA, AG, UI

²¹Het evalueren van een wet, een amvb of een ministeriële regeling is alleen een handeling als daar buiten het ministerie iets van blijkt.

Bron: Grondwet, art. 89 lid 1, Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf V.8.2.

- het evalueren van een AMVB;

Karakteristiek: BEV, AG, TO

- het vaststellen van een ministeriële regeling;

Karakteristiek: BVA, AG, UI

Bron: Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf VII.6.1.

- het bekendmaken van een ministeriële regeling;

Karakteristiek: BVA, AG, IN

Bron: Bekendmakingswet, artikel 4, lid 1 en Draaiboek voor de wetgeving, paragraaf VII.6.2.

- het evalueren van een ministeriële regeling.

Karakteristiek: BEV, AG, TO

Bijlage IV

Organisatie-eenheden die zich met het tot stand brengen van wet- en regelgeving met betrekking tot de nationaliteit van personen hebben beziggehouden

Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht)

Periode: 1912-1956

Voorganger(s): Geen

Opvolger(s): Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: Secretaris-Generaal

Taak:

- het voorbereiden en uitvoeren van wetten, AMVB's en KB's op het terrein van het Burgerlijk Recht en het Nationaliteitsrecht;

- het verstrekken van adviezen aan andere departementen en overheidsinstellingen op bovengenoemd terrein.

Bron: Staatsalmanak 1946-1956; Besluit van de Minister van Justitie van 30 december 1911, nr. 610, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478; Overzicht van de organisatie en de voornaamste taken van het Departement van Justitie, anon., z.d. [1954 of 1955] Uitgave van het Instituut voor Bestuurswetenschappen.

Zesde Afdeling (1951 Wetgeving)

Periode: 1939-1956

Voorganger(s): Geen

Opvolger(s): Afdeling Wetgeving

Ressorteert onder: Secretaris-Generaal

Taak: het ontwerpen van wettelijke regelingen, liggend op het terrein van het Ministerie van Justitie, zulks in samenwerking met de andere afdelingen, voor zover deze meer in het bijzonder bij die regelingen zijn betrokken.

Bron: Staatsalmanak 1946-1957; Besluit van de Minister van Justitie van 20 juli 1939, AS nr. 1187, van 21 november 1945, Kabinet nr. 107 A, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478.

Onderafdeling Privaatrecht

Periode: 1945-1957

Voorganger(s): Geen of Zesde Afdeling

Opvolger(s): (Stafafdeling Wetgeving) Publiekrecht

Ressorteert onder: (Tot 1956) Zesde Afdeling (1951 Wetgeving), (vanaf 1956) Afdeling Wetgeving

Taak:

- Burgerlijk recht;

- Internationaal privaatrecht;

- Verdere wetgeving van privaatrechtelijke aard.

Bron: Staatsalmanak 1946-1957; Besluit van de Minister van Justitie van 20 juli 1939, AS nr. 1187, van 21 november 1945, Kabinet nr. 107 A, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 20 juni 1957, nr. 1 P 3764.

Bureau D

Periode: 1946-1952

Voorganger(s): Geen of Bureau A, Eerste Afdeling

Opvolger(s): (1956) Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden,
Hoofdafdeling Privaatrecht
Ressorteert onder: Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht)

Taak:

Nationaliteitsaangelegenheden. Waarschijnlijk bemoeienis met het al of niet in Nederland toelaten van vrouwen met een Duitse of andere vreemde nationaliteit die na 10 mei 1940 met en Nederlander getrouwd waren, Besluit F 278. Het ging, voor zover na te gaan, meer om vreemdelingenzaken (toelating in Nederland) dan om werkelijke nationaliteitskwesies, hoewel het beoordelen van het recht op het Nederlanderschap in individuele gevallen waarschijnlijk ook een rol speelde.

Bron: Samenvatting van de conclusies uit het rapport over de formatie en de bezetting van de 1e Afdeling, 1 maart 1955, Bureau O&E nr. 329; Besluit van de Minister van Justitie van 18 juni 1946, Kab. Bureau B nr. 118 A.

(Stafafdeling Wetgeving) Privaatrecht

Periode: 1957-1991

Voorganger(s): Onderafdeling Privaatrecht, Afdeling Wetgeving, (1968-1978) Stafbureau, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Geen

Ressorteert onder: (1957-1989) Secretaris-Generaal of (1957-1964) Stafafdeling Wetgeving en (1964-1989) Secretaris-Generaal, (1989-1991) Directoraat-Generaal Wetgeving

Taak:

- wetgeving burgerlijk recht (1964 m.u.v. het NBW). Verdere wetgeving van privaatrechtelijke aard;
- voorbereiding van (Rijks)wetgeving tot goedkeuring en uitvoering van internationaal-privaatrechtelijke verdragen, (vanaf 1979) alsmede van wetgeving op het gebied van het personenrecht en de burgerlijke stand.

Bron: Staatsalmanak 1961, 1989-1991; Besluit van de Minister van Justitie van 20 juni 1957, nr. 1 P 3764, van 21 april 1964, nr. AZ/Stafbureau O&E 862 P 164, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 27 februari 1979, nr. 004 O&E 79, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 30 juni 1989, nr. 136/089, van 24 januari 1990, nr. AL Kabinetszaken 3767/090.

Onderafdeling Nationaliteitsvraagstukken

Periode: 1956-1968

Voorganger(s): (1939) Bureau A, Eerste Afdeling

Opvolger(s): Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

Wetgeving op het gebied van Nederlanderschap en Nederlands onderdaanschap.

Bron: Staatsalmanak 1946, 1961, 1989; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 12 oktober 1961, nr. 1890 P 161, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68; Jaaroverzicht betreffende de werkzaamheden van de Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden van de Hoofdafdeling Privaatrecht, dossier C 399, nr. 2-VIII.

Onderafdeling Internationaal Privaatrecht

Periode: 1956-1968

Voorganger(s): (1946) Bureau A, Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht)

Opvolger(s): Waarschijnlijk Stafbureau en Onderafdeling Burgerlijk Recht, Afdeling Burgerlijk Recht en Rechtspersonen, Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: Afdeling Burgerlijk Recht, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

(Nationaliteitsvragen; Nationaliteitswetgeving).

Bron: Staatsalmanak 1946, 1956-1957, 1961; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 12 oktober 1961, nr. 1890 P 161, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68; Verslag van een bespreking betreffende de organisatiestructuur van de Eerste Afdeling, 19 januari 1956, dossier C 399 nr. 2-VIII.

Stafbureau

Periode: 1968-1989

Voorganger(s): (1956) Onderafdeling Internationaal Privaatrecht en Onderafdeling Algemene Vraagstukken, Afdeling Burgerlijk Recht, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): (1979) Hoofdafdeling Algemene Rechtshulp, Directie Organisatie Rechtspleging en Rechtshulp en SA Wetgeving Privaatrecht (1990) Stafafdeling Wetgeving Privaatrecht en Stafafdeling Algemeen Wetgevingsbeleid, Directoraat-Generaal Wetgeving

Ressorteert onder: Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

- (tot 1978) voorbereiding van (Rijks)wetgeving tot goedkeuring en uitvoering van internationaal-privaatrechtelijke verdragen alsmede van (tot 1979) wetgeving op het gebied van het personenrecht en de burgerlijke stand;
- (tot 1986) het adviseren t.a.v. de overige bij de hoofdafdeling voorkomende aangelegenheden van wetgevende aard. (Vanaf 1986) Het leveren van een bijdrage aan het opstellen c.q. beadviseren van wetten betrekking hebbend op privaatrechtelijke aangelegenheden. Het signaleren en anticiperen t.a.v. privaatrechtelijke wijzigingen welke (mogelijk) van invloed zijn op voornoemde regelgeving en het departementale beleid terzake.

Bron: Staatsalmanak 1989-1991; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 mei 1974, nr. 190 O&E 74, van 20 juli 1978, nr. 12 O&E 78, met de toelichting op het concept, van 27 februari 1979, nr. 004 O&E 79, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23 september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetzaken 3767/090.

Nota van het hoofd Dir. Algemeen Beheer van 6 juni 1978, nr. DAB 59/78.

Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden

Periode: 1968-1986

Voorganger(s): (1956) Onderafdeling Nationaliteitsvraagstukken, Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden en Afdeling Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Onderafdeling Nationaliteit, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, (tot 1989) Hoofdafdeling Privaatrecht (vanaf 1990) Hoofdafdeling Rechtspersonen, Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Directoraat-Generaal Wetgeving

Ressorteert onder: Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

Het ontwerpen van wetten tot wijziging van de Wet op het Nederlanderschap.

Bron: Staatsalmanak 1986-1987; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1968, nr. 1 P 478, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Onderafdeling Nationaliteit

Periode: 1986-1991

Voorganger(s): Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden en Afdeling Naturalisaties, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Geen

Ressorteert onder: Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, (1986-1989) Hoofdafdeling Privaatrecht, (1990-1991) Hoofdafdeling Rechtspersonen, Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Directoraat-Generaal Wetgeving

Taak:

- het leveren van een bijdrage aan de totstandkoming of aanpassing van regelgeving (wetten, algemene maatregelen van bestuur, etc.) betrekking hebbend op nationaliteitsrecht;
- het signaleren van en anticiperen met betrekking tot ontwikkelingen welke (mogelijk) van invloed zijn op de regelgeving of het departementale beleid ter zake van nationaliteitsrecht.

Bron: Staatsalmanak 1989-1991; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23 september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Bijlage V

Organisatie-eenheden die zich met het verlenen van het Nederlandschap door naturalisatie hebben beziggehouden

Bureau A

Periode: 1939-1956

Voorganger(s): (1911-1939) Bureau C, Eerste Afdeling

Opvolger(s): (1945) Bureau C, Eerste Afdeling, (1956) Afdelingen Burgerlijk Recht, Burgerlijke Staat en Nationaliteitsaangelegenheden van de Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht)

Taak:

(Wet op Ned.schap art 3 lid 1) Maken van wetsontwerpen naturalisatie.

Bron: Staatsalmanak 1939, 1946-1956; Besluit van de Minister van Justitie van 30 december 1911, nr. 610, van 20 juli 1939, AS nr. 1187, van 21 november 1945, AS nr. 107 A, van 18 juni 1946, Kab. Bureau B nr. 118 A, van 29 augustus 1950, Kabinet Bureau B nr. 1060 B 1, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478; Verslag van een bespreking d.d. 19 januari 1956, nr. 2270, doss. C 399, 2-VIII; Overzicht van de organisatie en de voornaamste taken van het Departement van Justitie, anon., z.d. [1954 of 1955], uitgave Instituut voor Bestuurswetenschappen.

Bureau Wegneming Staatloosheid

Periode: 1953-1961

Voorganger(s): Geen

Opvolger(s): Onderafdeling Naturalisaties, Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: (1953-1956) Bureau A, (1956-1961) Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

Het uitvoeren van de wet van 30 juli 1953, Stb. 363, houdende voorziening tot wegneming van staatloosheid.

Bron: Staatsalmanak 1953-1955; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 12 oktober 1961, nr. 1890 P 161; Verslag van een bespreking d.d. 19 januari 1956, nr. 2270, dossier C 399 / OE -1.870: 07.125, deel 2-VIII.

Onderafdeling Naturalisaties

Periode: 1956-1986

Voorganger(s): (1939) Bureau A, Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht)

Opvolger(s): Onderafdeling Nationaliteit, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: (Tot 1968) Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, (vanaf 1968) Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

- behandeling van verzoeken om naturalisatie op grond van:
 - art. 3 van de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap;

- art. 8a van deze wet (minderjarige kinderen van een overleden vader en een Nederlandse moeder);
 - art. 3 van de Wet van 14 september 1962, Stb. 358 (personen die i.v.m. de intrekking van de wet van 10 februari 1910, Stb. 55 de staat van Nederlands onderdaan (niet-Nederlander) hebben verloren en die zich komende uit Nieuw-Guinea in het Koninkrijk hebben gevestigd);
 - (Vanaf 12-10-1961) Behandeling van verzoeken tot wegneming van staatloosheid ingevolge de Wet van 30 juli 1953, Stb. 363;
 - (Vanaf 29-4-1968) Ontwerpen van naturalisatiewetten.
- Bron: Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 12 oktober 1961, nr. 1890 P 161, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086; Jaaroverzicht betreffende de werkzaamheden van de Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, dossier C 399 nr. 2-VIII; Rapport O&E van 5 juni 1961, dossier C 399nr. 2-VIII.

Onderafdeling Nationaliteit

Periode: 1986-1991

Voorganger(s): Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden en Afdeling Naturalisaties, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht
Opvolger(s): Geen

Ressorteert onder: Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, (1986-1989) Hoofdafdeling Privaatrecht, (1990-1991) Hoofdafdeling Rechtspersonen, Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Directoraat-Generaal Wetgeving

Taak:

het behandelen van verzoeken om verlening van het Nederlander-schap.

Bron: Staatsalmanak 1989-1991; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23 september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Bijlage VI

Organisatie-eenheden die zich met het registreren van opties, het (doen) verliezen van het Nederlanderschap en het verlenen van ontheffingen van bepalingen die verlies van het Nederlanderschap tot gevolg hebben, hebben beziggehouden

Bureau A

Periode: 1939-1956

Voorganger(s): (1911-1939) Bureau C, Eerste Afdeling

Opvolger(s): (1945) Bureau C, Eerste Afdeling, (1956) Afdelingen Burgerlijk Recht, Burgerlijke Staat en Nationaliteitsaangelegenheden van de Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: Eerste Afdeling (1951) (Burgerlijk Recht)

Taak:

- Burgerlijk recht;
- Internationaal privaatrecht (uitvoering en toepassing familierecht- en rechtshulpverdragen);
- (tot 01-09-1950) Rechterlijke organisatie;
- (vanaf onbekend) (Stb. D 16, art. 7 lid 2 en 4 Wet op Nederlanderschap) voorbereiding KB's verlies/verval Nederlanderschap;
- (art 7-10 idem) voorbereiding publicatie in de Staatscourant van kennisgevingen van behoud/teruggave Nederlanderschap.

Bron: Staatsalmanak 1939, 1946-1956; Besluit van de Minister van Justitie van 30 december 1911, nr. 610, van 20 juli 1939, AS nr. 1187, van 21 november 1945, AS nr. 107 A, van 18 juni 1946, Kab. Bureau B nr. 118 A, van 29 augustus 1950, Kabinet Bureau B nr. 1060 B 1, van 8 juni 1956, nr. 1 P 478; Verslag van een bespreking d.d. 19 januari 1956, nr. 2270, doss. C 399, 2-VIII; Overzicht van de organisatie en de voornaamste taken van het Departement van Justitie, anon., z.d. [1954 of 1955], uitgave Instituut voor Bestuurswetenschappen.

Onderafdeling Nationaliteitsvraagstukken

Periode: 1956-1968

Voorganger(s): (1939) Bureau A, Eerste Afdeling

Opvolger(s): Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Ressorteert onder: Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

- (1956) vaststellen van Nederlanderschap en van Nederlands onderdaanschap, alsmede van vreemde nationaliteit;
- ontslag uit het Nederlanderschap;
- verlof tot het treden in vreemde staats- of krijgsmacht als bedoeld in artikel 7, onder 4, van de Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap (wordt bij KB verleend);
- behandeling van verzoeken om inlichtingen omtrent eventueel verlies van het Nederlanderschap op grond van art. 7, onder 4, door personen die in de oorlogsjaren in Duitse dienst zijn getreden.

Bron: Staatsalmanak 1946, 1961, 1989; Besluit van de Minister

van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 12 oktober 1961, nr. 1890 P 161, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68; Jaaroverzicht betreffende de werkzaamheden van de Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden van de Hoofdafdeling Privaatrecht, dossier C 399, nr. 2-VIII.

Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden

Periode: 1968-1986

Voorganger(s): (1956) Onderafdeling Nationaliteitsvraagstukken, Afdeling Nationaliteitsaangelegenheden en Afdeling Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Onderafdeling Nationaliteit, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, (tot 1989) Hoofdafdeling Privaatrecht (vanaf 1990) Hoofdafdeling Rechtspersonen, Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Directoraat-Generaal Wetgeving

Ressorteert onder: Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Taak:

- het oplossen van vragen, welke rijzen met betrekking tot de nationaliteit van personen;
- het beoordelen van verzoeken om Koninklijk verlof tot het treden in vreemde krijgs- of staatsdienst;
- het oplossen van algemene vraagstukken, onder meer met betrekking tot de burgerlijke staat en de Wet op het Centraal Testamentenregister.

Bron: Staatsalmanak 1986-1987; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1968, nr. 1 P 478, van 26 februari 1968, nr. 77 OE 68, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 17 november 1982, nr. 011 O&E 82, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Onderafdeling Nationaliteit

Periode: 1986-1991

Voorganger(s): Onderafdeling Algemene Vraagstukken en Nationaliteitsaangelegenheden en Afdeling Naturalisaties, Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht

Opvolger(s): Geen

Ressorteert onder: Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, (1986-1989) Hoofdafdeling Privaatrecht, (1990-1991) Hoofdafdeling Rechtspersonen, Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Directoraat-Generaal Wetgeving

Taak:

- het behandelen van nationaliteitskwesties en incidentele vraagstukken van algemene aard;
- het vertegenwoordigen van de Staatssecretaris in beroepsprocedures bij de Raad van State;
- het verstrekken van voorlichting en informatie.

Bron: Staatsalmanak 1989-1991; Besluit van de Minister van Justitie van 8 juni 1956, nr. 1 P 478, van 29 april 1968, nr. 168 O&E 68, van 26 augustus 1986, nr. 041 O&I 086, van 23 september 1986, nr. 048 O&I 086, van 24 januari 1990, nr. AL/Kabinetszaken 3767/090.

Bijlage VII

Commissies die zich hebben beziggehouden met nationaliteits-aangelegenheden

Staatscommissie tot Voorbereiding van de te nemen Maatregelen ter Bevordering der Codificatie van het Internationaal Privaatrecht

Periode: 1897-1991

Ingesteld door: de Kroon (Koningin en Minister van Justitie en de Minister van Buitenlandse Zaken)

Instellingsbesluit: KB van 20 februari 1897, Stcrt. 2.

Lid ministerie: Adjunct-secretaris: een medewerker Hoofdafdeling Privaatrecht, Ministerie van Justitie

Leden: 1973: de loco-Secretaris-Generaal van het Ministerie van Justitie

1985: een medewerker van de Stafafdeling Wetgeving Privaatrecht van het Ministerie van Justitie

Overige leden niet opgeschreven

Taak:

de Ministers van Buitenlandse Zaken en Justitie desgevraagd adviseren omtrent onderwerpen van internationaal privaatrecht en daarmee verband houdende wettelijke voorzieningen (SA).

Idem en Hare Majesteit de nodige voorstellen doen tot het nemen van maatregelen ter bevordering van het internationaal privaatrecht (Overzicht).

Bronnen: SA 1970-73, 1976, 1978, 1980, 1983, 1984, 1986, 1989-90; Overzicht externe adviesorganen van de centrale overheid, 1976, nr. C1; Overzicht adviesorganen van de centrale overheid, 1981, p. 23, 1985, p. C1. Register Werkgroepen, Commissies etc.: instellings- en opheffingsbesluiten. Afd. DAZ/DIV, Min. van Justitie.

Staatscommissie voor de Nederlandse Burgerlijke Wetgeving

Periode: 1919-1990

Ingesteld door: de Kroon (Koningin en Minister van Justitie)

Instellingsbesluit: KB van 13 september 1919, Stcrt. 51

Lid ministerie:

(Algemeen) secretaris: Stafafdeling Wetgeving Privaatrecht

1964-1972: Stafafdeling Nieuw Burgerlijk Wetboek

Behalve de algemeen secretaris is iedereen op persoonlijke titel lid

Taak: 1912 (1919?):

te overwegen, hoe in het belang ener goede rechtsbedeling ware te geraken tot wegneming van onjuistheden en aanvulling van leemten, waarvan in en door de praktijk algemeen erkend wordt, dat zij als zodanig voorkomen in de Nederlandse burgerlijke wetgeving (Burgerlijk Wetboek, Wetboek van Koophandel, Faillissementswet en Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering). Na overweging van onderwerpen, naarmate zij rijp bevonden worden voor regeling in voorgeschreven zin, een plan aan het oordeel van de Minister van Justitie te onderwerpen ten einde, indien ook deze regeling wenselijk voorkomt, met inachtneming van diens eventuele aanwijzingen haar in de vorm van een of meer

ontwerpen van wet met toelichtende memorie aan voornoemde minister te doen geworden.

1976: Adviseren over wetgeving op het gebied van het burgerlijk recht, het handelsrecht en het burgerlijk procesrecht (Uitgebreider in Overzicht 1976).

Bron: SA 1970-73, 1976, 1978, 1983-84, 1986, 1989-90; Overzicht externe adviesorganen van de centrale overheid, 1976, nr. D1.; Overzicht adviesorganen van de centrale overheid, 1981, p. 43.; Overzicht adviesorganen van de centrale overheid, 1985, p. D1.

Commissie Nationaliteitswetgeving ter Regeling van het Nederlandschap als Nationaliteit voor het Toekomstig Koninkrijk
Periode: 1949-onbekend, waarschijnlijk 1949

Ingesteld door: de Minister van Justitie en de Minister van Overzeese Gebiedsdelen

Instellingsbesluit: Besluit van de Minister van Justitie en de Minister van Overzeese Gebiedsdelen van maart 1949, Stcrt. 51.

Lid ministerie: Secretaris: een medewerker Ministerie van Justitie, afd. onbekend

Lid: een raadadviseur in algemene dienst, Ministerie van Justitie

Taken:

een herziening van de nationaliteitswet ontwerpen ter regeling van het Nederlandschap als nationaliteit voor het toekomstig Koninkrijk bedoeld bij artikel 209 der Grondwet, met bepaling, dat de commissie in haar ontwerp conflicten met de Verenigde Staten van Indonesië zoveel mogelijk zal voorkomen en haar ontwerp op korte termijn zal indienen.

Bronnen: Staatscourant 51, 14 maart 1949.

Permanente Commissie van Advies voor de Zaken van de Burgerlijke Stand en voor Nationaliteitsaangelegenheden

Periode: 1949 (1953)-1991

Ingesteld door: de Minister van Justitie

Instellingsbesluit: Beschikking van de Minister van Justitie van 21 september 1949, 1e afd. A nr. 2483. Bij beschikking van de Minister van Justitie van 20 oktober 1953, Eerste Afdeling A nr. 153/2086, werd de commissie belast met het geven van adviezen omtrent nationaliteitsaangelegenheden

Lid ministerie: Voorzitter/lid: Hoofd Eerste Afdeling (1986 hoofd Hoofdafdeling Privaatrecht, 1990: Stafafdeling Wetgeving Privaatrecht)

Secretaris/lid: Bureau A, Eerste Afdeling (1986: Stafbureau, Hoofdafdeling Privaatrecht, 1990: onbekend)

Lid: Bureau A, Eerste Afdeling (1986 Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Staat, Hoofdafdeling Privaatrecht, 1990 niet)

Taken:

het geven van advies op het gebied van het personen- en familierecht, de burgerlijke stand en het nationaliteitsrecht, zowel voor wetgeving als in geval van beleidsproblemen, die zich bij ministeries en gemeenten (met name de burgerlijke stand) voordoen. Het geven van adviezen omtrent nationaliteitsaangelegenheden werd in 1953 aan de taken van de commissie toegevoegd. De commissie is aangewezen als Nederlandse sectie van de Commission Internationale de l'Etat Civil.

Bronnen: Register Werkgroepen, Commissies etc.: instelings- en opheffingsbesluiten. Afd. DAZ/DIV Min. van Justitie; Zie Afd. 1, dossiernr. A 55/0827. Staatsalmanak 1989-91; Overzicht adviesorganen van de centrale overheid, 1985, p. D6-7, 1986, p. D6.

Commissie Nationaliteit van Gehuwde Personen

Ingesteld door: de Minister van Justitie

Instellingsbesluit: Besluit van de Minister van Justitie van 1 maart 1954

Opgeheven: Eindrapport 27 maart 1954

Lid ministerie: Secretaris: Bureau A, Eerste Afdeling

Lid: het hoofd van de Eerste Afdeling

Taak:

de Minister van Justitie van advies te dienen omtrent het ontwerp-verdrag inzake de nationaliteit van gehuwde personen dat op aanbeveling van de Commissie voor de Rechtstoestand van de Vrouw uit de Verenigde Naties tijdens haar 7e zitting in maart 1953 en van de Economic and Social Council aan de Staten Leden der Verenigde Naties is rondgezonden.

Bronnen: Register Werkgroepen, Commissies etc., Afd. DAZ/DIV Ministerie van Justitie. Zie Afd. 1, dossiernr. A 54/1412.

Commissie Nationaliteitsprocedure

Periode: 1955-1956

Ingesteld door: de Minister van Justitie

Instellingsbesluit: Besluit van de Minister van Justitie van 26 februari 1955, Eerste Afd. A nr. 131/155

Opgeheven: Besluit van de Minister van Justitie van 27 juni 1956, Hoofdafdeling Privaatrecht nr. 321/156

Lid ministerie: Secretaris: Bureau A, Eerste Afdeling

Leden: een raadadviseur in algemene dienst tevens Onderafdeling Publiekrecht, Zesde Afdeling (Wetgeving) en het hoofd van de Eerste Afdeling

Taken:

onderzoeken of het wenselijk is de rechtsgang in nationaliteitsaangelegenheden nader te regelen en zo ja, welke wettelijke voorzieningen te dezer zake dienen te worden getroffen.

Bronnen: Register Werkgroepen, Commissies etc., Afd. DAZ/DIV Ministerie van Justitie. Zie Afd. 1, dossiernr. A 54/1410, depot 0063, Staatsalmanak 1955.

Bijlage VIII

Handelingen van actoren die niet tot de Nederlandse rijksoverheid behoren en die niet in dit rapport beschreven worden

ACTOREN: de Gouverneur van de Koningin in Suriname, de Gouverneur van de Koningin in Curaçao (de Nederlandse Antillen) en de Gouverneur-Generaal van de Koningin in Nederlandsch-Indië

HANDELING

Het vaststellen van besluiten tot vervallenverklaring van het Nederlands onderdaanschap.

Periode: 1945-1962

Bron: Wet van 10 februari 1910, Stb. 55, houdende regeling van het Nederlands onderdaanschap van niet-Nederlanders, zoals gewijzigd bij wet van 21 december 1936, Stb. 912, artikel 2, 60, eerste alinea.

Opmerking: bij de wet van 21 december 1951, Stb. 593, is de toepasselijkheid van de wet beperkt tot de inwoners van Nieuw-Guinea.

ACTOREN: de Gouverneur van de Koningin in Suriname, de Gouverneur van de Koningin in Curaçao (Nederlandse Antillen?) en de Gouverneur-Generaal van de Koningin in Nederlandsch-Indië

HANDELING

het besluiten tot het verlenen van verlof achteraf aan in Suriname, Curaçao of Nederlandsch-Indië geboren Nederlands onderdanen tot het treden in vreemde krijgs- of staatsdienst.

Periode: 1945-1984

Bron: Besluit van 4 oktober 1944, Stb. E 127, houdende regeling van de gevolgen in bepaalde gevallen van het zich begeven in vreemde krijgs- of staatsdienst, artikel 3.

Periode: 1986-1991

Bron: Wet van 2 juli 1986, Stb. 373, tot aanpassing van enige wetten aan de Rijkswet op het Nederlanderschap, artikel 5.

ACTOR: minister van Justitie van de Nederlandse Antillen

HANDELING

Het adviseren van de Minister van Justitie bij het voordragen van personen die woonachtig zijn in de Nederlandse Antillen voor verlening van het Nederlanderschap.

Bron: art. 7, lid 2, van de Rijkswet op het Nederlanderschap van 19-12-1984.

ACTOREN: de rechtbank te 's-Gravenhage of het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen (als de persoon woonachtig is in

de N.A.)

HANDELING

Het vaststellen van het Nederlandschap van (overleden) personen die daarbij, buiten een bij enige in een der delen van het Koninkrijk gevestigde rechterlijke instantie of administratieve beroepsinstantie aanhangige zaak, een direct belang hebben

Bron: art. 17, lid 1, van de Rijkswet op het Nederlandschap van 19-12-1984.

ACTOR: het Openbaar Ministerie

HANDELING

het adviseren van de rechtbank te 's-Gravenhage onderscheidenlijk het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen bij het vaststellen van het Nederlandschap van personen.

Bron: art. 18, lid 1, van de Rijkswet op het Nederlandschap van 19-12-1984.

ACTOR: de Hoge Raad

HANDELING

Het behandelen van beroepen in cassatie op uitspraken van de rechtbank te 's-Gravenhage onderscheidenlijk het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen met betrekking tot het vaststellen van het Nederlandschap van personen.

Bron: art. 18, lid 2, van de Rijkswet op het Nederlandschap van 19-12-1984.

ACTOR: minister van Justitie van de Nederlandse Antillen

HANDELINGEN

1. het adviseren van rechterlijke instanties in de Nederlandse Antillen terzake van het bezit van het Nederlandschap van een betrokkene bij een aanhangige zaak voor die rechterlijke instanties;

Bron: art. 20, lid 1, van de Rijkswet op het Nederlandschap van 19-12-1984, Stb. 628.

2. het adviseren van administratieve beroepsinstanties in de Nederlandse Antillen terzake van het bezit van het Nederlandschap van een betrokkene bij een aanhangige zaak voor die instanties;

Bron: art. 20, lid 1, van de Rijkswet op het Nederlandschap van 19-12-1984, Stb. 628.

3. het houden van een openbaar register van de verklaringen tot verkrijging en afstand van het Nederlandschap, de verlening van het Nederlandschap en de intrekking van het Nederlandschap bedoeld in art. 15, onder d.

Bron: art. 22 van de Rijkswet op het Nederlandschap van 19-12-1984, Stb. 628.

Bijlage IX

Onderdelen van de Rijksoverheid die zich met nationaliteits-aangelegenheden bezighielden/-houden

Minister van Buitenlandse Zaken:

- Bureau Juridische Zaken, Directie Algemene Zaken: (...). Het behandelen van nationaliteitskwesties, naturalisatieverzoeken, (...). (Staatsalmanak 1991);
- (Onbekend:) uitvoering van de besluiten van 22 mei 1943, Stb. D 16 en 4 oktober 1944, Stb. E 127, voor zover het deze minister aangaat;
- Coördinerend minister voor de opstelling van verdragen en de voorbereiding van de parlementaire behandeling van verdragen. Richtlijnen betreffende de voorbereiding van de parlementaire behandeling der verdragen van het Koninkrijk, behorende bij de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken van 29 december 1966, kenmerk 223771 aan alle bewindslieden.
Bron: Besluit Raad voor de Rijksdienst 27 mei 1980, (zie ook Ministerraadsstuk OA 80-1197/2643 d.d. 29 april 1980 van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken. Permanente coördinatie, ad hoc en vooral op het ambtelijke niveau.)

Minister van Binnenlandse Zaken:

- (Onbekend:) uitvoering van de besluiten van 22 mei 1943, Stb. D 16 en 4 oktober 1944, Stb. E 127, voor zover het deze minister aangaat.

Minister van Koloniën:

- (Onbekend:) uitvoering van de besluiten van 22 mei 1943, Stb. D 16 en 4 oktober 1944, Stb. E 127, voor zover het deze minister aangaat (na art. 2, D 16 en na art. 5, E 127).
Omvat waarschijnlijk:
het voorbereiden van KB's waarbij het Nederlands onderdaanschap van personen die na 9 mei 1940 de nationaliteit verkregen of deelachtig werden van een staat, waarmee Nederland ten tijde van de verkrijging geen diplomatieke betrekkingen onderhield of onderhoudt, tenzij die betrekkingen, tussen 9 mei 1940 en het tijdstip waarop dit besluit in werking treedt (21 dagen na 4 juni 1943), zijn tot stand gebracht, verloren werd verklaard.
N.B.: zonder KB waarin de nationaliteit uitdrukkelijk verloren wordt verklaard behoudt men haar.

LITERATUURLIJST

N.E. Algra en H.C.J.G. Jansen, Rechtsingang. een oriëntatie in het recht, Groningen, 1989¹².

Mr. A.C. van den Blink, De procedure tot vaststelling van het Nederlanderschap, Deventer, 1989.

J.G. Brouwer, Verdragsrecht in Nederland. Een studie naar de verhouding tussen internationaal en nationaal recht in historisch perspectief, Zwolle, 1992.

Mr. G.R. de Groot en M. Tratnik, Nationaliteitsrecht. Studiepockets privaatrecht nr. 41, Zwolle, 1986.

Mr. P.D. Haarmans, De toescheidingsovereenkomst in de praktijk. De nationaliteitswetgeving bij de soevereiniteitsoverdracht aan de Republiek Suriname, Paramaribo, 1987.

Staatscommissie voor de Nederlandse Burgerlijke Wetgeving, Advies aan de Minister van Justitie betreffende het voorontwerp van Rijkswet, houdende nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap, Den Haag, 1977.

Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht, Advies aan de Minister van Justitie betreffende het voorontwerp van Rijkswet, houdende nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap, Den Haag, 1977.

Lijst van de gebruikte termen, begrippen en afkortingen

1. Karakteristieken van handelingen

De gebruikte karakteristieken zijn die uit het Model Institutioneel Onderzoek van PIVOT, zoals zij tot juli 1992 gegolden hebben. Het Model Institutioneel Onderzoek heeft inmiddels een aantal verbeteringen ondergaan, die onderaan deze lijst zijn weergegeven.

Beleid: Een norm, een gedragslijn, een richtsnoer voor maatschappelijk handelen. Met de term "beleid" wordt aangegeven op welke wijze er zal of dient te worden gehandeld; welke zin, inhoud, vorm of richting aan maatschappelijk handelen wordt of dient te worden gegeven.

Plaats ten opzichte van het beleidsvormingsproces:

Beleidsvoorbereidend (BVO):

Deel uitmakend van de handelingen die aan de beleidsvaststelling voorafgaan: de ontwikkeling van het beleid (inclusief de alternatieven) en de voorbereiding van beleidsbeslissingen.

Beleidsvaststellend (BVA):

Deel uitmakend van de handelingen die zich richten op de omschrijving en bindendverklaring van beleid.

Beleidsvaluerend (BEV):

Deel uitmakend van de handelingen die door middel van onderzoek, controle, inspectie en meting, na vaststelling en effectuering, een beoordeling van het beleid nastreeft.

Beleidsuitvoerend (UIT):

Deel uitmakend van de handelingen ter realisering van het beleid.

Status van het produkt van het proces waar de handeling deel van uitmaakt:

Algemeen geldend (AG):

Als het onderdeel van de beleidsvorming of -effectuering waar de handeling deel van uitmaakt bijdraagt aan het totstandkomen van een besluit van algemene strekking. Een besluit van algemene strekking is een besluit dat niet beoogt rechten of verplichting in het leven te roepen (of te wijzigen of te doen vervallen) voor één of een beperkt aantal natuurlijke of rechtspersonen met uitsluiting van anderen, doch voor groepen personen die in hun geheel en in abstracto worden aangeduid.

Beschikkend (BS):

Als het onderdeel van de beleidsvorming of -effectuering waar de handeling deel van uitmaakt bijdraagt aan het totstandkomen van een beschikking. Een beschikking is een rechtshandeling,

namelijk een schriftelijk besluit, van een administratief orgaan, die niet van burgerrechtelijke aard is en geen algemene strekking heeft. Ook een weigering om een dergelijke beschikking te geven wordt opgevat als een beschikking.

Planvormend (PV):

Als het onderdeel van de beleidsvorming of -effectuering waar de handeling deel van uitmaakt bijdraagt aan het totstandkomen van een plan.

Beleidsovereenkomst (BO):

Als het onderdeel van de beleidsvorming of -effectuering waarde handeling deel van uitmaakt bijdraagt aan de sluiting van een overeenkomst tussen twee of meer overheidsorganen.

Overige (OV):

Als het onderdeel waar de beleidsvorming of -effectuering waar de handeling deel van uitmaakt bijdraagt aan de totstandkoming van een produkt van de overheid dat noch een besluit van algemene strekking, noch een beschikking, noch een plan of een beleidsovereenkomst is.

Karakter van de handeling zelf:

Toezichthoudend (TZ):

Wakend dat personen dan wel organisaties zich gedragen, zaken zijn ingericht, of handelingen worden uitgevoerd volgens de daarop betrekking hebbende wet- en regelgeving. Toezichthoudend houdt altijd een verplichting van de overheid in. Er zijn twee vormen van toezicht in het administratieve recht:

- preventief toezicht: die vorm van toezicht waarbij door een hoger overheidsorgaan een positief besluit moet worden genomen, of geacht worden te zijn genomen, alvorens het door het lagere overheidsorgaan genomen besluit in werking kan treden, dan wel het lagere overheidsorgaan bevoegd wordt een bepaald besluit te nemen. (Bijvoorbeeld: goedkeuring, toestemming, ontheffing, verklaring van geen bezwaar);
- repressief toezicht: die vorm van toezicht, waarbij het besluit van het lagere overheidsorgaan weliswaar zonder expliciet of impliciet besluit van een ander overheidsorgaan in werking kan treden, maar de rechtskracht aan dit besluit kan worden ontnomen door een besluit van het hogere overheidsorgaan zonder dat het vernietigde besluit hiervoor behoeft te zijn voorgedragen.

N.B.: Lees voor lager overheidsorgaan ook: niet-overheidsorgaan, burger.

Adviserend (AD):

Schriftelijk of mondeling zijn mening mededelend over een bepaald beleid of een bepaalde zaak, ambtshalve of als deskundige.

Kaderstellend (KS):

De middelen of de regels scheppend die voorwaarde zijn voor

een andere taak dan wel handeling.

Coördinerend (CO):

Een bijdrage leverend aan de onderlinge afstemming van de werkzaamheden van twee of meer (overheids)organen of van de subhandelingen die samen een handeling vormen.

Uitvoerend (UI):

De handelingen of concrete activiteiten verrichtend, waarbij de vormgeving nauwelijks interpretatieruimte bevat.

Toetsend (TO): Beoordelend, aan de hand van tevoren vastgestelde criteria, of wet- en regelgeving het beoogde effect hebben gehad.

Opmerking: toetsing gebeurt altijd op initiatief van de overheid en is geen verplichting van de overheid. Vergelijk met toezichthoudend, dat wel een verplichting van de overheid inhoudt.

Onderzoekend (OZ):

Pogend een zaak meer in bijzonderheden of in haar aard te leren kennen; zich bezighoudend met de beantwoording van een bepaald vraagstuk.

Opsporend (OS):

Door zoeken bepaalde zaken ontdekkend.

Basisregistrerend (BR):

De gehele of gedeeltelijke inhoud van akten vermeldend in registers welke door de overheid worden bijgehouden.

Informerend (IN):

Informatie gevend aan burgers of (overheids)organen.

2. Afkortingen

AMVB: algemene maatregel van bestuur;

KB: Koninklijk Besluit;

SA: Stafafdeling;

HA: Hoofdafdeling.